

Uvodnik

Jurij Paljk

Tudi v temi je luč

Neverjetno je, koliko strahu je med nami, zares neverjetno je, kako se danes bojimo jutrišnjega dne! Če poslušate svoje sogovornike, same sebe pa tudi!, boste ugotovili, da je skoraj vseh danes strah prihodnosti, da danes vse bolj govorimo skoraj izključno o socialnih stiskah, o revščini, ki da je med nami, o tem, kako drago je vse, o tem, kako težko je priti do konca meseca z vse nižjimi plačami in z vse nižjimi pokojninami. Vseprek se bojimo jutrišnjega dne, bojimo se zase in za naše otroke, tarnamo, kako hudo nam je, a se ne zavedamo, da za zdaj še vedno živimo v najbogatejši družbi, v kateri je kdajkoli človek živel. Dodajmo še dejstvo, da mladi vse težje dobijo zaposlitev, objektivno manjšo kupno moč in že kar pregovorno politično nestabilnost v državi, v kateri živimo, in slika našega nelagodja, negotovosti, ki je edina in vedno povod za strah!, je precej jasna. Ekonomisti in izvedenci nas v Italiji že dalj časa opozarjajo, da živimo nad dejanskimi ekonomskimi zmoglostmi, kar ima za posledico vse večje zadolžitve, tako na osebni kot tudi na družbeni ravni. Preprosto povedano: ne moremo si več privoščiti takega razkošnega življenja, kakršnega smo si še pred leti lahko, pa če hočemo to sprejeti ali ne. Pred slabim mesecem je komisarka Evropske unije, ki je zadolžena, da bdi nad hrano, preprosto povedala vsem, ki živimo v Evropski uniji, da je čas poceni hrane mimo; nafta pa je itak draga, kot je bil nekoč žafran, in v državi, kjer so prevozi odvisni od tovrstnih, je vsakomur jasno, da se bo zaradi drage nafte vse podražilo. Se je že in se še bo! Vse.

Pa vendar ne moremo reči, da stradamo, da smo revni, če odmislimo tisti najrevnejši del družbe, ki je že nevarno potisnjen na rob preživetja, da, tudi taki ljudje živijo med nami, samo videti jih je treba! Vsi tisti, ki smo okusili pomanjkanje, nekateri tudi revščino, v otroštvu in mladosti, vemo, da ni res, da se danes slabo živi, da sploh ni res, da smo danes revni, ker vemo, kaj je pomanjkanje, in vemo, kaj je prava in resnična revščina, ker vemo, kaj je kruh. Odraščali smo v mrzlih domovih, ki jih danes ni več, hvala Bogu!, odraščali smo v časih, ko je bilo vsega manj in morda tudi zato več tople solidarnosti med nami. Pa se danes vseeno vsega bojimo in to v času, ko se v vaseh zvečer ni nikjer več temnega koticčka! Zygmunt Bauman, ta modrec našega časa in nevsljivi razlagalec naše "tekoče družbe", v kateri ni nič več gotovo in trdno, prav zato pa vse "tekoče", neoprijemljivo in predvsem zato negotovo, je v svoji zadnji knjigi, ki ima zgovoren naslov Tekoči strah, naš čas primerjal s tistim izpred petsto let, "ko je bil strah vedno in povsod prisoten", ter zato našo dobo imenuje kar "dobo strahu", iz katere ni izhoda, če se človek ponovno ne zave svojih korenin in tudi meja, če človeku ne bo uspelo "ukrotiti negativne globalizacije, ki niha med jemanjem gotovosti svobodnim ljudem in ponujanjem gotovosti pod krinko nesvobode". Kristjani bi morali v tem času in tej "dobi strahu" verjeti, da Luč, ki je prišla na svet, da nas odreši, vedno sveti, da je še tako majhna luč še vedno luč, ki sveti, in tudi to, da še tako majhna luč v vsaki temni sobi naredi dovolj luči, da se nam ni potrebno ničesar bati!

SSk pred pomembnimi izzivi

Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost na Pesku

Foto IG

Nagovor deželnega tajnika Damijana Terpina

"Z DS je treba iskati možnost sklenitve federativnega dogovora"

Spoštovani! Pred skoraj natanko 20 leti je jugoslovanska armada v vojaškem postopku priprala Janeza Janšo v vojaški zapor v bistvu le zato, ker se je zavzemal za demokracijo, večstrankarski politični sistem in človekove pravice. Predvčerajšnjim je isti Janez Janša kot predsednik slovenske vlade nastopil v Evropskem parlamentu, kjer je predstavil program Republike Slovenije za njeno predsedovanje Evropski uniji. Gre za dva dogodka, med katerima bi po običajnem toku zgodovine moralo preteči kako stoletje, v Sloveniji se je vse to zgodilo v razmahu slabih dvajsetih let. Tudi zato sem lahko danes posebej ponosen, da sem Slovenec. Spoštovani člani Slovenske skupnosti, dragi prijatelji, dame in gospodje, cenjeni gostje! Posebej sem torej vesel, da Vas lahko prisrčno pozdravim na letošnjem Novoletnem sprejemu Slovenske skupnosti. Še nadalje, ko celih zadnjih dvajset let doživljamo zgodovinske dogodke. Svojit otrokom in vnukom bomo lahko pripovedovali, da smo bili zraven, ko so se pisali, po mojem, najsvetlejši zgodovinski trenutki slovenskega naroda in celotne Evrope. Med zadnjimi, ki smo jih doživeli konec lanske-

ga leta, je bila odprava mejnih kontrol in fizičnih mejnih pregrad med Republiko Slovenijo in Italijo. Gre najbrž za zadnje epohalno dejanje, ki bo za vselej zaznamovalo odnose med ljudmi v naših krajih. Prepričan sem, da v pozitivnem smislu, še zlasti za tiste, ki smo vselej verjeli v možnost mirnega, predvsem pa konstruktivnega sobivanja dveh narodov in dveh kultur, s katerima smo Slovenci v Italiji še kako zaznamovani. Mi torej naj bi bili predvsem nosilci najbolj blagodejnih učinkov teh zadnjih, kot sem dejal, epohalnih sprememb. Leto, ki je za nami, je bilo pozitivno, če ga gledamo iz perspektive slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V začetku marca je bil v deželni svet odobren nov volilni zakon, v katerem so prvič določbe o olajšani možnosti za izvolitev Slovencev v deželni svet FJK. Rojstvo tega zakona je bilo precej komplicirano in se z nekaterimi našimi političnimi partnerji v levi sredini niso ujeli, zlasti glede olajšanega zastopstva za Slovence. Poleti je Prodijeva vlada končno odobrila seznam 32 občin, kjer se bo izvajal zaščitni zakon, jeseni je deželni svet FJK odobril zakon za Slovence, paritetni odbor pa je odobril seznam občin, v katerih naj bi se izvajala vidna dvojezičnost. Glede sprejetih rešitev ne moremo biti kdo

ve kako zadovoljni, saj se na Tržaškem umikamo v bistvu le na Kras, v Gorici pa je iz seznama izpadla Svetogorska četrt. Bolj veseli pa smo dejstva, da smo dobili dvojezične osebne izkaznice tudi v Trstu, Gorica je, kot že nekaj časa, z vidika manjšinskih pravic v večji prednosti.

Leto pa je kaj kmalu prineslo tudi velike spremembe na italijanskem političnem prizorišču. Dve največji stranki v levi sredini (Marjetica in Levi demokrati) se združujeta in ustanavljata novo, Demokrasko stranko. Tudi mi, pri Slovenski skupnosti, sodelujemo v tem procesu, ki pa za nas seveda ne pomeni razpustitve, kot je zelo jasno ponovno potrdil deželni svet naše stranke prejšnji teden. Gre nam za to, kot smo že večkrat poudarili, da poiščemo možnost sklenitve federalnega dogovora z novo Demokrasko stranko, ki bi po eni strani spoštoval načelo samostojnega političnega nastopanja, kateremu smo zavezani, po drugi pa bi nas tesneje povezal z novim političnim subjektom, ki nastaja v levi sredini.

Verjamem, da je takšen kompromis možno najti, tudi v luči nastopa na prihodnjih deželnih volitvah.

Slovenci, ne samo Slovenska skupnost, smo 23. novembra lani izgubili ne samo deželnega svetovalca, dirigenta dveh pevskih zborov, goriškega pokrajinskega tajnika naše stranke in dobrega zdravnika, izgubili smo enega naših najboljših in najsposobnejših ljudi; v imenu vseh nas se želim še enkrat pokloniti njegovemu spominu. Odsotnost Mirka Špacapana v deželni svet se še kako pozna za Slovence v Italiji in za Slovensko skupnost.

/stran 2

Pogovor

Trije slovenski občinski svetniki Slovenske skupnosti so spregovorili o svojem delovanju in o viziji našega prostora

3

Predsednik Türk na obisku v Španiji

Predsednik RS je v Madridu na prvem forumu Zaveznitstva civilizacij poudaril pomen mirnega sožitja ver in kultur

13

Evropske teme - Naše teme

Biti muren in biti mravlja

Ob prebiranju tedenskega tiska je moja pozornost pritegnila poročila Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), o katerem je pisal tako nemški kot tudi italijanski tisk. Iz prebranih zapisov sicer ni povsem jasno, če so italijanski in nemški časnikarji komentirali isto besedilo in so v svojih komentarjih izpostavili zelo različne vidike ali pa so slučajno istega dne vzeli v pretres dve popolnoma različni poročili iste organizacije. Debata v tisku je bila namreč izrazito različna v Nemčiji in v Italiji. A pojdemo k dejstvom.

V soboto je italijanski tisk precej zaskrbljeno objavil primerjalne tabele neto plač tridesetih najbolj industrializiranih držav, ki delujejo v sklopu OVSE in tako sprožil vsedrжавno diskusijo o močnem nazadovanju kupne moči v Italiji. V Nemčiji pa se je istega dne, vedno na osnovi podatkov in analiz OVSE, državni tisk spraševal o težavah, s katerimi se bodo morali Nemci spopasti čez trideset let, da bi se izognili problemu revščine ostarelih ljudi, ki naj bi tedaj imeli prenizke pokojnine in bi na osnovi sedanjih izračunov predstavljali kar 10% populacije.

Ne glede na to, če sta italijanski in nemški tisk komentirala isto poročilo ali pa dve popolnoma različni besedili, se mi zdi, da tako različna debata zgovorno kaže na dve skoraj nasprotujoči si formi mentis, dve miselnosti, ki bi ju z Ezopom lahko mirno opredelili kot italijansko miselnost murenčka in pa nemško miselnost mravljice.

V Italiji se danes prav zaradi miselnosti murenčka soočamo s serijo nerešenih ekonomskih problemov, predvsem pa z zapuščeno ogromnega javnega dolga, ki je nastal v sedemdesetih in osemdesetih letih zaradi ekonomske ne načrtovanega in moralno vprašljivega ravnanja tedanjih vlad. Danes torej italijanski komentatorji zaradi moralne in ekonomske stiske v državi sploh ne pišejo več o strukturnih in dolgoročnih problemih. Njihovo poročanje se omejuje le na pisanje o vsakodnevni krizah, kot je npr. problem plač ali pa problem smeti, problemi, o katerih bi resen tisk moral pisati že pred leti in o katerih bi javno

mnenje in politika morala poglobljeno razpravljati tedaj, da bi se tem problemom danes izognili. Očitno pa se to ni zgodilo, ker italijanski tisk ni dovolj svoboden od politike, da bi sam sprožal razmišljanje v dolgoročnih časovnih dimenzijah, takih, ki bi presegle štiriletni volilni mandat.

Zato v Italiji na osnovi poročila OVSE danes razpravljamo o tem, da se je kupna moč povprečnega Italijana krepko zmanjšala in da italijanska neto plača znaša 16.242 evrov, kar pomeni skoraj 5000 evrov manj od nemške in 11.787 evrov manj od angleške, ki je v skupni lestvici 30 najbolj industrializiranih držav na drugem mestu za Južno Korejo. Italija torej, ki je bila še leta 2004 na 19. mestu, se je danes znašla na 23. mestu lestvice za Španijo in Grčijo. Objava teh podatkov in diskusija, ki ji je sledila, pa bo zelo verjetno služila politiki, ki se bo v naslednjih mesecih ukvarjala s poskusom zmanjšanja razlike med bruto in neto plačo, kar pomeni znižanju davkov.

Katera pa bo usoda delavcev, ki se bodo čez trideset let upokojili v najboljsem primeru le s 60% vrednosti svoje zadnje plače, očitno tiska in politike ne zanima. To bo v italijanski logiki postalo aktualno, ko bo čez trideset let zadeva resnično žgoča, kot je danes že o problem javnega dolga, čeprav je vsakdo pred tridesetimi dobro vedel, da bo zadolževanje v kratkem postalo breme za vso italijansko družbo. V Italiji torej kot pridni murenčki sistematično odkrivamo problem lakote in mraza, le ko po zimi ostajamo brez hrane in goriva.

Precej drugače je v Nemčiji, ko se je prav na osnovi predvidevanj OVSE-ja že danes sprožila vsedržavna javna debata o najbolj učinkovitih prijemih za kljubovanje problematiki staranja prebivalstva in o potrebi prilagoditve pokojninskega sistema. Čeprav se vsi dobro zavedajo, da gre za problem, ki bo postal aktualen šele čez 30 let, se Nemci odgovorno lotevajo tudi te problematike in že danes razmišljajo o tem, da bi svoj že reformirani pokojninski sistem preoblikovali po zgledu švicarskega, ki trenutno daje za prihodnost največja jamstva.

Peter Černic

S 1. strani

Nagovor deželnega tajnika...

st, ki jo ponuja novi volilni zakon v povezavi z Demokrasko stranko in znotraj leve sredine. Prepričan sem, kot sem že povedal, da je dogovor na to temo možen in da nam ne bo potrebno iskati drugačnih rešitev, ki bi

Če bi bil Mirko še tu med nami, bi se zadeve okoli ukinjanja rajonskih svetov zagotovo drugače odvijale, da navedem samo en primer. Prijatelj žal ne bomo dobili nazaj, prizadevamo pa si, da bi SSK na prihodnjih deželnih volitvah spet izvolila svojega zastopnika ali zastopnico, za kar bi bil še bolj vesel, v deželni svet. Želim izkoristiti možno-

Foto IG

Na dnu...

V ŽIVLJENJU SEM VIDELA MARIKAJ! SPLETENE MAJICE, SPLETENE NOGAVICE, SPLETENE GATE...

...NEKAJ PA, ČESAR SI NE MOREM PREDSTAVLJATI, SO SPLETENE STRANI NOVEGA GLASA!

v manjšini povzročile še dodatna nepotrebna trenja in konflikte. Ko je torej ob vseh teh blagodejnih spremembah danes najbrž veliko lažje tudi v Trstu izpričevati svoje slovenstvo, izražam upanje, da bi naša narodna zavest ne padala, pač pa se krepila. Veliko je odvisno tudi od nas samih, saj smo izgubili nekatere izgovore, češ da je to pretežno, morda včasih celo škodljivo ali nevarno. Danes nosimo torej dodatno odgovornost, da prežeti s ponosom ob slovenskem predsedovanju Evropski uniji, na naših tleh, tukaj v Italiji pokažemo in dokažemo, da v Evropi narodov in dobrih sosedov, ki jo končno čutimo tudi ob tem, ko prosto prehajamo meje, za katere smo mislili, da so najbrž večne, da je vrednota slovenstva in pripadnosti lastnemu narodu nekaj plemenitega, nekaj kar se splača gojiti in nam je pri tem tudi lepo.

Za nov volilni zakon - Referendum - Sodni posegi

Stalni politični zapleti v Italiji

Šele ko je parlament sredi lanskega decembra po več tednov trajajoči ostri razpravi, ki je bila bolj podobna bokarski tekmi z nizkimi udarci kot demokratični dialektiki, odobrila finančni proračun in z njim povezane zakone za leto 2008, so se do skrajnosti razgreti duhovi v tolikšni meri umirili, da so se politične stranke končno začele razgovarjati o perečih vprašanih italijanske družbe in ustreznih reformah. Trenutno je v ospredju predvsem dogovarjanje o oblikovanju novega volilnega zakona, za katerega so v večji ali manjši meri zainteresirane vse stranke.

Velike stranke težijo za tem, da bi si zagotovile čim širši konsenz volivcev in posledično tudi čim več mest v parlamentu, manjše pa, kako naj se prebijejo v bodoči parlament, če bo volilni zakon predpisoval višji prag od dosejanega. Politično najbolj osveščeni državljani pa glasno in nedvoumno zahtevajo, da novi volilni zakon spet uvede možnost dajanja osebne preference kandidatom in tako odvzame vsedržavnim tajništvom strank pravico, da same sestavljajo kandidatne liste. Vsem strankam pa se tudi mudi z odobritvijo novega volilnega zakona, kajti le tako bi se prepredila izvedba predlaganega ljudskega referenduma o novih volilnih pravilih, ki jih zagovarjajo predlagatelji ljudskega glasovanja. Predsednik senatne komisije za ustavna vprašanja Enzo Bianco je 16. januarja predložil svoj osnutek volilne reforme, o katerem se je v zadnjem času dosti govorilo in je postal predmet neuradnega razgovarjanja med večjimi političnimi strankami. Po tem osnutku naj bi senatorji volili po proporcijem sistem v uninominalnih okrožjih, polovico pa na

listah brez preferenc, pri čemer bi veljal 5 odstotni vstopni prag. Tudi poslanci naj bi se volili po proporcijem sistem: polovica poslancev naj bi se izvolila v 32 uninominalnih okrožjih. Za izvolitev svojih kandidatov bi posamezne liste morale doseči 5 odstotkov glasov na vsedržavni ravni ali 7 odstotkov glasov v najmanj petih volilnih okrožjih. Takšen volilni sistem naj bi užival podporo strank DS, SKP, FI, UDC, NZ in morda tudi Severne lige. Z njim pa niso zadovoljne manjše stranke levosredinske koalicije.

Medtem je ustavno sodišče sprejelo vsa tri vprašanja za referendum o volilnem zakonu. Prvi dve ne predvidevata večinske nagrade za koalicije strank, temveč samo za stranko, ki bi prejela največ glasov. Na podlagi tretjega vprašanja pa bi kandidati za parlament smeli kandidirati samo v

videli jeznega in zaskrbljenega predsednika Prodijskega, ki opominja, da mora Italija omenjeno sramoto sama rešiti, ne pa se sklicevati na evropske institucije. Pozval je vseh dvajset avtonomnih italijanskih dežel, naj v duhu vsenarodne solidarnosti prispevajo po svojih zmogljivostih k uničenju odpadkov iz Kampenije. Le kaka tretjina dežel se je brezpogojno odzvala, druge pa se izmikajo iz najrazličnejših razlogov. V tem pogledu nekoliko preseneča negativen odgovor naše Dežele, ki sicer od osrednje vlade zna zahtevati to in ono.

Prav v zadnjih dneh minulega tedna pa so politično ozračje dodatno zaostrili še drugi dogodki. Zaradi sodnega obvestila je demonstrativno odstopil pravosodni minister Mastella iz stranke UDEUR. Istočasno je sodstvo odredilo hišni zapor za njegovo ženo, predsednico deželnega sveta

Kampenije. V pričakovanju čimprejšnjega razčiščenja je pravosodno ministrstvo začelo prevzemanje vlade Prodi. Sodišče v Palermu je na prvostopenjskem postopku obsodilo predsednika sicilske dežel-

ne vlade Salvatoreja Cuffara na pet let zopora zaradi razkritja preiskovalne tajnosti v korist mafijcev in sodelovanja pri kaznivih dejanjih. Predsednik Cuffaro je pripadnik demokrščanske unije UDC. Na drugi strani pa neapeljsko sodišče zahteva sojenje nekdanjega premiera in predsednika Forza Italia Silviu Berlusconiju zaradi suma podkupovanja predsednika družbe RAI Fiction, da bi sprejel na delo pet priporočenih igralok. Državlani se sprašujejo, do kod smo prišli.

Aljož Tul

Povejmo na glas

Skupni slovenski kulturni prostor

V novoletni poslanici slovenskim manjšinam v Italiji, Avstriji in na Madžarskem je predsednik slovenske vlade Janez Janša med drugim izpostavil prepričanje, da vstop v schengensko območje odpira možnost za izrazitejšo uveljavitev skupnega slovenskega prostora. Z drugimi besedami: po padcu mej bi lahko prišlo do še večjega zблиžanja med matično državo Slovenijo in slovenskimi narodnimi skupnostmi, ki živijo izven oziroma poleg njenih dosežanih meja. Zanimiva in nedvomno dragocena navedena pobuda nas po eni strani usmerja v razmišljanje o naši "zamejski" prihodnosti v gotovo na boljše spremenjenih pogojih, istočasno pa nas spominja na t. i. skupni slovenski kulturni prostor, kakršnega smo poznali doslej.

Zamisli skupnega slovenskega kulturnega prostora nikakor ni nova in sega kar nekaj desetletij nazaj. V duhu tedanjega časa in političnega izrazoslovoja je bil v večji meri govor o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Ščasoma je bilo ugotovljeno, da pojem enotnega vse preveč nagiba v enobarvnost, če že ne enoidejnost, zaradi česar je ustrežnejši pojem skupnega, ki povezuje, a ne ukinja znanih različnosti bodisi znotraj matične države kot tudi znotraj manjšinskih stvarnosti ob njej. V vsakem primeru je pomenil skupni slovenski kulturni prostor zavedanje, da je za slovenski narod v matični državi in izven nje pomembno in kar nepogrešljivo, da ohranja in celo spodbuja sodelovanje med vsemi deli "narodovega telesa". Odveč je dodajati

ti, da je bilo na ravni sodelovanja narejenega ogromno in da je bilo to sodelovanje pogostoma ali kar večinoma močnejše od ideoloških ločitev. Slednje so po osamosvojitvi in demokratizaciji Slovenije postopoma izginile in ideja skupnega slovenskega kulturnega prostora je lahko zaživela bolj sproščeno, da bi se z vstopom v schengensko območje znašla pred še obetavnejšo prihodnostjo.

Poživljeni skupni slovenski kulturni prostor, seveda ne gre zgolj za kulturne dejavnosti, je za nas kot slovensko narodno skupnost vsekakor lepa prilika. Toliko bolj, ker se na podoben način odpirajo tudi odnosi s tujakšnjim večinskim narodom. Nova Evropa je pač obstoječim dosesanim prostorom dodala še prostor svoje razsežnosti, in kjer so bile prej možnosti že izčrpane, se z Evropo približujejo nove. Pomislimo samo na sprejetje in udejanjanje Zaščitnega zakona ali na Deželni zakon za našo manjšino, pomislimo na meddržavne regije, ki bodo nastajale, pomislimo na sodelovanje z drugimi manjšinami. Pri vsem tem je razumljivo, da bomo morali tovrstno širjenje prostorov napolniti s premisslano usmerjenim delovanjem, z izčiščeno lastno izvornostjo, s takšno samozavestjo, s katero si bomo dajali sebi odgovarjajočo ceno in pomen, in nazadnje s tistim usklajenim notranjim pluralizmom, ki je največje zagotovilo uspešnosti.

In čemu naenkrat toliko obvez? Ker po njih kliče vsaka nova velika pridobitev.

Janez Povše

POGOVOR Marilka Koršič, Silvan Primožič in Božidar Tabaj

Skladen razvoj mesta Gorica je možen samo v povezavi z razvojem Nove Gorice

Na pogovor v uredništvo smo tokrat povabili tri slovenske občinske svetovalce Slovenske skupnosti v Gorici, da bi nam kaj povedali o svojem delovanju, pa tudi o viziji, ki jo imajo glede slovenske stranke, našega organiziranega življenja in prostora.

Kakšno je trenutno stanje na goriški občini? Navzven se zdi, da opozicija nekako spi...

Koršič: Jaz sem prvič v občinskem svetu, pa še v opoziciji. Po mojem večino močno pogojuje desnica. Ko skoči ven nacionalistična duša, se to takoj pozna. Vidi pa se tudi v raznih komisijah. V komisiji o zdravstvu je znani goriški desničarski politik povedal nam, opozicijskim svetovalcem, da ne odločamo o ničemer, da smo samo opozicija, ki s svojo prisotnostjo le utemeljujemo demokracijo. To se mi je zdelo obupno! Karkoli rečemo v opoziciji, nam odgovori župan ali kak odbornik in pove, da bo preveril, da bo odgovoril pisno; njihovi odgovori vsekakor niso ne tehtni ne zadovoljivi. V opoziciji so nekateri svetovalci zelo zgovorni, v časopisih pa se o tem malo piše.

Tabaj: Odnos večine do nas je prav tak. Večkrat smo skušali vzpostaviti ustvarjalni in konstruktiven odnos. Tudi v komisijah smo dali naše predloge, ki jih pa le redkokdaj upoštevajo. Mislim na praznovanja glede padca meje ipd. Predlagali smo, da bi sklicali komisijo za kulturo, v kateri bi lahko vsi dali svoj prispevek in izboljšali klavirno podobo, ki jo je naša občina dala npr. ob vstopu Slovenije v Schengen. Res se ni izkazala. Župan je bil tam prav osamljen. Odgovorili so nam, da to ni stvar občinskega sveta, ampak odbora. Po drugi strani smo nekoliko kritični tudi do same opozicije, ki je še malo pod vplivom prejšnjega mandata. Še vedno prihaja do obračunavanja med različnimi strujami Marjetice, ki še niso rešeni. Demokratska stranka je zadevo še bolj zapletla. Potrebno je čim prej najti skupen jezik tudi z ostalimi člani opozicije. Biti moramo bolj složni in nastopati skupno. V tem trenutku tudi nimamo v opoziciji človeka, kakršen je bil pred leti npr. Ario Rupeni, lider celotne opozicije.

Primožič: Župan je politični maček. Opozicija je z druge strani neenotna oz. nepripravljen, saj kar nekaterim svetovalcem ni jasno, kaj naj delajo v opoziciji. Če hoče opozicija biti učinkovita, mora biti kompaktna. In večina izkorističa te naše šibkosti.

Na nekem sestanku opozicije smo se npr. zmenili o tem, ali sprejmemo, saj ko koordinatorji komisije člani opozicije ali pa nič. Tega večina ni sprejela, marsikateri član opozicije pa je sprejel, da postane namestnik koordinatorja. Speljali so nas torej na led. Predlagali so me za koordinatorja. Ko smo šli na volitve, sem prejel dva glasova, skoraj vsi so volili z večino. Če torej pridemo do tega, je obupno! Problem opozicije moramo torej čim prej razčistiti. To, da se je pojavila Demokratska stranka, za zdaj v opoziciji ne vpliva dobro. Odprtih vprašanj in obrisov je še veliko, kar škoduje skupnemu nastopanju.

Mimo je šest mesecev nove občinske uprave. Zunanji opazovalec lahko vidi na dnevnem časopisu župana, ki je povsod prisoten in nasmejan, in vendar, se sprašujemo, kaj je novega naredila uprava? Čezmejno sodelovanje je zamrlo, nabirka odpadkov se ni spremenila itd. Župan je doslej "blagoslavljal" dela, ki jih je odobrila prejšnja uprava. Kaj imamo v rokah občani?

Primožič: Odbornik Devetag je tožil, da prejšnja uprava ni skrbela za grad. Mi pa vemo, da je še kako poskrbela za sredstva preko Aster (Ambiti di sviluppo territoriale, op. ur.). Sedanja uprava ni novega naredila prav nič, vedno pa je pripravljena kritizirati. Sedaj - tudi spričo dogodkov v Neaplju - je tudi ločeno zbiranje odpadkov v redu, prej pa so zganjali vik in krik. Še en primer: Livarna je smrdela od maja 2002 do maja 2007; zdaj je že bolje...

Tabaj: Tudi potok Koren ne smrdi več z novo upravo... Vsa javna dela zadnjih mesecev so sad prejšnje uprave. Prej smo imeli odbor za Travnika, pa se ni nič spremenilo; pa odbor za zabojnike za odpadke in spet se ni nič spremenilo. Bil je tudi odbor trgovcev s Travnika: tudi teh ni nikjer. Prireditve Okusi ob meji je pripravila prejšnja uprava. Letos so potrošili ogromno denarja; vprašal sem za številke, saj naša društva in ustanove, ki so sodelovali, niso prejeli niti centa. Vtis pa imam, da so porabili veliko denarja npr. za Francoze, ki sploh ne vem, kaj imajo opraviti s srednjeevropskim prostorom. Take pobude bi morale v prvi vrsti promovirati naš prostor in naše pridelke.

Primožič: Če se povrnemo k padcu meje, sem mnenja, da bi moral v Novi Gorici govoriti tudi goriški župan, pa ni hotel in je bil zato povabljen prefekt. Ko se združujeta dve mesti, morata spregovoriti oba župana. Naš pa je odpovedal, ker se ni hotel izpostaviti.

Koršič: Slab vtis je napravil tudi med mladino in navadnimi ljudmi. Razočarani so bili, ker ni priredil ničesar niti za novo leto. Če ne na Travniku, bi lahko kaj naredili kje drugje.

Tabaj: Nekaj pa so le naredili: črtali so Svetogorsko četrto iz seznama, kjer naj bi se urešničevala vidna dvojzračnost... To je edino.

Koršič: Župan je tedaj rekel, da problema sicer ni, ker da se bo zadeva v kratkem sama rešila, ker da se morajo ljudje postopoma navaditi na take premike.

Kaj pa rajonski sveti?

Primožič: Po zakonu 38 je predvidena vidna dvojzračnost tudi v rajonih. Če teh ni in je za Gorico predvidena ta možno-

st, bi morala biti slovenščina vidna tudi v Svetogorski četrti in vsej Gorici. Prav je, da rajoni v Gorici ostanejo, saj so stroški zanje minimalni. Tudi politično je za nas Slovence pomembno, da ostanejo živi. Zakonski predlog, ki ga pripravlja deželni odbornik Iacop, pravi, da lahko občine ustanovijo rajone (circonscrizioni di decentramento) zato, "da zaščitijo družbenokulturne specifične posebnosti". Če bo zakon odobren, bo naša občina verjetno predlagala ustanovitev enega slovenskega rajona. Ločnik bi verjetno zahteval furlanski rajon. Finančni zakon, ki je odredil ukinitve rajonskih svetov, je odobrila vlada, ki smo jo izvolili tudi mi. Bili bi tudi drugi sistemi, kako zmanjšati stroške politike, saj imajo italijanski politiki najvišje plače. Predsednik dežele Tridentinska Južna Tirolska ima npr. višjo plačo od nemške kanclerke Angele Merkel. Z izgubo, ki bi jo povzročilo dvigalo za goriški grad, bi lahko v Gorici živel 20 rajonov.

Tabaj: Goriška občina bi vprašanje rajonov lahko rešila tudi s spremembo statuta, ki obravnava rajone. Tudi glede tega se močno čuti pomanjkanje takega slovenskega predstavnika na deželi, ki bi se znal pogovarjati o tem.

Po smrti Mirka Špacapana se na to vprašanje ni odzval niti en slovenski deželni svetovalec.

Primožič: Ostali slovenski deželni svetovalci prihajajo s Tržaškega in se jih zadeva zato ne tiče, ker ima Trst več kot sto tisoč prebivalcev.

Tabaj: Slovenski deželni svetovalec bi moral na deželi nastopiti v bran naših zahtev, ne glede na to, če je bil izvoljen v Trstu ali Gorici. Gre za interes vse naše narodne skupnosti.

Bo do dvigala za goriški grad po vašem prišlo?
Koršič: Mi smo večinoma proti, sicer pa govorijo o neizbežni izgubi, ker so pogodbe že pripravljene.

Tabaj: To ni objekt, ki bi ga Gorica potrebovala. Tistih nekaj turistov, ki prihajajo v Gorico, bi si tako niti ne ogledalo mestnega sedeža, saj bi parkiralo na oni strani in se z dvigalom povzpelo na grad. Gradec ima dvigalo, prav tako Ljubljana ali Salzburg. Videl sem češke gradove, pa ga nimajo. Tudi večina gradov v Nemčiji ga nima. Vzemimo za primer najbolj znani nemški grad, Neuschweinstein: do tja se pripelje na vozu s konji, ne pa z dvigalom.

Primožič: Podatki kažejo, da prihaja letno na goriški grad okrog deset tisoč ljudi. Ljubljana jih ima 170 tisoč, ima pa vseeno izgubo. V Gorici bi bila izguba torej toliko večja. Odbornik Devetag ima v glavi samo grad. Nekdaj je imel na razpolago sredstva, sedaj pa jih ni. Dvigalo bi lahko bilo tudi dobra zamisel, na gradu pa bi moral obiskovalec najti tudi trgovine, obrtniške delavnice, živ in privlačen center. Gradov je po Evropi veliko, ki imajo tudi večji zgodovinski pomen. Pod tistim gradom je Gorica samo trpela.

Človek ima vtis, da Gorica umira. Kaj bi se dalo napraviti? Hvala Bogu se je prosta cona končala, kajti slo je za umeten svet, ki nima kaj opraviti s stvarnostjo. Na drugi strani imamo trgovce, ki niso zadovoljni z nobeno upravo.

Koršič: Razveselilo me je dejstvo, da je Šola Cossar uvedla pouk slovenščine. Doslej tega ni naredil nihče, niti zasebna Šola uršulink. Na splošno pa žal ni zaznati večje odprtosti do Slovencev, in to niti v katoliških krogih, od katerih bi kaj pričakovali.

Tabaj: Gorica je apatična, saj se še ni prebudila od faze, ko so pod Jugoslavijo hodile trume ljudi po nakupih v Raštel. Trgovine zapirajo, ker ni več kupcev, ker blago stane manj v Čedadu, Vidmu in drugje. Kruh in drugo hodim kupovat v Slovenijo, ker tam najdem boljše in cenejše blago. Če se ne zbudimo, nas bo Nova Gorica povzela, prehitela. Tam imajo drugačno mentaliteto, so bolj prožni in dinamični.

Koršič: Raje hodijo v Novo Gorico.
Primožič: V Gorici je tudi malo ponudbe. Jaz mislim, da utegne Nova Gorica prebuditi Go-

polno Goričanov. V Gorici izpraznež denarico z izjemo nekaterih gostiln, kjer nudijo kosila po stalni ceni za delavce. Po mojem je razvoj Gorice možen samo v povezavi z Novo Gorico. Druge rešitve ni. Po padcu meje bo glavna ulica dveh mest nujno postala Škabrijelova-Erjavčeva. V nedeljo sem bil v Novi Gorici in še enkrat viden ogromno ljudi, ki prehajajo iz ene ulice v drugo.

Nimate občutka, da je evropska integracija prehitela krajevno politiko?

Tabaj: Da, seveda, zato potrebujemo praktične rešitve na probleme našega mesta. Kaj lahko nudi Gorica turistu? Grad? Muzej? Vse tu?

Imamo tudi Brda... Ko bi mesto imelo kakšno sinergijo z Brdi, bi še kaj bilo. Kot delajo npr. na Dunaju, kjer te popeljejo na Grinzing.

Primožič: Brda imajo več turistov kot Gorica. Ljudje pridejo najprej tja, potem kvejemu v Gorico.

Tabaj: Dandanes gre turist v Brda, od tam ga popeljejo v Krmin, Miramar, Ogled in Gradež. Gorica kot mesto ne nudi nič. Imeti bi morali "paket", ki zajema Gorico in Brda skupaj.

Koršič: V Gorici bi morali dobro premisliti, kako izkoristiti zmogljivosti mesta in okolice. Ni pa prave volje, da bi se to naredilo.

Še vedno je med nami živ spomin na Mirka Špacapana, ki je veliko naredil na deželnih, pokrajinskih in občinski ravni. Tudi vaša izvolitev je sad njegove strategije. Kakšna je vizija pokrajinske SSK brez take osebnosti na prihodnost naše narodne skupnosti in na Demokratsko stranko?

Primožič: Ko smo pred nekaj dnevi razmišljali o mandatu za pogajanje z Demokratsko stranko, sem povedal, da mandat je pravilen, imeti pa moramo proste roke, da se lahko pogajamo tudi z drugimi opcijami. So tudi druge možnosti. Ne moremo se zapirati. Na vse načine moramo rešiti problem. Najti drugega Mirkota je v tem trenutku nemogoče. Tudi smrt Franca Jožefa je bila dramatična za naše ljudi, toda po tr-

pljenju smo morali iti naprej. Počasi se bo izkazal kakšen mlad, nov politik. V tem trenutku moramo čim bolje izpeljati naprej naše stanje, ki ni ne lahko ne lepo. Zaščitni zakon je bil "najboljša varianta", nam pa ne zagotavlja zajamčenega zastopstva na deželi. To bi mi potrebovali, kot imajo Italijani v Sloveniji. Potekajo intenzivna prizadevanja, da bomo problem rešili. Edina rešitev bi bila, da bi imeli na deželi kot SSK veljavnega predstavnika. Preživeli bomo vseeno, bo pa gotovo težje.

Tabaj: Situacija ni lahka. Mirko je imel svojo karizmo, bil je zelo delaven in spoštovan ne le v slovenskih krogih. Ni enostavno izgubiti takega liderja. Kot bi slutil, kaj ga čaka, je pa združil okrog sebe dobro mlado ekipo, to vsaj na Goriškem; kako je na Tržaškem, ne vem. Ti mladi so večkrat izkazali svojo dobro voljo. V tem trenutku bi rad zaupal stranko tej novi generaciji. Mi starejši se gotovo ne bomo še umaknili, obratno: s svojimi izkušnjami bomo radi ostali zraven tem mladim, ki naj sprejmejo odgovornejšo funkcijo na Goriškem.

Kar se tiče pa Demokratske stranke, bo vsaka naša izbira mogoče zgrešena. Obstajajo razlogi za in proti vsaki izbiri. Veliko sem razmišljal o tem, kakšna rešitev bi bila manj boleča, saj ne moremo razmišljati o tem, kakšna bi bila najboljše. In je ne najdem. Po eni strani bi izgubili svojo identiteto; po drugi strani, če ne dosežemo tega, da bi bili pridruženi-samostojni, nam tudi ne gre prav.

Primožič: Stranka je na kongresu in tudi na deželnem tajništvu že jasno odločila, da se ne bo razpustila. O tem ni debate.

Tabaj: Še vedno čakam, da me kdo prepriča o tem, zakaj je ena odločitev boljše od druge.

Primožič: Veliko odvsnost od tega, kakšni bodo pogoji za naslednje volitve. Zato bo sedaj na občini tako, kot je.

Koršič: Veliko posameznikov je že pristopilo v Demokratsko stranko. Tudi to je treba vzeti v poštev. Če bi se Slovenska skupnost opredelila za samostojno in razmišlja, s kom naj se poveže, je stvar tudi problematična. Če bi bilo možno se povežati s kom drugim in ne z Demokratsko stranko, s kom naj gremo?

Primožič: Volitve niso jutri...
Koršič: Hvala Bogu ne. Toda če bi se mi opredelili za kako drugo stranko, bi prišlo spet do nove velike delitve med Slovenci. Naša ideja, da bi bili vsi Slovenci v eni sami stranki, je po mojem popolnoma pogorela.
Primožič: Pogoj Demokratske stranke je, da se mi razpustimo, toda Slovenska skupnost se noče razpustiti. To so odločitve na deželnih ravni. Potem bomo morali gledati druge poti in opcije. Vzeti bomo morali v poštev tiste, ki nas sprejmejo, ne da bi postavljali pogoja, da se razpustimo. V tem je problem. Zakon je za nas nesrečen. Je za nas rešitev, da se razpustimo in gremo v Demokratsko stranko?

V zamejstvu dva plus dva ni vedno štiri...

Primožič: Lahko je tudi ena in pol, tako da še kaj izgubimo...
Danijel Devetak in Jurij Paljk

Z leve: Silvan Primožič, Marilka Koršič in Božidar Tabaj

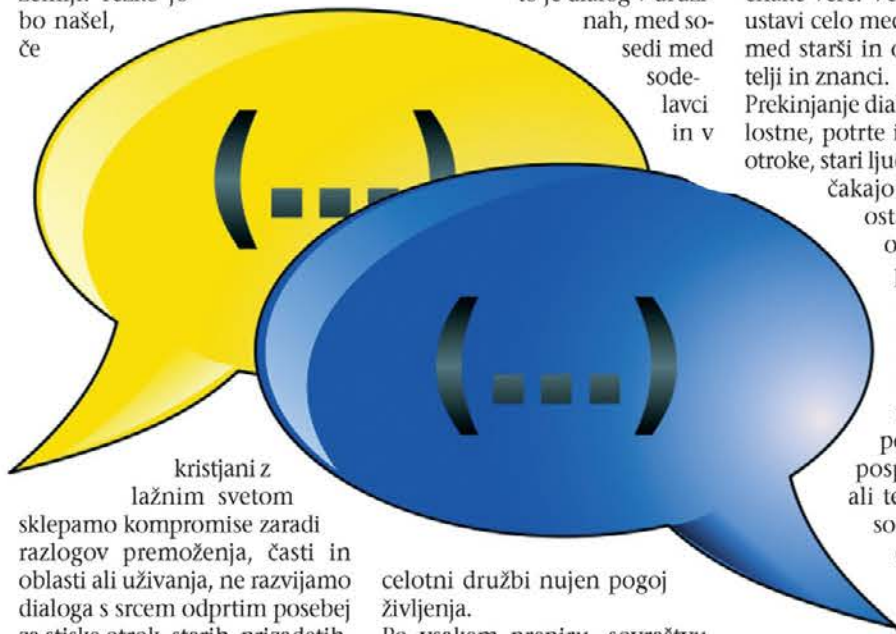
Prizadevanje za resnico

Dialog, predsedovanje in slovenski katoličani

Leto, ki ga pričujemo, naj bi bilo zaznamovano z dialogom. Uradni naslov je leto medkulturnega dialoga. Pobudo je dal komisar v Evropski zvezi za vzgojo in izobraževanje Jan Figel iz Slovaške. Znano je, da mu kršćanske smernice določajo njegovo etični in politični profil in je v tem prej izjema kot pravilo med evropskimi komisariji in med ostalimi birokrati Evropske zveze, ki odločajo, kako se bo delil denar evropskih davkoplačevalcev. Sam je človek dialoga in se zaveda njegovega pomena za urejeno družbo že iz izkušenj v svoji domovini. Slovaška kljub posledicam polpreteklega obdobja več da na kršćansko izročilo kot npr. Slovenija, a jo prav tako pestijo težave tranzicije in seveda pododane in tranzicijsko ustvarjene etnične in socialne razlike.

Slovenija si je kot predsedujoča Evropski zvezi zadala nalogo pospeševanja dialoga. Politiki seveda tu gledajo bolj na tako imenovano krizna žarišča. V notranji politiki pa se ravno to leto vnema hud boj, ki bolj spominja na revolucijo kot na dialog. Njegova značilnost je prikrivanje temeljnih resnic o naši družbeni resničnosti, pretvarjanje oziroma hipokrizija, kot temu pravimo. To ni presenetljivo, saj je bila laž največje orodje vseh revolucionarjev in le z njo so lahko prihajali na oblast in tudi danes ni nič drugače. Tako je treba razumeti sedanje stanje v Sloveniji. Kristjani

in seveda tudi Cerkev kot celota imamo v smislu ustanovitelja nalogo, da laž preganjamo iz svojih src, družinskih in družbenih občestev. Zato se danes škofom, duhovnikom in vsem vernim še posebej postavlja vprašanje, ali bo Sin človekov še našel vero na zemlji. Teško jo bo našel, če

kristjani z lažnim svetom sklepamo kompromise zaradi razlogov premoženja, časti in oblasti ali uživanja, ne razvijamo dialoga s srcem odprtim posebej za stiske otrok, starih, prizadetih. Država bo bolje delovala, če bomo vsi dejavni v prizadevanju za skupni blagor, kar je sestavni del dialoške kulture.

Nujnosti dialoga se zaveda že otrok, ki steguje ročice k materi in išče njeno obličje, čeprav še ne more spregovoriti in izražajo potrebo po dialogu jok ali proseče oči. In če mati tega ne zazna, je

navsezadnje otrok zapisan smrti, kar se žal dogaja tudi povsod po svetu in tudi pri nas. Matere prepuščajo otroke ustanovam ali posameznikom, včasih celo žal nasilno ali zvijačno povzročijo njihovo smrt. Kaj smo ljudje, da so mogoča takšna popačenja? Zato je dialog v družinah, med sode-lavci in v

celotni družbi nujen pogoj življenja.

Po vsakem prepiru, sovraštvu, vojni je treba sestati za mizo in se pogovoriti. Kolikor dlje traja prepir, sovraštvo ali kolikor bolj kruta je bila vojna, toliko težje je dogovor, kakor izkušamo to pri nas. Še danes nismo pokopali mrtvih, še zdaj nismo dosegli narodne sprave in ne priznanja resnice o naši preteklosti. Ravno nasprotno: to nekateri še vedno izko-

riščajo za poglobljanje sovraštva in zastrupljenja posebno mladih src, namesto da bi jim z dialoškim vzdušjem utirali pot v odprto družbo.

Govorimo o medkulturnem dialogu in večina misli na muslimane in druge priseljenke, ki prihajajo k nam skozi zapahnjena vrata naše evropske države. Lažje je imeti dialog s tistimi, ki ga srečamo morda enkrat na leto ali se z njim občasno pogovorimo le po telefonu, ne stopa pa v naš vsakdanji svet in nam ne gleda v skledo ali ne obrača avta na našem dvorišču. S sosedom je težje voditi dialog, celo če sva enake vere. Včasih se dialog žal ustavi celo med možem in ženo, med starši in otroki, med prijatelji in znanci.

Prekinjanje dialoga tako pusti žalostne, potrebe in nepreskrbljene otroke, stari ljudje zaman mesece čakajo v domovih za ostarele na človeka, osamljeni in zapuščeni sosedje nimajo sogovornika in zato tudi sami umirajo. Dialog torej ni le medkulturni pojav, ki ga danes pospešujejo internet ali televizije in druga sodobna komunikacijska sredstva. A ob enem z njimi pogosto bežimo od neposrednih ljudi v drugi, včasih kar umišljeni, virtualni svet, a radi bi srečali človeka. Telefoniramo oddaljenemu človeku, a njemu, ki stoji zraven nas, ne privoščimo niti spodbudnega pogleda. V udobnih foteljih gledamo vsemogoče šove in podobno, a svojega bližnjega ne vprašamo, kako se počuti oziro-

ma mu nismo sposobni odkriti svojih ran bolečin ali radosti. Dialog naj bi bil še posebno blizu kristjanom, saj je naš Bog dialoga, je Trojica, ki občuje med seboj. Očitno tudi v letu dialoga ne bo kaj pridra govora o dialogu v naši družbi, tudi o dialogu med vernimi in nevernimi in tudi vernimi med seboj. Predvsem bi kazalo več govoriti, kaj vse to dejansko pomeni v naši družbi.

Predvsem se je treba zavedati, da dialog predpostavlja prizadevanje za resnico. To vključuje priznanje svoje omejenosti in nepopolnosti ter pripravljenosti, da drug drugega ravno v različnosti obogatimo in se spoštujemo kot partnerji. Dialog nikogar ne izključuje, pač pa daje pravico do medsebojnega dostopa in vstopa v svet drugega. Kjer te pripravljenosti ni, družba nazaduje, ker zanemarja temeljni pogoj sobivanja: Graditi skupno dobro. Lahko si nekdo prigrabi oblast, premoženje, vendar če s tem ogroža preživetje drugih, žaga vejo, na kateri sedi tudi sam. Pristna dialoška družba je mogoča na enakopravnosti in spoštovanju vseh, tudi tistih, ki jih imamo manj radi. Aristotel tukaj govori o prijateljstvu. Ne bo dialoga v družbi, kjer se nekateri vnaprej postavljajo za bogove in izključujejo druge in so pravice zaradi medijskih, kapitalskih ali drugih pritiskov ogrožene.

Kristjani bi morali biti še bolj občutljivi za te razsežnosti. Če nas vera ne spodbuja k dialogu in odločnosti, da iščemo resnice, je z našo vero nekaj narobe. Josef Pieper je zapisal, da je za poštenost in resnico treba poguma, ki ga imamo le tisti, ki je utemeljen v Bogu. Resno se bomo morali pogovoriti, kako je s to našo vero, in si naliti čistega vina. Ne gre le za premišljeno upravljanje s pre-

moženjem ali delitvijo oblasti in časti. Gre tudi za to, kakšen odnos zavzema Cerkev do svojih vernikov in do drugih, posebno tistih, ki kršijo osnovna pravila družbene pravičnosti ali temeljna načela vere in kršćanske morale, pa naj se ta imenuje Sarkozy ali kako drugače. Zato je treba odprtega dialoga med papežem in škofi, med škofi in duhovniki, med župnikom in verniki ter med vernimi med seboj in z nevernimi ali verniki drugih veroizpovedi.

Veliko prireditev je napovedanih letos. Vse bodo institucionalno v glavnem obšle Cerkev. Ko smo s kolegi iz Tübingena pri Evropski komisiji vložili projekt medreligijskega dialoga in ga poslali Komisiji, so nam odgovorili, da je projekt naravnane preveč na versko populacijo, čeprav smo namerali vključiti vse verske skupnosti v Zvezi. Očitno se mnogim v Evropi in tudi pri nas v Sloveniji dialog med verniki – razen zdaj morda z muslimani, ker je to politično aktualno – ne zdi družbeno potreben. A še posebej Sloveniji, ki tako tesno živimo drug ob drugem, da vsak vsakega pozna, bi se morali zavedati, da ne moremo shajati drug brez drugega. Če ne sprejememo dialoške držve, se nam lahko zgodi, da delamo sicer na zunaj lepo deželico, a brez trdnih temeljev za njeno prihodnost. In račune bodo plačevali tudi tisti ali njihovi potomci, ki mislijo, da si lahko privoščijo in počno vse brez pravil in dostojnosti. Jezus v takih slučajih govori o pobeljenih grobovih, pred čimer tudi mi sami nismo imun.

Pa uspešno dialoško leto vsem državljanam in državljanom ne le Evropske skupnosti, ampak celega sveta.

Janez Juhant

Aktualna in zelo pereča tematika

Nasilje že v osnovni šoli

Tisk v Italiji namenja pozornost nasilju v šolah približno kakih deset let in zadnje čase smo pričali novim izbruhom nasilja, ki ga v italijanskem tisku označijo kot "bullismo" (iz angleščine "bulling"). V časopisih in drugih sredstvih obveščanja so se pojavile slike o nasilju med mladimi. Poseben odmeven je bil tisti dogodek, v katerem je skupina mladostnikov napadla nekega prizadetega, ga pretepala in posnetke, kot da ne bi bilo nič, postavila na internet preko Googla. Raziskave so tudi pokazale, da je žrtev nasilja v naši družbi nepretregano med 15% do 20% otrok.

Daniele Fedeli, docent za psihologijo na Videmski univerzi in avtor več knjig na temo nasilja, je imel v mesecu decembru za italijanske in slovenske šole predava-

vanje prav o tej tematiki, o nasilju (bullismo) v šolah. Povedal je, da sploh ni res, da se je v zadnjih letih nasilje povečalo. Nasilje v družbi, v šoli, je bilo vedno. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se je nasilje prikazalo tudi tam, kjer prej ga ni bilo v takšni meri, in sicer v nižjih razredih nižje srednje šole in v osnovni šoli. Znižal se je nivo starosti, v kateri nasilje izbruhne. Zaskrbljujoče je tudi drugo dejstvo, in sicer, da se to nasilje kaže kot "brezciljno", ki deluje v prazno, v smislu, da je usmerjeno predvsem proti tistim osebam, ki se ne znajo braniti, prosti otrokom, ki so označeni kot drugačni, otrokom, ki v nekem pogledu predstavljajo manjšino. Razen tega pa mladostniki, ki so povzročili nasilje, se ne čutijo sploh krive, pred drugimi se celo bahajo s tem svojim "podvigom"

ali ga postavijo celo na internet. Zdi se, da je zanje nasilje postalo nekaj "normalnega". Glavne značilnosti tega nasilja so:

1. da hoče povzročiti "škodo" (tudi čustveno);
 2. da je namensko;
 3. da obstaja neka socialna razlika med nasilnežem in žrtvijo;
 4. da je večkrat sistematično in dobro organizirano;
 5. da se nasilnež ne čuti kdo ve kaj krivega;
 6. da ima nasilnež vedno tudi "pomoč" pri drugih vrstnikih.
- Tu vidimo, da ima mladostni nasilnež "oblast in ugled" v družbi mladostnikov, brez katerih bi ne bil nasilnež. Obratno pa se žrtev čuti osamljena, in ker noče izgledati taka, se težko upre nasilnežu. Posledice so občutek negotovosti, zmanjšano samospoštovanje, strah in izogibanje šole in večja nagnjenost k depresiji. Nasilje je tako lahko verbalno (zbadanje, posmehovanje), socialno (izogibanje, ignoriranje, izključevanje iz aktivnosti), psihično (grozeči

pogledi, zasledovanje), fizično (porivanje, udarci, poškodovanje lastnine), "cyberbulizem" (kar pomeni, da se pojavi na internetu, kjer se žrtev omalovažuje).

Prof. Fedeli pravi, da je zelo pomembno, da se taka vrsta nasilja čim prej odkrije, kajti s časom lahko ima vedno hujše posledice. Starši doma lahko tudi sami zaznajo "sledilneža" oziroma žrtev v svojem otroku. Znaki so lahko tudi ti, da otrok ima izbruhe tesnobe stanja, da kaže regresijo (na primer, da moči posteljo), da slabo spi, da ne hodi naravnost v šolo, itd. Če sumimo, da je nekdo žrtev takega nasilja, moramo vedeti, da ne govorimo o tem, kar se mu godi. Moramo ga zato spodbujati h govoru, ga poslušati in mu pomagati iz "pasivnosti". Tudi v šoli je treba seveda takoj ukrepati, vendar ni lahko najti pravo pot do dialoga. Metod je sicer več: cooperative learning, socio-komunikativne dejavnosti, role playing itd. Zelo dobro je po-

sebeno v razredu, kjer učenci ne bi radi govorili o nasilju, ki se je zgodilo in ki ga ne čutijo kot krivdo, da učitelj prosi učenca ali dijaka, ki je bil žrtev, da napiše spis o tem, kar se je zgodilo in kaj je čutil pri tem, kaj se je v njem spremenilo. To nalogo potem nekdo prebere v razredu (predhodno se

moramo zmeniti, da učitelj ali profesor ne bo nobenega kaznoval). Po branju spisa se potem naveže pogovor v razredu, tako da se krivci zavejo škodi, ki so jo povzročili. Med pogovorom skušamo vsi skupaj najti rešitev in po možnosti popravilo za škodo.

Karlo Nanut

3. NAVADNA NEDELJA

Iz 8,23-9,3; Ps 27; 1 Kor 1,10-13.17; Mt 4,12-23

Jezus se pripravlja na svoje poslanstvo. Pred nas stopi kot zrel mož. Poslušaj oznanjevanje Janeza Krstnika. Da se krstiti Janezu v Jordanu. Prestane skušnjave. Ni političen Mesija, pač pa duhovni, trpeči Mesija. Oznanja Božje kraljestvo s pridiganjem in darovanjem svoje-ga življenja ter s čudeži. Krstnik kliče k spreobrnjenju in obžalovanju grehov, ker se je približalo nebeško kraljestvo (Mt 3,2). Ker Jezus nima greha, ne potrebuje spreobrnjenja. Toda kljub temu hoče biti človek v vsem, razen v grehu (Heb 4,15). In je pravi človek. Bog ga je spolnil s tpljenjem (Heb 2,10). "Zato se je moral v vsem izenačiti z brati, da je postal usmiljen, v tem, kar se nanaša na Boga, pa zanesljiv veliki duhovnik, ki opravlja spravno daritev za grehe ljudstva,

ker je sam pretrpel preizkušnjo, lahko pomaga preizkušanim" (Heb 2,17-18).

Posti se štirideset dni in štirideset noči (Mt 4,2) zato, da izpolni vsjo postavbo, ki jo je Moyses prejel v puščavi na Sinaju, ko je prebil v postu štirideset dni in štirideset noči (2 Mz 24,18).

Jezus zavrne vse skušnjave, zlasti skušnjava ošabnosti, ki ljubi bogastvo, ugled, moč, ker hoče stopiti na mesto Boga. Jezus začne svoje delovanje v Galileji, kamor se je umaknil po aretaciji Janeza Krstnika. Galileja je bolj obrobna dežela. Je daleč stran od političnih oblasti in dogajanj. Toda že prerok Izaija govori o luči, ki bo sijala iz Galileje in bo osvetlila deželo in senco smrti (Iz 8,23-9,1).

Poroča o prvih štirih učencih, ki so: Andrej, Simon (Peter), Jakob in Janez. Pozneje se jim pridruži še osem. Vseh teh dvanajst apostolov sestavlja zametek Cerkve, okrog katerega se oblikuje kršćanstvo.

Jezus začne svoje delovanje z oznanjevanjem in čudežnimi ozdravljenji.

Galileja je torej za Jezusa izvoljeni kraj začetka

delovanja ponižnega in ubogega Jezusa, medtem ko je za judovske velikaše nevreden in nemogoč kraj delovanja Mesije, tudi zaradi mešanice prebivalstva. Temu so pripomogli tudi vpadi Asircev in drugih zavojevalcev v stoletjih. Ne manjka poganom, skratka ne pride v poštev galilejski mesija. Betlehem pa jim ni znan kljub branju Svetega pisma.

Že blagri in vse Jezusovo zadržanje skozi vse življenje pa se dajo razbrati samo v ključu zadnjega mesta, še posebej pri apostolih, kar pa ni po njihovem okusu. Jezus sam pravi: "Veste, da vladarji gospodujejo nad narodi in da jim velikaši vladajo. Med vami pa naj ne bo tako, ampak kdor hoče postati med vami velik, naj bo vaš strežnik, in kdor hoče biti med vami prvi, naj bo vaš služabnik, tako kot tudi Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge" (Mt 20,25-28).

Jezus bo oznanjal, učil, izganjal hudobne duhove; začel bo osvobajati človeka od greha, od hudiča, od bolezni, od umiranja, od smrti.

Prerok Izaija vidi v senci in temi kraljevanje greha, vidi smrt, ki jo bo Jezus s svojo lučjo evangelija in smrti na križu razpršil in premagal. Ne bo svetil samo za Jude, marveč za vse ljudi, tudi za pogane. Apostol Pavel bo pozneje v pismu Rimljanom našteval, komu je namenjena luč odrešenja ali opravičenja. Takole beremo: "Kajti ko smo bili še slabotni, je Kristus v času, ki je bil za to določen, umrl za brezbožne... Kristus je umrl za nas, ko smo bili še grešniki... ko smo bili še sovražniki" (Rim 5,6.8.10).

Bog nas namreč ljubi kot brezbožne, kot grešnike in sovražnike zato, da bi se rešili, se spreobrnili, se spravili z Bogom.

Današnji psalm (Ps 27) hvali in povečuje našega Boga, na katerega se brezpogojno obračamo zato, ker je Bog naša luč in naša rešitev (v. 1 nss).

Vera pa zahteva edinost med kristjani. Zato naj se odpravljata vsaka razprtija, vsak prepir, kot se je to zgodilo v Korintu (1 Kor 1).

Merilo in središče vsega pa naj bo Kristusov križ.

GORICA Predstavitel zgoščenke Pogum molka o p. Placidu Corteseju

"Svetost se uresničuje tudi prek žakljev krompirja in fižola!"

Kdor je obiskal Padovo in baziliko sv. Antona, je srečno križnega hodnika sosednjega samostana verjetno videl orjaško magnolijo, ki so jo zasadili leta 1810. Ko bi to bohotno drevo moglo govoriti, bi gotovo imelo marsikaj povedati o junaku naše polpreteklosti zgodovine, ki je v veliki skromnosti živel v njeni senc, nato skrivnostno izgubil in umrl v tišini; v taki tišini, ki je je zmogel samo najpogumnejši junak.

Govorimo o Niccolaju Corteseju, ki se je rodil 7. marca 1907 na Cresu, bil živahen fantič, ki je ljubil rojstne kraje in morje ter je rad zahajal v cerkev sv. Frančiška, kjer je že od mladih nog prijateljeval s patri minoriti. Trinajstleten je stopil v noviciat v kraju Camposampiero (PD), leta 1923 oblekel redovniško oblečilo in si nadel ime Placido. Sledil je študij humanističnih predmetov in teologije v Rimu, kjer so ga prevzeli liki prvih mučencev. Po mašniškem posvečenju leta 1930 je najprej služil v padovski baziliki, nato v neki milanski župniji, dokler ga niso leta 1937

stopil na stran šibkejših, preganjanih. Pod svojo obleko je nosil hrano revežem, Judom je pomagal najti svobodo v Švici, pomoč in zavetje je nudil zavezniškim jetnikom in slovenskim ter hrvaškim beguncem, ki so jih Nemci imeli za komuniste. Okrog sebe je zbral vrsto sodelavcev in organiziral pravo mrežo dobrotnikov, s pomočjo katerih je rešil življenje stotinam ljudi. Zavedal se je nevarnosti, in vendar je bila njegova gorečnost moč-

strašnega minorita, časnika in mučenca, Božjega služabnika, ki zasluži čast oltarja. Postopek za beatifikacijo se je začel leta 2002 tudi na pobudo nekdanjega goriškega nadškofa A. V. Bommarca. V zadnjih letih se nadaljuje po zaslugi informacij, ki počasi prihajajo na dan po zaslugi prič in raziskovalcev, med katerimi je tudi slovenski tržaški časnika Ivo Jevnikar. Goriška tednika Novi glas in Voce Isontina sta v sredo, 16. januarja, priredila

uresničuje tudi prek žakljev krompirja in fižola," je poudaril, saj je Cerkev prisotna tudi v pomoči potrebnim. Goriški župan Ettore Romoli je poudaril, da je v tem trenutku potrebno izkazati bližino Cerkv in svetemu očetu, ki je zaradi znanih trenj odpovedal obisk na rimski univerzi. "To je antiklerikalizem 19. stoletja!" Vsakdo lahko ima svoje ideje, toda prepovedati papežu, da spre govori v Rimu, je "ogromna sramota za vse italijansko ljudstvo".

To je znak hude moralne krize, ki nas ne more pustiti ravnodušnih.

Režiser in avtor dokumentarca Paolo Damosso, ki je o redovniku s Cresu napisal tudi knjigo, je povedal, da ga je p. Placido osvojil zato, ker je v svojem življenju utelešal evangelij. Njegov lik ni zanimiv samo zato, ker se več desetletij ni vedelo, kam je izginil, ampak predvsem zato, kako je živel evangelij v preprostost vsakdanu. Pred tragičnimi dogodki je izgovoril svoj: "Tukaj sem!" Ni se branil, ampak je z neizmerno vero šel do konca. Rešil je ogromno življenj, in vendar "ni bil kriček junak."

Evangelij je živel v tišini in dejanjih. "Podpis tistega časnika je bil prav pogum molka," je povedal Damosso, saj "je med mučenjem v tržaškem bunkerju zapisal svoj najlepši članek, molk." Prav ta molk danes govori vsem nam in je v svoji zgovornosti tako privlačen. Srečanje, ki ga je v zadnjem delu vodil Jevnikar, so s hvaležnimi besedami sklenili nekateri navzoči sobratje minoriti (med njimi je bil tudi p. Enzo Poiana, rektor padovske bazilike) in dve prič, ki sta dobroto p. Corteseja doživeli na lastni koži.

DD

Foto DPD

nejša od strahu. V nedeljo, 8. oktobra 1944, sta ga dva esesovska agenta zabilila iz samostana in prisilila stopiti v črn avtomobil, nakar je izginil. Šele 50 let kasneje se je izvedelo, da so ga Nemci odpeljali v Trst, ga v gestapovskem bunkerju na Oberdankovem trgu nečloveško mučili in umorili. Zadnja postaja: Rižarna. Med svojim križevim potom ni izustil niti ene besede, ki bi izdala sodelavce. Vso odgovornost je vzel nase, neprenehoma molil in molčal.

Pogum molka je naslov zgoščenke, ki v italijanščini, angleščini, slovenščini in hrvaščini pripoveduje zgodbo tega neu-

predstavitel in predvajanje DVD-ja v dvorani goriškega pokrajinskega sveta ob prisotnosti uglednih osebnosti. Po pozdravu urednikov Jurija Paljka in Maura Ungara je pobudo pohvalil predsednik pokrajinskega sveta Alessandro Fabbro, ki je podčrtal, da so nam taki vzorniki danes posebno potrebni. Verniki ne smemo dopustiti, je dodal, da nas utišajo scientistični in laicistični tokovi družbe, ki želi biti samozadostna. Nadškof Dino De Antoni je povedal, da je imel p. Cortese stike tudi z goriško Cerkvijo. Za interniranje je priskrbel velike količine breskev, krompirja in druge hrane. "Svetost se

LJUBLJANA Oš Alojzija Šuštarja Vse nared za prvo katoliško osnovno šolo

Prva katoliška osnovna šola v Sloveniji se pospešeno pripravlja na sprejem prvih učencev. Gre za Oš Alojzija Šuštarja v Ljubljani. Kot je povedala njena ravnateljica Marina Rugelj, so pobudo za šolo dali starši predvsem z vzgojnih vidikov. Za ravnateljico Oš Prule Dušana Merca pa je ustanovitev katoliške šole neke vrste "nezaupnica državi".

V Sloveniji sicer že delujejo štiri katoliške gimnazije, starši pa so po besedah Rugljeve začutili potrebo po ustanovitvi osnovnošolske ustanove na enakih temeljih, "saj je z vzgojnega vidika do gimnazije lahko že veliko zamujena". Ljubljanska nadškofija je pobudo vzela za svojo. Najprej se je ustanovil pripravljalni odbor, ki je oblikoval program devetletne osnovne šole. Program je julija 2007 potrdila tudi država, s čimer je postal javno veljavni program, ki ga država financira v višini 85 odstotkov. Ostalih 15 odstotkov bo zagotovila nadškofija, ki bo poskrbela tudi za infrastrukturo. Starši bodo tako kot v državnih šolah plačevali le nadstandard. V primeru, da bi starši ne zmogli plačevati, pa obstaja sklad za po-

moč družinam. "Držimo se načela ustanovitelja zavoda škofa Jegliča, ki se je odločil, da nihče ne sme ostati zunaj šole zato, ker si tega ne bi mogel privoščiti," razlaga Rugljeva.

Ljubljanska nadškofija je Oš, ki je dobila ime po lani preminulem upokojenem ljubljanskem nadškofu Šuštarju, kot peto enoto v okviru Zavoda sv. Stanislava uradno ustanovila 1. septembra 2007, od takrat pa so stekle temeljite priprave, pravi ravnateljica. Tako so že tudi izbrali učiteljski kader za prvo triletnje. S 1. septembrom pa bodo začeli pouk. Sprva bodo v okviru šole Alojzija Šuštarja delovala dva prva, en drugi in en tretji razred. Posebnost katoliške Oš je verski pouk kot obvezni predmet. Tudi sicer bo šola v znamenju krških vrednot in praks. Šolsko leto bodo začeli in končali z mašo, posebej bodo obeleževali cerkvene praznike.

Za razliko od ostalih Oš nimajo šolskega okoliša, kar pomeni, da se lahko vpišejo otroci iz vse Slovenije. Zanimanje so izrazili pretežno starši iz Ljubljane in širše okolice, interes pa je spodbuden, kot je lanskega decembra

pokazal tudi informativni dan za starše in otroke. O konkretnih številkah bo mogoče govoriti februarja, ko bo ptekel vpis, pojasnjuje Rugljeva.

Šola bo predvidoma prvi dve šolski leti gost v prostorih škofijske gimnazije, v načrtu pa je zidava nove šole v neposredni bližini zavoda. Poleg možnosti jutranjega varstva bodo lahko učenci v prostorih zavoda opravlali tudi vrsto drugih interesnih dejavnosti, kar

Ravnateljica Marina Rugelj

lahko obiskovali tudi šolo za starše. Prav tako bodo poleg športnih, kulturnih in podobnih dni pripravili tudi družinske dneve, ki se bodo v zadnjem triletnem razvil v dneve duhovnosti po zgledu tistih, ki jih pripravljajo škofijska gimnazija.

Čeprav ne gre za absolutno novost v Sloveniji, pa velja omeniti izbirni predmet latinščine za zadnje triletnje. "Mislim, da je latinščina poleg same tradicije in kulturne preteklosti zelo uporabna, ker olajša učenje ostalih jezikov," pravi Rugljeva.

"Današnji otroci potrebujejo šolo, ki jim bo ponudila novo izkušnjo z naravo, ki je mnogi nimajo priložnosti dobiti v svojem domačem okolju, zato bomo učencem ponudili veliko gibanja in učenja na prostem," enega od poudarkov nove šole zagovarja Rugljeva. Med posebnostmi šole Alojzija Šuštarja bo tudi nov predmet praktikum v zadnjem triletnju, ki bo dajal večji poudarek praktičnim znanjem. "Rekli smo, da mora šola otroke naučiti ne samo teoretičnega znanja, ampak tudi, da

Neprenehoma molite (1 Tes 5,17)

Molitvena osmina za edinnost kristjanov

Vsako leto se kristjani različnih Cerkva med 18. in 25. januarjem povežemo v svetovni molitveni osmini za edinnost kristjanov, ki je znana tudi pod imenom ekumenska osmina. Namen molitvene osmine je, da v sklopu ekumenskih prizadevanj še posebej povabi k molitvi in delu za edinnost vseh krščanskih Cerkva.

Letos praznujemo stoletnico molitvene osmine za edinnost kristjanov. Anglikanski duhovnik Paul Wattson iz zvezne države New York (ZDA) jo je namreč prvič obhajal med 18. in 25. januarjem 1908. Že v 18. in 19. stoletju so se kristjani različnih krščanskih Cerkva in skupnosti pridruževali Jezusovi molitvi k Očetu, "da bi bili vsi eno" (prim. Jn 17). V bogoslužju pravoslavnih Cerkva vsak dan molijo za mir in edinnost vseh. Kmalu se je tej pobudi pridružila tudi Katoliška Cerkev. Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962-1965) je v ekumenskem gibanju prepoznal delovanje Svetega Duha in podkrepil povabilo k molitvi za edinstvo. Od leta 1968 krščanske Cerkve skupaj pripravljajo besedila za obhajanje molitvene osmine. Molitev je po besedah koncila "duša ekumenskega gibanja", zato je za glavno temo letošnje osmine izbrano Pavlovo naročilo: "Neprenehoma molite" (1 Tes 5,17). Apostol poudarja osrednje

mesto molitve v življenju krščanskega občestva, saj brez nje ne moremo rasti in odnosu do Kristusa in drug do drugega. Ko molitvenim namenom pridružimo tudi namen za edinnost, priznavamo, da edinnost ne more biti sad človeških naporov, ampak je vedno delo Svetega Duha. Edinosti ni mogoče "narediti" ali organizirati, lahko pa jo prejmemo kot dar Duha, ko se mu odpremo in smo nanj pripravljani. V molitveni osmini bodo po škofijah in župnijah razna srečanja, h katerim bodo povabljeni predstavniki in verniki drugih krščanskih Cerkva in skupnosti.

Slovenski ekumenski svet
V Cerkvi na Slovenskem deluje Slovenski ekumenski svet, v katerega so preko svojih zastopnikov vključene vse škofije. Vodi ga upokojeni beograjski nadškof msgr. dr. Franc Perko, predsednik je dr. Stanko Janežič, službo tajnika opravlja dr. Bogdan Dolenc. Njegova naloga je skrb za medverski dialog ter priprava srečanj na različnih ravneh.

Molitve je pravi temelj edinosti, zato je bila ustanovljena molitvena zveza Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, ki jo je osnoval bl. Anton Martin Slomšek (1800-1862). Teden krščanske edinosti je za verujoče priložnost, da molitveno zvezo utrdijo ali jo (ponovno) uvedejo v župniji.

Minuli ponedeljek, 21. t. m., so slovenski škofje začeli obisk "Ad limina apostolorum" v Rimu. Kot prvo dejanje so darovali mašno daritev na grobu sv. Petra. Sv. mašo je ob somaševanju škofov ter navzočnosti veleposlanika RS pri Svetem sedežu dr. Ivana Bebrnika, slovenskih študentov, duhovnikov, redovnic, redovnikov in drugih Slovencev v Rimu daroval ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran.

bodo znali zamenjati žarnico ali zašiti gumb," odločitev utemeljuje ravnateljica. Glasba ima v Zavodu posebno mesto in tudi v Oš bodo veliko pozornosti posvečene umetniškimi dejavnostim, ki so pomembne tudi z vzgojnega vidika.

Na direktoratu za vrtce in osnovno šolo, ki deluje v okviru ministrstva za šolstvo in šport, menijo, da so v sedanji devetletki vse teoretične možnosti za več praktičnih znanj na voljo, "le da jih nekatere šole bolj prakticirajo, druge manj". Če pa bo obstoj katoliške devetletke "zbučil" še tiste manj dejavne javne šole, bo to v dobrobit vsega slovenskega šolstva, najbolj pa javnega, so prepričani.

Prav tako obstaja možnost sodelovanja med šolskimi institucijami in novo osnovno šolo. "Dobrodošle bi bile medsebojne hospitacije učiteljev in posveti, s tem prenašanje elementov dobre prakse," so pojasnili na direktoratu, kjer poudarjajo, da so šole avtonomne in se po lastni presoji odločajo za sodelovanje z lokalnim okoljem in partnerstvom z različnimi institucijami. Ravnatelj Oš Prule in pisatelj Dušan Merc meni, da je odločitev o ustanovitvi katoliške osnovne šole povsem legitimna, čeprav v tem ne vidi bistvenih koristi. Z vzgojnega vidika gre namreč za isti civilizacijski krog državnih šol, kjer "morajo vrednote biti pravzaprav identične". Zato je Merc za-

čuden, "da cerkvene oblasti ne verjamejo v državo, v kateri živijo, da je državna šola popolnoma normalna šola". Zanj je tako dejanje ljubljanske nadškofije nekakšna "nezaupnica državi". Merc sicer meni, da bi bilo pošteno program takšne šole financirati stoodstotno. Sedanja ureditev financiranja programov zasebnih šol je po njegovem plod določenih ideoloških zavor. "Starši teh otrok so ravno tako davčni zavezanci kot vsi ostali," Merc nasprotuje "segregaciji" otrok in staršev.

Sicer je ravnatelj prepričan, da se bo tudi katoliška osnovna šola postopno prilagodila okolju in postala podobna državnim. Ustanovitev še ene šole v ljubljanskem okolišu po njegovem mnenju ne predstavlja grožnje dodatne konkurence, ki je že tako ali tako "kruta in pogosto nepoštena".

V določenih vprašanih se glede na verske vsebine utegne v katoliški šoli pojaviti dogmatizem na naravoslovnem področju, kar Merc lahko skrbi. Po drugi strani pa kot modro označuje odločitev, da v novi šoli dajejo večji poudarek praktičnim vsebinam, saj je javna šola po njegovem "postala intelektualistična in zato vzgojno precej neuspešna". Zato pa Merc ne vidi v pouku latinščine bistvene prednosti, saj bo koristila predvsem nadarjenim otrokom.

Mitja Volčansek za STA

Kratki

Kinoatleje v letu medkulturnega dialoga

Ljudje z meje razumemo medkulturni dialog, zato ni slučajno, da je bila prav Fakulteta za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem organizator mednarodne konference Medkulturni dialog kot temeljna vrednota EU, ki je bila 7. in 8. januarja v Ljubljani.

Ali lahko dokumentarni film prispeva k medkulturnemu dialogu, je bilo eno izmed vprašanj konference, na katero je odgovarjal tudi Kinoatleje s filmoma Moja meja in Et (h) nos. Oba filma sta bila predstavljena na otvoritvenem dogodku evropskega leta medkulturnega dialoga (2008). Na okrogli mizi, ki je bila posvečena dokumentarnemu filmu kot sredstvu za medkulturni dialog, so bili poleg ladjanske izkušnje predstavljeni tudi primeri slovenskih dokumentarnih filmov, v katerih posebno izstopa soočanje različnih in sosednjih kulturnih svetov. Pri pogovoru, ki ga je vodil dr. Ernest Ženko, so sodelovali tudi Nadja Velušček, Anja Medved, Aleš Doktorič, Boris Palčič in Naško Križnar.

Kinoatlejejski medkulturni dialog se bo nadaljeval v naslednjih dneh na televizijskih zaslonih. V nedeljo, 13. januarja 2008, ob 21. uri, je bila Moja meja na sporedu slovenskega programa deželne televizije, ponovitev je bila v četrtek, 17. januarja. V torek, 22. januarja 2008, ob 21. uri, na prvem programu RTV Slovenije si je bilo mogoče ogledati dokumentarni film Sešivalnica spomina.

Moja meja je dokumentarna novela o meji, ki se je leta 1947 vrnila med hiše in ulice, med polja in vrtove, med ljudi in razdelila svet na dve polovici. Postala je pregrada in izziv. Režiserki Nadja Velušček in Anja Medved sta prepustili besedo tistim, ki so se rodili v času, ko ta svet še ni bil razdeljen in je meja ostro zasedala v njihova življenja.

Dokumentarni film Sešivalnica spomina – Ricuciture di memorie raziskuje prostor, ki ga je meja skozi stoletja zaznamovala in mu je kljub grobim zgodovinskim pretresom uspelo ohraniti svojo nezamenljivo skupno identiteto. Obmejni prostor je po letu 1947 občutil nasilje železne zavesne tako na eni kot na drugi strani meje. Danes je v obeh državah ta prostor bolj ali manj izprazen, vendar z neuničljivo željo po življenju. V pogovorih z domačini sta avtorici Anja Medved in Nadja Velušček odkrivali zgodovino, kot se je odsevala v usodah ljudi, ki so na svojih domovih vztrajali ali pa se danes vanje ponovno vračajo. Nov zgodovinski trenutek odpira meje in nakazuje nove oblike priseljevanja in življenja v skupnem prostoru.

Tradicionalni božični koncert v Ronkah

V nedeljo, 13. januarja, popoldan je bil v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah tradicionalni božični koncert. Že 28. leto zaporedoma sta ga priredila Ženski pevski zbor iz Ronk in SKRD Jadro. Letos sta imela v gostih MePZ Zbor Fran Venturini od Domja, ki ga vodi Cinzia Sancin.

MePZ Fran Venturini je nastal v sezoni 1995-1996 in deluje v sklopu istoimenskega društva pri Domju v dolinski občini. Med domačimi pevci iz vasi in okolice pojeta tudi pevca italijanske narodnosti, saj zbor deluje v narodnostno mešanem okolju. Njegov repertoar obsega zlasti slovenske ljudske in umetne pesmi, pevci pa radi segajo tudi v glasbeno literaturo sosednjih narodov. Od leta 2005 vodi zbor pevovodkinja Cinzia Sancin, ki jih je uvedla tudi v sakralno glasbo.

Oktobra leta 2006 so proslavili 10-letnico zhora s celovečernim koncertom, na katerem so izvajali pesmi, ki so jih pevci najraje peli v desetih letih delovanja. Zbor redno nastopa na vsakoletni reviji Primorska poje in sodeluje pri domačih društvenih prireditvah, rad pa sprejema tudi vabila raznih društev v bližnji in daljni okolici.

Tako jih je glasbena vnema že ponesla v Slovenijo, v Istro, na avstrijsko Koroško, v Furlanijo, maja lani pa tudi na mednarodni festival v San Marinu "Cantate adriatica 2007". Že dvakrat je zbor prejel vabilo za nastop na koncertu zamejskih pevskih zborov na predvečer Tabora slovenskih zborov v Šentvidu pri Stični, leta 1998 in 2007. Zadnji dve leti je zbor pripravil tudi več božičnih koncertov, na katerih je izvajal predvsem nežne slovenske božične pesmi. Nekaj pesmi pa je črpal iz evropske literature.

Na ronškem koncertu so pevci MePZ Fran Venturini odpeli 18 pesmi, od znane Adeste fideles in starih angleških pesmi do neapeljske ljudske Quando nascete Ninno in naših priljubljenih božičnih pesmi, med katerimi sta bili tudi Glej zvezdice božje in Božji nam je rojen sin. Lepo podoživetje Božiča je sklenila tenkočutna Gruberjeva Sveta noč.

Dramski odsek PD Štandrež

Zadnje priprave na novo premiero

Na odru župnijske dvorane Anton Gregorčič v Štandrežu te dni vse prekipeva od ustvarjalne vneme in še zadnjih priprav na novo uprizoritev. V soboto, 26. januarja, bodo igralci dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež na domačem odru premierno uprizorili že drugo predstavo v letošnji sezoni. V minulem oktobru so se mlajši člani uspešno predstavili s komedijo Marca Camoletija Boening boeing v režiji Gorazda Jakominija. Po nekaj postavitvah

sodobnejših avtorjev so se letos odločili se spet soočiti s klasičnim tekstom. Iz obširnega literarnega opusa enega izmed najboljših komediografov vseh časov, Benečana Carla Goldonija (1707-1793) so izbrali nadvse priljubljeno komedijo Primorske zdrake, po kateri rade segajo ljubiteljske skupine, pa tudi poklicni ansambli. Na Štandreškem odru jo bomo videli prvič, kot nam je povedal Božidar Tabaj, ki je omenil tudi zahtevnost igre zaradi številne zasedbe - na odru nam-

Iskrivi smeh na ustih vseh Posrečena Županova Micka v narečni pestrosti

Prireditelja, Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, sta v nedeljo, 20. janu-

Foto DP

arja, z veseljem ugotovila, da je veliko število gledalcev sprejelo vabilo na drugo humorno srečanje niza veseliger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh. Lepo zasedena dvorana se je z burnim ploskanjem zahvalila gostom, igralcem Gledališča Toneta Čufarja z Jesenic, ki so ji podarili dobro uro gledališkega užitka s predstavo Županova Micka. Slednji stoletja niso odvzela tiste toplje, privlačne domačnosti in zdrave-

ga humorja, ki ju je znal v besedilo vlti Anton Tomaž Linhart (1756-1795), prvi slovenski dramatik, čigar dramska dela se

Micka, ki se je premierno porodila v lanskem novembru na jeseniškem odru pod učinkovito režijsko roko Emila Aberška, je povsem drugačna od drugih postavitev, saj je sad sodelovanja med jeseniškim gledališčem in dramskim odsekom PD Štandrež. Igra sta namreč poleg jeseniških igralcev sooblikovala tudi naša dva žlahtna Štandreška komedijanta Marko Brajnik kot Monkof, in Božidar Tabaj kot v majolčice, polne vina, zagledani pisar Glažek. Režiser se je ob zasedbi, ki je predvidevala še igralca iz Koroške, odločil v Linhartovo »kranjsko« besedišče vnesti primorsko sočnost in tipične koroške govorne nianse, da je besedilo postalo še privlačnejše in duhovitejše. Aberšek Linhartovega teksta ni spreminjal, dodal mu je le uvodni prizor, žu-

panov "zahvalni sprejem ob ponovni izvolitvi", kot sam pravi v gledališki zgibanki, ki mu je omogočil vnesti v igro uvodni, rahlo predolg, ljudski ples z mladimi pesalci. Vsebinsko je prepletel z učinkovitimi songi; med temi je goriško občinstvo najbolj navdušil zadnji, Glažkov "slavospev" moškemu telesu, ki ga imajo ženske tako rade. Predstava z bistvenimi scenskim elementi, med katerimi je bila lepa lesena uta, je ob spretnosti izvajalcev zaživela v pravem razsvetljenem duhu in je pošteno okraščila domišljavo "gospodo". Ob duhovitih replikah, ki so se prijetno zaiskrile zaradi primernih poudarkov igralcev (Rado Mužan, Eva Leskovšek, Sašo Dudič, Irena Leskovšek, Lojze Ropret, Tone Wakounig), se je iz dvorane večkrat zaslislal neustavljiv smeh, kot potrjuje, da so gledalci uživali ob dobro stkani predstavi, k uspehu katere sta prispevala svoj delež tudi naša priljubljena igralca Brajnik in Tabaj, saj dolgoletna izkušnja na odrskih deskah ji ma vselej narekuje, kako se kar najbolj približati publiki, jo omrežiti in razvedriti.

Iva Koršič

Foto DP

Objavljen je v novi številki Moje Slovenije

Spominski zapis o Mirku Špacapanu, pomembnem Slovincu

V novi številki Moje Slovenije, osrednje revije za Slovence zunaj meja domovine, je med različnimi prispevki o znanih osebnostih našega naroda v domovini in na tujem objavljen tudi spominski zapis o nedavno umrlem Mirku Špacapanu, deželnem svetovalcu slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in zelo uspešnem politiku na raznih področjih.

Prispevek o njem je napisala Verena Koršič iz Gorice, ki pa pretežno živi in deluje v Ljubljani. Poudarila je, "da je bil Mirko Špacapan predvsem

neomajen Slovenec. Ljubezen do naroda so mu starši položili že v zibelko v daljni Argentini. Ko pa se je z njimi s selitvijo približal domovini in začel spoznavati nelahko stvarnost Slovencev v Italiji, se je zelo zgodaj odločil za politično delovanje in sčasoma postal vodilna politična osebnost naše narodne skupnosti. V študentskih letih je ustanovil mladinsko sekcijo edine

slovenske stranke v Italiji, Slovenske skupnosti, in s tem poživil politično dejavnost med mladino. Tudi kot deželni svetovalec v deželnem svetu Furlanije Julijske krajine je nesebično, neutrudno in odločno spremljal in poskušal čim bolj učinkovito reševati probleme Slovencev v Italiji." Verena Koršič je svoje ugotovitve in razmišljanja sklenila z naslednjimi mislimi: "Mirko Špacapan je s svojim karizmatičnim pristopom, strokovnostjo, vztrajnostjo in doslednostjo dosegel to, kar bi bilo za marsikoga nedosegljivo. Žal ga je smrt prebrano iztrgala slovenski narodni skupnosti, ki ji je več desetletij predano služil in jo bogatil s svojimi številnimi talenti in s svojim živahnim, iskrivim in sončnim značajem."

M.

Foto JMP

reč kar mrgolijo prepirljivci - in se zahvalil Odru90 za pomoč. Igra bo odigrana pod režijskim vodstvom Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorica, ki četrto leto varno upravlja režijske vajete naše najboljše ljubiteljske skupine, ki je v 43 letih neprekinjenega delovanja doživela zavirljive uspehe in zaslužno prejela ničkoliko priznanj. Prejšnji četrtek so igralci imeli šele 30. vajo za novo produkcijo, kar je zelo malo še za profesionalne igralce! Vaje so se namreč začele na polovici oktobra, ker so bili nekateri igralci zasedeni že pri komediji francoskega avtorja, drugi pa pri koprodukciji Gledališča T. Čufarja z Jesenic. Poleg tega so večkrat na gostovanjih z lanskoletno uspešnico Balkanski Špijon D. Kovačevića in s komedijskimi enodejankami iz železnega reper-

toarja, ki razveseljujejo marsikatero praznovanje pri nas in v Sloveniji. Tudi režiser Hrovat nam je povedal, da jih čas preganja; sam je zaposlen z vajami v gledališču. Izkoristijo sicer vsako minuto za intenzivno tkanje postavitev. Zaupal je, da ni še popolnoma spoznal Štandreškega narečja in da ga zato igralci "ogoljufajo" za kako besedo, sicer pa zelo rad dela v Štandrežu in mu to ustvarjanje daje veliko zadoščanja. Povedal je tudi, da v Goldonijev tekst ni nič posegal, le z igralci je dober prevod Mirka Rupla bolj štandreško obarval, da bodo vaška kreganja zablestela v še bolj domači luči. Žar bodo predstavi dodali še izvirna glasba Mirka Vuksanoviča, kostumi Snežice Černic in scenska podoba Joška in Franka Kogoja

(scenski elementi so "reciklirani", po finančnih zmožnostih). Za tehnično upravljanje je zadolžen Simone Lamo, v zakulisju pa bo, kot vselej, stala dolgoletna šepetalka Marinka Leban. Na odrskih deskah bodo vaško prepiranje in pravdanje odigrali že poznani člani dramskega odseka PD Štandrež Daniela Puja, Vanja Bastiani, David Vizintin, Božidar Tabaj, Marta Bizjak, Chiara Mucci, Marjan Breščak, Nejc Cijan, ki se jim je prvič pridružil pri komediji Boening Boening, Marko Brajnik, Lucijan Kerpan in Viktor Selva. Poleg njih pa bodo še novince, po Hrovatovih besedah zelo talentirana domačinka Nikol Kerpan in Egon Cijan, Nejc oče, ki sta se že lepo vključila v skupino, ter Matej Klanjšček iz Odra90, ki je že marsikdaj pokazal

svoje igralske spretnosti. Na predstavo že zdaj vibijo plakati, na katerih se zelo domiselno iskri panjska končnica z znanim motivom hudiča, ki brusi babi jezik: analogija s komedijskim zapletom je več kot očitna! Obiskovalci ljubiteljskih gledaliških odrov so seveda toplotno vabljeni na premiero, ki bo, kot rečeno, v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu v soboto, 26. januarja, ob 20.30, v nedeljo pa ob 17. uri njena prva ponovitev in obenem zadnja predstava v abonmaju ljubiteljskih odrov Štandrež2007. Njen ogled bo možen tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž, in sicer v nizu Iskrivi smeh na ustih vseh, na pustni četrtek, 31. januarja, ob 20.30.

IK

V cerkvi sv. Ivana Božični koncert v Gorici

MePZ Lojze Bratuž, duhovnika sv. Ivana in Fundacija Gorica so v soboto, 19. t. m., priredili v cerkvi sv. Ivana božični koncert za obnovo koče sv. Jožefa v Žabnicah. Nastopila sta MePZ Lojze Bratuž iz Gorice ter dekliški zbor Aurora iz

Ljubljane. V začetku je zbrane pevce in številno občinstvo v imenu organizatorjev pozdravil gospod Marijan Markežič in povedal, da so dela v tej počitniški koči pod Sv. Višarjami že dobro napredovala. V začetku in po koncertu pa je spregovoril tudi predsednik zbora

Bratuž Marko Terčič, ki se je še zlasti zahvalil gostujočemu ljubljanskemu zboru.

V prvem delu koncerta je goriški zbor Lojze Bratuž pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja zapel štiri pesmi, in sicer motet J. Gallusa Subsannatores subsannavit Deus, S. Rahmaninova Bogorodice Deva, V. Štolcerja Rajske strune in Z. Hareja Božično noč. Goriški zbor je vse skladbe res lepo izvedel in ustvaril resnično božično atmosfero.

Sredil je nastop dekliškega zbora Aurora, ki je najprej nastopil z široko zasnovano kantatno skladbo angleškega skladatelja Benjamina Brittna, ki spada med vodilne angleške glasbenike dvajsetega stoletja. Zelo znan je še njegov Vojni rekvijem. Na sporedu je bilo namreč delo A Ceremony of Carols za deški oz. ženski zbor in harfo. Ob ugaslih lučeh so se mlade ljubljanske pevke v sprevedu ob prižganih svečah počelo napotile proti oltarju. Šele potem se je spet ob navadni razsvetljavi začel pevski nastop. Britnova skladba je nato zazvenela v vsej svoji očarljivosti. Gre namreč za delo, nastalo po an-

gleških in škotskih srednjeveških motivih z božično tematiko. Nastopa pa ženski zbor ob spremljavi harfe. Z izvrstno interpretacijo mladih pevkin in solo glasovi (Tatjana Vasle - sopran in Matevž Vidic - deški glas) je delo zapustilo globok vtis in na koncu izzvalo zaslužen aplavz.

Ljubljanske pevke so nato izvedle še nekaj slovenskih in tujih skladb. Sledili so si protestantski koral Ta dan je vsiga veselja Primoža Trubarja, nato pa še priredbe Marijana Gabrijelčiča Marija je rožice brala, Matije Tomca in Matevža Fabijana Hitite, kristjani, spet M. Fabijana Poslušajte vsi ljudje, ukrajinsko v harmonizaciji Mykola Leontovyča Ščedyryk in švedsko Lucivisa fron Dalsland s slovenskim besedilom. Na koncu sta še oba zbora skupaj zapela večno lepo Sveto noč.

Zbor Aurora je nastal leta 1992 in deluje na Srednji vzgojiteljski soli in gimnaziji Ljubljana. Vodi ga dirigentka Janja Dragan Gombač. Zbor nastopa doma in v tujini ter je v svojem dosedanem delovanju dosegel laskava priznanja. Na harfo pa je mojstrsko igrala Sofia Ristic.

Koncert je gotovo izzvenel v lep pozdrav božičnim praznikom, saj se prav v glasbi in petju božična skrivnost še globlje približa nam vsem.

Andrej Bratuž

Gostujoči dekliški zbor Aurora iz Ljubljane / foto DP

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek Pekarna Mišmaš je navdušila naše učence

Po decembrskem premoru so se na oder Kulturnega centra Lojze Bratuž vrnile predstave Goriškega vrtiljaka, ki se bohotno in prešerno suče že enajsto leto v organizaciji KCLB in ob prijazni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, pri katerem vestno in ljubeče za otroški abonma že več desetletij skrbi režiser Emil Aberšek. V ponedeljek in torek, 14. in 15. januarja, je v jutranjih urah abonente Velikega polžka, osnovnošolce od drugega do petega razreda iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva ter vrstnike iz šolske dvojezične šole, osrečila koprodukcija Mladinskega gledališča Ljubljana in Mini teatra Ljubljana, ki je na odrski deske prvič prenesla zelo znano pravljico delo slovenske mladinske pisateljice Svetlane Makarovič, Pekarna Mišmaš. V izredno posrečeno zamišljeni postavitvi Roberta Waltla, ki je v sodobnem ključu odrsko raztolmačil že veliko otroških pripovedi, je razkošno, a obenem,

kakor je treba, zelo skrivnostno oživela zgodba o dobrem peku Mišmašu (Sandi Pavlin, starosta igralcev SML), čigar kruh je znan kot najboljši v sosesčini, o hudobni, jezični Jedrt (ravno prav vrecšava in odljudna Marinka Štern), ki jo žre zavist in bi rada izvedela, kako zmora pek opravi vse delo sam, in o dobrem mačku (prikupna, sočutje vzbujajoča interpretacija Daria Varge), ki ga Jedrt izkorišča in se nazadnje sestradan zateče k velikodušnemu Mišmašu. Slednji rad podarja ubogim svoj lepo zapečeni kruh. Zaradi hudobnih in radovednih jezikov se Mišmaš z vsemi svojimi miškami, v mišja tesca začaranim ljudstvom, odpravi iz neprijazne vasi neznan kam in maček mu rade volje sledi. Vaščani pa ostanejo z dolgim nosom in morajo žvečiti le kruh Kurjega peka, ki smrdi po kurjekih. Vsebinsko bogata in sporočilna zgodba se je prikupno razvijala na prizorišču, na katerem je bilo dogajanje vseskozi zavito v pravljico skrivnost. Ko pa se je

zastor odprl in razkril notranost Mišmaševе pekarne, je bilo navdušenje otrok na višku. Vse se je živahno, brez predaha premikalo: ogromna, široka kolesa, ki so jih poganjale marljive in delavne miške ob navodilih peka, ki je do ločal, kateri kruh bodo zamesile, njihovo mešanje z dolgimi kuhalicami v velikih posodah in njihovo hitro drobencjanje po odru, katerega slikovito scenograf-

sko podoba je pripravila skupina Numen. Vsa odrska slika s čudovitimi, zelo domiselnimi kostumi, h katerim so spadali tudi veliki mišji zobje, ki so igralcem dali prvi "mišji" videz, se je imenitno

uskklajevala z glasbo, mešanico sodobnih ritmov, in bila vznemirljiva paša za otroške, pa tudi odrasle oči, ki so že pozabile, kakšen naj bi bil pravilni svet. Režiserju in vsem igralcem, od katerih zelo dinamika predstava terjaja kar nekaj napora in telesne zmogljivosti, je uspelo še tako nepazljive otroke trdno prikleniti nase, saj so res uživali ob njihovi mojstrski igri in ob postavitvenih rešitvah pravljic-

ne pripovedi, ki zahteva veliko režiserjeve domselnosti, tehnične spretnosti in ne nazadnje poznanja otroške duše in poglobitve v domišljijo sodobnega otroka. IK

CTA Gorica / Zimski popoldnevi

Andersenova Palčica v novi inačici

Več kot dvesto gledalcev, otrok in njihovih staršev - med njimi je bilo tudi nekaj slovenskih -, se je zbralo v soboto, 19. januarja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž na drugi predstavi letošnjih Zimskih popoldnevov (Pomeriggi d'inverno), ki jih deveto leto prireja CTA (Deželno središče za animirano gledališče) za najmlajše obiskovalce dvoran. Tokrat se je na odru spleta priredba znane pravljice zgodbe H. C. Andersena Palčica, katere drobna junakinja je za palec visoka deklica, ki jo sluzasta, grda žaba hoče omožiti s svojim sinom, a ji namera k sreči ne uspe. Lepoto krasne deklice ne znajo ceniti niti majski hrošči, ki bi radi, da bi imela več nog in tipalke na glavi. V temino podzemlja jo hoče vk-

leniti miška, ki jo želi dati krtu za ženo. Vseh teh nevarnosti jo reši premrla lastovica, ki ji je

Palčica pomagala. Na svojih perutih jo prenese v toplo deželo,

kjer v bleščavi sonca živijo v cvetnih čašah duhovi s prozornimi krilci, ki prijazno sprejmejo palčico k sebi in se njej podarijo krilca. Drobnopravljico z lepo vsebinsko srčiko sta izvajala Elvira Mascanzoni in Giuseppe Viroli, igralca Drammatico vegetale Teatro Ravenna, ki sta se s posrečnimi kostumskimi preoblekami in spretnim spre-

minjanjem glasu preobrazala v različne pravljicne protagoniste. Palčica je bila zdaj ročna lutka zdaj marioneta na nitkah, a vselej krhka, dobra, občutljiva deklica, ki je želela le ohraniti svojo enkratnost in posebnost. Čarobnost postavitve so ustvarjale predvsem videoprojeksije, ki so na zastor zelo učinkovito zarisavale dež, mlako, vlažno žabje domovanje, visoke drevesne krošnje, mrzlo zimo s snežinkami... in ob koncu lepo deželo, polno sonca in čudovitih cvetk. Morda so prav te pisane svetlobne igre najbolj pritegnile pozornost otrok in jim pomagale živeti se v pravljico ozračje, ki je zavelo z odra Kulturnega centra, v katerem se gledalci Zimskih popoldnevov najbolje počutijo. Začeti niz otroških igric, ki je letos zabeležil osip abonentov, v gledališču Verdi ni bila najbolj posrečena zamisel; dvorana je prevelika in stik z odrskim dogajanjem manjši. Naslednja pravljica Zimskih popoldnevov bo 26. januarja ob 16.30, ko bo Teatro Pan prikazal Tic tac e il tempo sospeso. IK

Obvestila

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je vsak dan od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, na ogled mednarodna razstava z naslovom Vojna in mir - Spomini in spomeniki. **SCGV Emil Komel** sklicuje redni občni zbor, ki bo na sedežu šole v petek, 25. januarja 2008, ob 18. uri, v prvem sklicanju in ob 19. uri v drugem sklicanju.

VPisovanje v otroške vrtce in v 1. razred osnovne šole poteka na ravnateljstvu v ul. Brolo 21 od 7. do 30. januarja 2008. V otroške vrtce se lahko vpišejo otroci, ki dopolnijo 3 leta do 31.1.2009, v osnovne šole pa učenci, ki dopolnijo 6 let do 30.4.2009.

Skupnost družin Sončnica vabi člane na redni občni zbor, ki je sklican za torek, 29. januarja 2008, ob 20. uri v prvem sklicu in ob 20.30 v drugem sklicu. Občni zbor bo potekal v dvorani Franc Močnik v goriškem Slovenskem pastoralnem središču pri cerkvi sv. Ivana, ul. San Giovanni 9.

Slikarska razstava Andreja Kosiča AKVARELI v veliki dvorani Mušičeve galerije na gradu Dobrovo bo odprta še do konca januarja 2008. Razstavljenih je 40 novjših Kosičevih akvarelov velikega formata. Ogled je možen od torika do petka, od 8.00 do 16.00; ob sobotah, nedeljah in praznikih od 12. do 16. ure.

Društvo slov. upokojencev za Goriško v sodelovanju z ZSKD vabi svoje člane in prijatelje na ogled filma na zgoščenki o prvi vojni z naslovom Tod sekle bridka bodo jekla, ki bo v Kulturnem domu v Gorici v četrtek, 7. februarja, ob 18. uri. Prisoten bo avtor filma Rudi Šimac.

Potovanje z Novim glasom v Uzbekistan je od 15. do 22. maja 2008. Za informacije in vpisovanje na upravi Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v

Trstu, tel. 040 365473, ali e-mail mohorjeva@gmail.com. Program vam lahko dostavimo tudi po elektronski pošti.

Darovi

Ob 24. obletnici smrti predragga očeta dr. Antona Kacina, prvega predsednika Katoliškega doma, darujeta Marija in Metka 100,00 evrov za KCLB.

Za MoPZ Fantje izpod Grmade: Marinka Terčon 52,00 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: A. Š. 100,00 evrov.

Za Novi glas: N. N. 10,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 25.1. do 31.1.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 25. januarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno-zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 28. januarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: Moderna glasba včeraj in danes; Kotiček za popevke Đ. Novkoviča; Živemu se vse zgodi: Zanimivosti in obvestila.

Torek, 29. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Oglar, pozabljeni poklic - Izbor melodij.

Četrtek, 31. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Prosvetno društvo Štandrež - dramski odsek

Carlo GOLDONI

PRIMORSKE ZDRAHE

Režija: Jože Hrovat

Premiera v soboto, 26. januarja 2008, ob 20. uri

Ponovitev (abonmajska) v nedeljo, 27. januarja 2008, ob 17. uri

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Torek, 29. januarja 2008, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

GLEDALIŠKA SKUPINA DRUŠTVA GLUHIH

IN NAGLUŠNIH SEVERNE PRIMORSKE

- Četrtek, 31. januarja 2008, ob 20.30

Carlo Goldoni

PRIMORSKE ZDRAHE

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Nova Gorica / Razstava Etko Tutte Slikarski motivi in plastični kiparski objekti

V novogoriškem Hit paviljonu je do 31. januarja na ogled razstava slikarja Etko Tutte. Avtor se predstavlja s svojimi prepoznavnimi slikarskimi motivi in plastičnimi, kiparskimi objekti, s katerimi se ukvarja v zadnjem obdobju. Hitova razstava je zastavljena predvsem kot predstavitev slikarskega dela; Etko Tutta pa sicer izdeluje, poleg skulpture, še grafiko, instalacije, posveča se računalniškemu ustvarjanju, grafičnemu oblikovanju in oblikovanju prostora. Ukvarjal se je s pedagoškim delom, po letu 1992, ko se je zaposlil v družbi Hit, pa se je začel aktivno posvečati slikarstvu. Etko Tutta je tudi soorganizator vsakoletnega mednarodnega srečanja likovnih ustvarjalcev Mmm art v Medani.

V Tuttovem slikarskem opusu se v zadnjih letih ponavljajo stilizirani znakovni motivi, prevzeti iz sveta žive in nežive narave, naslikani v toplih, ognjenih tonih s prevladujočo rdečo barvo. Kljub estetski

in tehnični dovršenosti so bitja, ki napolnjujejo njegova platna, bolj dekorativne kot simbolne vrste. Slike so obogatene s kolažem iz narave povzetih in predelanih oblik, ki se spreminjajo v ornamentalne motive. Slednji bogatijo risarsko poetičnemu oblikovanju in oblikovanju prostora. Ukvarjal se je s pedagoškim delom, po letu 1992, ko se je zaposlil v družbi Hit, pa se je začel aktivno posvečati slikarstvu. Etko Tutta je tudi soorganizator vsakoletnega mednarodnega srečanja likovnih ustvarjalcev Mmm art v Medani.

va, odkriva in vsakič izdelava po svoje formalno zaključen zapis. V

ustvarjalnem ciklusu značilno vedno niha na meji med večjim

in manjšim abstrahiranjem izbranih motivov. Skozi geometriji-rajocē like, ki so tu bolj, tam manj ostri ali zaobljeni, prihaja do različnih zaključkov. Na nekaterih platnih hočejo biti figure bolj prikrite, druge bolj vidne, vedno pa so povezane z danim poljem na platnu, s samim okvirjem in s širšo predstavitvijo v prostoru. Nastajajo kot samostojne slike, večkrat pa tudi v obliki diptiha ali triptiha. Slednja sta nekakšni stalnici v slikarjevem opusu. Začetni motivi se pogosto nadaljujejo na naslednjem ali naslednjih dveh platnih in s ponavljanjem postajajo bolj podkrepilne.

Ozadja Tuttovih slik so večinoma nevtralna, zračna, na njih se razporejajo njegovi raznovrstni liki, prevzeti iz okolja, ki ga obkroža. Spreminjajo se v estetske forme, mreže prepletjenih figur in predmetov, očistične naravnih detajlov, spremenjene v plitke oblike, poskove like z novimi stiliziranimi, črtastimi poudarki.

Katarina Brešan

V galeriji Tolminskega muzeja

Predstavlja se France Slana

V galeriji Tolminskega muzeja je na ogled razstava likovnih del v tehniki olje na platno akademskega slikarja Franceta Slane. Priredila sta jo Tolminski muzej in Društvo Mavrična hiša. Ob odprtju so o umetniku, ki sodi v vrh slovenskega slikarstva govorili tolminski župan Uroš Brežan, Nada Zoran, sekretarka na Ministrstvu za kulturo Slovenije in likovni kritik dr. Lev Menaše. Priložnostni kulturni program sta izvedli sopranistka Janja Hvala in pianistka Moj-

ca Prus. France Slana je slikar, grafik in ilustrator. Velja za odličnega avtorja akvarelov, barvno razpoložensko stopnjevanih krajin in tihožitij. V Tolminu prikazuje 22 svojih likovnih del z različnimi motivi. Razstava bo na ogled do konca meseca februarja. Z razstavo Okvirji brezbrežnosti se organizatorji priključujejo praznovanju ob pričetku predsedovanja Slovenije EU in letu medkulturnega dialoga. Številna dela vrhunskega slovenskega slikarja Franceta Slane, predstavljena na razstavi, govorijo o povezo-

vanju ljudi iz različnih kulturnih in nacionalnih sredin. Razstava se bo iz Tolmina selila še v Italijo. Dr. Lev Menaše je ob razstavi zapisal: "Tolminska razstava slik Franceta Slane gledalca morda še bolj očitno kot druge opozarja na eno bistvenih umetnikovih značilnosti: nemalokrat je vse prej kot optimističen. Njegove najnovejše slike, zlasti vizije mest, so mračne v dobesednem in v prenesenem pomenu označe. Njihovo razpoloženje je po eni strani poudarjeno z vedno večjim bogastvom pastoznih barvnih nanosov, po drugi pa z vedno bolj reducirano barvno skalo, ki se počasi bliža klasičnemu akordu bele, rdeče in črne: vznemirljiva dela, ki nam ustvarjalca predstavljajo na enem njegovih čustvenih in predvsem likovnih vrhuncev".

V knjigarni Celjske Mohorjeve družbe

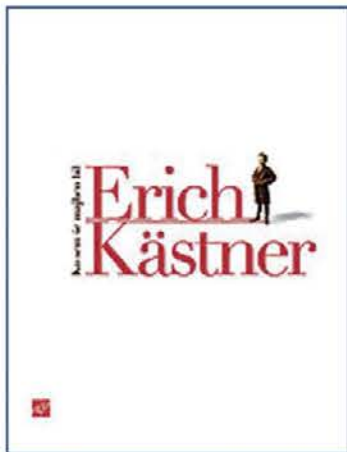
Prejšnji teden so predstavili štiri drame in življenjepisa

V knjigarni Celjske Mohorjeve so predstavili štiri drame: dve s katoliško tematiko z naslovom Port - Royal Henryja de Montherlanta in Pogovori karmeličank Georgesa Bernanosa ter drami Heinricha von Kleista Katica iz Heilbronna in Princ Homburški. Življenjepis Ericha Kästnerja obravnava življenje nižjih meščanskih slojev. Prevajalka Tadeja Petrovič Jerina je za STA spregovorila o dveh dramah iz zbirke Nemiljivi. Drama Henryja de Montherlanta Port - Royal, ki jo je sicer prevedel Aleš

Berger, obravnava upor janzenizma proti oblasti in cerkveni hierarhiji. Pogovori karmeličank Georgesa Bernanosa pa opisuje dramo 16 karmeličank, ki so jih ubili v času francoske revolucije. Drama ne izpostavlja nasprotja med revolucionarji in cerkveno hierarhijo, temveč obravnava osebne soočanja s strahom in smrtjo. Gre za Bernanosovo tenkočutno delo, ki ga je tik pred svojo smrtjo pripravljala kot filmski scenarij. V njej se na subtilen in občéloveški način loteva vprašanja smrti. Obe drami sta izšli 50 let po nastanku. Sicer sta bili v slovenščino delno prevedeni že pred časom, vendar nista bili nikoli objavljena, saj se vsebina knjig ni ujemala s takratno ideologijo, je še povedala prevajalka.

Prevajalec Lado Kralj je za STA predstavil drami Heinricha von Kleista Katica iz Heilbronna in Princ Homburški. "Gre za slavne pisatelja iz nemške klasike, ki takrat ni bil zaželen, saj ni ustrezal takratnemu kanonu", je dejal Kralj. Značilnost njegovih dram pa je, da bralec ne izve junakovih nagibov, ki peljejo k dejanju. Kleistove drame so zato polne ne navadnih preobratov, kar je predhodna poteza moderne drame, je poudaril Kralj. Princ Homburški je general v vojski volilnega kneza Friederika Velikega v drugi polovici 17. stoletja. V pruski bitki s Švedi princ davelje za napad, čeprav mu knez tega ni dovolil. Kljub temu da je bitko dobil, pa princa obsodijo na smrt. V drami je v ospredju razpon med vojaško dolžnostjo in osebnim pogumom.

V drami Katica iz Heilbronna pa ima glavna junakinja videnje, da bo grof Strahlski njen ženin in ga zato zasleduje. On pa pravi, da je v sanjah videl, da bo njegova nevesta cesarska hči. Katica v resnici je cesarska hči, vendar tega do konca niti sama ne ve. Kleist tukaj razvije predvsem predstave o nezavednem, je še povedal Kralj. Direktor Celjske Mohorjeve Jože Faganel pa je za STA spregovoril o knjigi Ericha Kästnerja Ko sem majhen bil. Gre za nemškega avtorja iz prve polovice 20. stoletja, ki je znan kot mladinski pisatelj. Knjiga opisuje življenje nižjih meščanskih slojev v Nemčiji in čustveno doživljanje stanja v posameznih družinah in okolju. Gre za Kästnerjev življenjepis iz njegovega najzgodnejšega obdobja, ki pokriva čas od leta 1870 do konca prve svetovne vojne, je povedal Faganel.

Kratke

Božanska komedija, na tujem najbolj brana knjiga v italijanski

Božanska komedija italijanskega pesnika Danteja Alighierija je v tujini najbolj brana knjiga v italijanskem jeziku. To je pokazala anketa kulturnega inštituta Societa' Dante Alighieri, pristojnega za širjenje italijanskega jezika in kulture izven meja Italije, poroča avstrijska tiskovna agencija APA. Dantejevi mojstrovini sledi Ime rože, uspešnica Umberta Eca, in Zaročena milanskega pesnika in pisatelja Alessandra Manzonia (1785-1873). Zanimanje za Danteja tudi v sami Italiji še ni bilo nikoli tako veliko. Pojavlja se v televizijskih oddajah, nadaljevanjih in musicalih. "Oče" italijanskega jezika in vrhunski pesnik Dante Alighieri (1265-1321) je - čeprav je živel pred sedmimi stoletji - "navzoč" vsepovsod. Televizijska mreža RAI vsak teden predvaja odlomke iz Dantejeve Božanske komedije z oskarjem nagrajenega italijanskega režiserja Roberta Benignija, ki skrbi za visoko gledanost. Dantejeva Božanska komedija je v Rimu na sporedu tudi kot musical in ponovitev, ki so načrtovane do februarja, so bile že zdavnaj razprodane. Dante je Divino commedia napisal med letoma 1306 (ali 1308) in 1321. V njej popisuje namišljeno potovanje po božjem ukazu v letu 1300 skozi tri postaje onostranstva - Pekel, Vice in Raj. Dantejeva dela veljajo za temelj italijanske književnosti. / STA

4. abonmajski koncert Kulturnega doma Nova Gorica

Klarinetist Dušan Sodja, pianistka Tatjana Kaučič in sopranistka Marta Močnik - Pirc so se v ponedeljek, 14. januarja, v Kulturnem domu Nova Gorica prvič predstavili goriški publiku. S koncertom komorne glasbe je tako Kulturni dom Nova Gorica vstopil v novo koledarsko leto. Priznani slovenski glasbeniki so izvajali pester program, ki je temeljil predvsem na delih skladateljev iz obdobja romantike. V prefinjeni skupni igri so izvedli suvereno in korektno enega izmed zadnjih samospevov, ki jih je zapustil avstrijski skladatelj, mojster Lieda Franz Schubert. Pianistka Kaučičeva se je izkazala kot odlična opora klarinetistu Sodji, ki je z občutkom izvajal melodije iz svojega glasbila. Dosledno sta izvedla z romantičnim vzdušjem prežeto Sonato za klarinet in klavir Johannesa Brahmsa in zllila vanjo polno razčustvovanega občutenja.

Sarabanda za Natašo Uroša Kreka je bila prava popestritev ponedeljkevega večera, sodobnejše zasnovano delo je na trenutke zvenelo rezko z divjimi disonancami, ki so se jedko zažirale v ušesa, a vendarle je po harmoskem 'nesoglasju' nastopila nežno sprepletana melodija v klarinetu. Po sodobnejšem delu je sopranistka Marta Močnik - Pirc lepo zaigrala cikel klasicistično-romantičnih samospevov Louisa Spohra in z njimi ponovno zakorakala v romantična občutja zgodnjega 19. stoletja. V impresionistično pastelnih odtenkih je nazadnje izvenela še Sonata za klarinet in klavir francoskega skladatelja iz 20. stoletja Francisa Poulenc. Dodati je potrebno, da se je na odru z glasbeniki pojavil tudi skladatelj Ivo Petrič, ki mu je Slovenska filharmonija, ob praznovanju 100-letnice osnutka ustanove, podelila častno članstvo. Pomemben slovenski skladatelj in dirigent je namreč vrsto let uspešno vodil najpomembnejši slovenski filharmonični orkester. Skladatelj Ivo Petrič se je ponudil, da je pianistki obračal note.

Nove znamenitosti na seznamu svetovne dediščine

Svetovni odbor za varstvo kulturne in naravne dediščine pri organizaciji Unesco je na svoj seznam kulturne in naravne dediščine uvrstil vrsto novih kulturnih in naravnih znamenitosti. Med njimi so španski nacionalni park Teide, bukov pragozd v Karpatih, pokrajina v Južni Afriki, namibska pokrajina Twyfelfontein, ostanki kitajskega mesta Diaolou, iraška Samarra, pokrajina v Gabonu, madagaskarski deževni gozd in vulkanski otok v Južni Koreji, je poročala nemška tiskovna agencija dpa. Med bolj zanimive sodi park Teide, ki je še sicer na otoku Tenerife, njegova posebnost pa je 3718 metrov visok vulkan. Prav okolica vulkana je v preteklosti pomembno prispevala k razumevanju geoloških procesov, ki so botrovali nastanku oceanskih otokov. Posebnost namibijske pokrajine Twyfelfontein pa so poslikave skal, na katerih so upodobljene različne živali in življenje afriških lovcev in nabiralec pred skoraj 2000 leti. Na seznamu ostankov zgodovine so se znašli tudi ostanki kitajskega mesta Diaolou. Preko 1800 stolpičev predstavlja kulturni in arhitekturni prispevek kitajskega ljudstva Kaiping. Na obeh bregovih Tigrisa se 130 kilometrov severno od Bagdada razteza iraško mesto Samara, nekoč središče islamskega sveta. Arheologi ocenjujejo, da je bilo doslej izkopanih le okoli 20 odstotkov ostankov starodavnega mesta. Unesco je sicer omenjeno mesto uvrstil tudi na seznam ogrožene kulturne dediščine. Izjemna biotska raznovrstnost pa je na seznam kulturne dediščine uvrstila madagaskarski deževni pragozd Atninanana. Obstoj omenjenega gozda je življenjsko pomemben za nadaljnji obstoj edinstvenih živalskih in rastlinskih vrst, od katerih jih večina uspeva in živi le na Madagaskarju. Unesco je na seznam ogrožene svetovne kulturne in naravne dediščine letos uvrstil Galapaško otočje. Letno namreč omenjene otoke obišče preko 120.000 turistov, ki s seboj nosijo različne živalske vrste, te pa za živali in rastline na otoku predstavljajo nevarnost. Iz omenjenega seznama pa je bila v letošnjem letu umaknjena honduraška reka Rio Platano. / STA

KCLB / Pomenljiva razstava

Vojna in mir - Spomini in spomeniki

Prva svetovna vojna je že zelo daleč, ljudi, ki so jo doživeli v prvi osebi je malo, ostali so samo spomini iz idealizirane preteklosti, spomini, ki živijo preko herojskih spomenikov. S temi mislimi je kustosinja Monika Ivančič Fajfar predstavila projekt, ki ga je, ob devetdeseti obletnici soške fronte, oblikovala v razstavo o spominih na vojno, v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala, Trdnjavo Kluzo iz Bovca in Kulturnim centrom Lojze Bratuž iz Gorice. Misel na vojno, ki se je zgodila že na začetku prejšnjega stoletja, je avtorici pomenila izziv, da skozi dela različnih ustvarjalcev oživi spomin nanjo v povezavi z drugimi, bolj aktualnimi vojnimi žarišči.

Razstava, ki je že bila predstavljena v Kanalu in Bovcu ter so jo v Gorici otvorili v petek, 18. januarja, bo na ogled do začetka marca. V Kulturnem centru Lojze Bratuž so postavitev obogatili še s sodelovanjem enainvajsetih

ustvarjalcev, ki delujejo v goriškem prostoru, in ji tako dodali še nova, posredna in neposred-

li, ki so nastala iz osebnih izkušenj, doživetij vojne v prvi osebi. Med temi je Tratnikova

pisatelja Toneta Svetine iz ostankov orožja iz prve svetovne vojne, vrsta fotografij Maxa Aufschera v poklon ljudem, ki so se odrekli služenju vojaškega roka in se iz spoštovanja do življenja odpovedali orožju. Z njimi je avtor proslavil trideset let obstoja civilnega roka v Avstriji in z njim povezanih pacifističnih idej. V drugem sklopu razstave je prikazana terapevtska moč umetnosti pri lajšanju travm ljudi, ki so

Mladen Mijanović je svoje delo posvetil tematiki odrasčanja v takšnih razmerah in je organizator likovne kolonije za vojne invalide v Bosni. Na njej se srečujejo predstavniki vseh treh etničnih skupnosti, skozi ustvarjanje se spoznavajo, blažijo lastne travme fizičnega hendikapa in predvsem zmanjšujejo medsebojno trenja, ki bi drugače z veliko lahkoto izbruhnili zaradi etničnih, političnih, verskih razlik. Tretje poglavje razstave obravnava razmerje med zgodovino ali kolektivnim spominom in zgodbami posameznikov. Tu pride do izraza vloga posameznika, individualno mnenje človeka, ki je proti svoji volji, po sili razmer vpleten v dogajanje. Martin Krušič s svojim ciklom Oči bojevnika. Tri pisma preteklosti opozarjajo na razmerje med osebnimi usodami in politiko državnih interesov, fotograf Branko Lenart pa s serijo Res publika kritično predstavlja mačistično noto konfliktov in njihovega povečevanja s spomeniki, kjer ni prostora za nedolžne žrtve.

Monika Ivančič Fajfar je o razstavi poudarila, da noče biti enostavna ali zgolj estetska, saj je tako kot besedi v njenem naslovu pomenljiva in večplastna. Jurij Paljk, ki je predstavil nov, goriški del, ki obsega 21 likovnih del, med njimi so izvrstna, je lep

večer zaključil z mislijo, da kdor ne pozna lastne preteklosti, nima nobene prihodnosti. Kulturni center Lojze Bratuž je namreč razstavo obogatil z likovnimi deli 21. likovnikov iz našega prostora. **Vittorio Balcone, Marco Bernot, Paola Bertolini, Alfred De Locatelli, Michele Drascek, Franco Dugo, Marco Faganel, Robert Faganel, Laura Grusovin, Vladimir Klanjšček, Andrej Kosič, Ivo Kosič, Štefan Pahor, Klavdij Palčič, Edoardo Pirusel, Claudia Raza, Luisa Maria Sguazzi, Luca Suelzu, Deziderij Švara, Štefan Turk in Adriano Velussi** so s svojimi deli pripravili zaokroženo celoto, ki pride do izraza v lepo oblikovani zgibanki - katalogu, ki ga je oblikoval goriški slikar Franko Žerjal, medtem ko je dvojezični zapis vanj prispeval Jurij Paljk. Na predstavitvi razstave sta za uvod na violino zaigrali Veronika Srebrnič in prof. Clara Bensa z glasbene šole Emil Komel. Predsednica centra Bratuž prof. Franka Žgavec je večer, ki je v centru kljub kar trem istočasnim odmevnim prireditvam v Gorici privabil veliko ljubiteljev umetnosti, povezovala v dveh jezikih, prisotne pa sta pozdravila tudi goriški odbornik Stefano Ceretta in župan iz Kanala Andrej Maffi. Razstava bo v centru Bratuž na ogled do konca meseca februarja.

Katarina Brešan

Z leve: Franka Žgavec, Monika Ivančič Fajfar, Andrej Maffi, Stefano Ceretta in Jurij Paljk (foto DP)

na doživetja. Celota je razdeljena v tri podpoglavja, začenja se z de-

grafična mapa cikla Begunci s poezijami Alojza Gradnika, kipi

doživeli vojno ali v njej še živijo. Bosansko-hercegovski umetnik

Milje / Muzej Cara' Razstava kiparja in slikarja Negrisina

Tržaški prostor ob svoji periferičnosti nudi marsikaj zanimivega, ki je povsem vpeto v sodobno dogajanje. Ne le, da tu domujejo in delujejo znani literati kot Magris, Covacich ali Pahor in Rebula. Ob kakovostni ravni gledališkega ali glasbenega poustvarjanja bi rad opozoril še na drug izsek umetniškega snovanja, ki ni kaj zavidati drugim mestom. Mislim na mrežo galerijskih in drugih razstavnih struktur, ki ponujajo tako tradicionalno, akademsko ali muzejsko ustvarjanje kot tudi bolj inovativne in raziskovalne izlive.

Ob Muzeju Revoltella in Salonu degli Incanti, v katerem je v tem času zelo lepa razstava dizajnerja E. Sottsass, in ob drugih javnih prostorih, kot sta palača Costanzi in Gopcevič, gre omeniti tudi zasebne: tiste tradicionalne, kot Cartesius, Torbandena, Tržaška galerija, a tudi inovativne kot Juliet, Lipanje & Puntin, ki ima podružnico tudi v Rimu, Studio Bassanese, Comunicarte itd., ki predstavljajo najmodnejše umetniške tokove in osebnosti.

V pokrajinski stvarnosti ima

vidno vlogo tudi miljski muzej sodobne umetnosti Ugo Cara', sodobna struktura, ki jo je projektila skupina tržaških arhitektov

STAR. Tu in v miljski občinski galeriji Giuseppe Negrisin je v tem času postavljena antološka razstava, posvečena omenjenemu umetniku, kiparju in slikarju, doma prav iz obmorskega istrskega mesteca. Ob 20-letnici smrti je občinska uprava skupaj s Pokrajino Trst in Deželo FJK priredila bogat in nazoren pregled delovanja samoniklega ustvarjalca, ki je bil vpet med krajevno in širše dogajanje. Letnik 1930, obogaten z nenavadnim talentom in samoučno pripravo, je dozorel prej pri tržaškem mojstru restavratorku in nato pri tedanjem vodilnem umetniku Mascheriniju. Po več samostojnih in skupinskih nastopih je komaj 25-leten bil deležen na VII. Rimskem kvadrionalu kiparske nagrade Pariz, kar mu je l. 1958 omogočilo pripraviti samostojno razstavo v Parizu. Pokrovitelji tega podviga so bili vidni evropski umetniki in kritiki, kot sta Ossip Zadkine in Jean Arp, člana žirije, ki mu je podelila omenjeno prestižno rimsko priznanje. Negrisin je nekaj let poučeval na tržaškem umetnost-

nem zavodu, leta 1962 pa se preselil v Milan, kjer je deloval in imel (od 1972) lastno prodajno galerijo. Kot se občuteno spominja v katalogu umetnikova hčerka Barbara Negrisin Cociani, odgovorna funkcionarka za kulturo na miljski občini in kustosinja razstave, so bila milanska leta zanj najpomembnejša v dobrem in slabem. Umetniška tovarišija in verjetno tudi krešenje različnih pogledov z Mascherinijem, še bolj pa konfrontacija s tedanjim tržaškim esteblišmentom, ki ga je označeval vodilni kritik Gioseffi, so gotovo vplivali na njegov odhod v Milan. Tu se je družil z vodilnimi umetniki 60. in 70. let, a ohranil je svojo avtonomijo in ni želel ali znal vzpostaviti stika s tržno-galerijskim sistemom. "Moje ime in ocene mojih del nisoo v nobenem katalogu oz. plačani publikaciji. Moja dela niso v nobeni galeriji in noben galerist jih ne sme obravnavati brez mojega dovoljenja," je bilo zapisano ob njegovem kurikulumu za vsako sliko iz Milanskega obdobja. Negrisin se je občasno vračal v rodno Milje, zlasti v poletnem času, dokončno pa se je vrnil v začetku 80. let, ko si je uredil atelje. A tudi tu ni dobil pravega umetniškega in življenjskega ravnotežja in umrl leta 1987.

Na obeh lokacijah je lepo razvilo njegov umetniški razvoj: v po njem imenovani občinski galeriji so zbrani prvi figurativni začetki, krajine istrskega mesteca, razne študije in portreti, tudi dragocen eksponat, lesena miniatura vio-

lina, ki jo je izdelal komaj štirinajstleten. Na ogled so začetniške skulpture iz mavca, bron in lesa, ki so nastale v tržaškem obdobju ob navdihu ali soočanju z Mascherinijem. V mojstrovi delavnici je stopil v stik z vzorci sodobnega evropskega, a tudi primitivnega kiparstva: značilen je kip Poletje iz l. 1955, s katerim je dobil nagrado Pariz. Tu in v muzeju Cara' so tudi leseni kipi na posvetno in religiozno tematiko, lepo zglajeni torzi in zlasti velik bleščeč in poduhovljen Križani iz l. 1959, za katerega je prava škoda, da ni dobil mesta v kakšni cerkvi.

V muzeju Cara' so še drugi značilni Negrisinovi kipi, npr. čudoviti plesalki ali pa mali bronasti podolgovati in stilizirani liki, tudi antropomorfnе kompozicije iz plastike in kovine. V Milanu, ob pomanjkanju primeren prostorov za kiparstvo, se je lotil tudi slikarstva: njegovi nadrealistično izdelani pokrovi cestnih jaskov, kolaži iz papirja in lepenke ter plakati se navezujejo na nemirna, angažirana in tudi

krvava 70. leta. Izbor zaključujejo tihožitja, risbe, grafike in tudi kiperske kompozicije, v glavnem na morskno in ribiško vsebino iz zadnjega obdobja.

Razstava je odprta na obeh lokacijah do 3. februarja od torika do sobote, od 10.00 do 12.00. in od 17.00 do 19.00, ob nedeljah od 10.00 do 12.00, ob ponedeljkih je zaprto. Za informacije: tel. 0403360340 in 040273863, fax 0409279056, www.comune.muggia.ts.it.

Davorin Devetak

Večjezičnost ključna za ekonomski razvoj in komunikacijski preboj Slovenščina med predsedovanjem EU "tretji delovni jezik"

Število uradnih jezikov v EU se je v zadnjih treh letih povečalo z 11 na 23, kar je vprašanje večjezičnosti postavilo v središče evropske politike. Medtem ko večina komunikacij poteka v angleščini in francoščini, pa dobi jezik posamezne države poseben status v času njenega predsedovanja EU. Slovenščina je tako v začetku leta 2008 dejansko postala "tretji delovni jezik" Unije, na kar so se v vladni prevajalski službi

dejavno pripravljali že lani z usposabljanjem in javnimi razpisi za tolmače in prevajalce. Večjezičnost se vse pogosteje omenja kot ključno sredstvo za ekonomski razvoj in komunikacijski preboj. Potrošnika in državljana namreč najučinkoviteje nagovorijo v njegovem materinem jeziku. Države med polletnim predsedovanjem Uniji običajno to upoštevajo in tako je to velika priložnost tudi za

predstavitve slovenščine, pri čemer je ključna močna in učinkovita prevajalska in tolmaška služba tako v Sloveniji kot pri institucijah Unije. Po dostopnih podatkih je povpraševanje po tolmačenju v slovenščino v evropskih institucijah za zdaj še večje od ponudbe. V povprečju za vsak nov jezik, tudi slovenščino, potrebujejo 80 tolmačev na dan. Po podatkih Evropske komisije je bilo lani februarja

za slovenščino na voljo 54 tolmačev, od tega sedem zaposlenih in 47 samostojnih tolmačev.

Po drugi strani pa podatki komisije kažejo, da je bilo v letu 2006 v Svetu EU povpraševanje po tolmačenju v slovenščino zadovoljno 94-odstotno, kar je za Poljsko in Madžarsko najvišji odstotek in devet odstotkov nad povprečjem vseh devetih novih jezikov iz širitvenega vala 2004. Za dogodke v Sloveniji med predsedovanjem EU so režimi tolmačenja za neformalna zasedanja na ministerski ravni predlagani v skladu s tradicijo dosedanjih zasedanj. Vsem režimom je dodan slovenski jezik kot jezik predsedujoče države Unije. Tolmačenje na

neformalnih ministerskih zasedanjih bo opravljala tolmaška služba Evropske komisije (SCIC), poleg tega stroške za tolmačenje na petih dogodkih finančno krije generalni sekretariat sveta. V primeru dogodkov pod ministersko ravni pa logistični center načrtuje in organizira tolmačenje za dogodke iz koledarja predsedovanja EU, katerih nosilci so ministrstva oziroma organi v sestavi in potekajo v Sloveniji. Na teh dogodkih je največji format tolmačenja 3/3 (angleščina, francoščina, slovenščina). Nabor tolmačev za angleščino, francoščino, slovenščino in nemščino v državni upravi za predsedovanje EU zajema 23 tolmačev - sedem v

generalnem sekretariatu vlade, štiri na zunanjem ministrstvu, dva na obrambnem in deset na notranjem ministrstvu. Specialistični podiplomski študij konferenčnega tolmačenja na Filozofski fakulteti naj bi lani prispeval 22 tolmačev, ki jih je preizkusilo Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije, sicer pa je bilo lani na slovenskem trgu še 17 tolmačev za angleščino, devet za francoščino in deset za nemščino, kot so kazali podatki vladne prevajalske službe. Prevajanje dokumentov za potrebe predsedovanja je organizirano centralno in Službi za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo pri generalnem sekretariatu vlade.

STA

Krajevna politika

Seja rajonskega sveta z dne 15. januarja 2008

Med zadnjo sejo IV. rajonskega sveta tržaške občine je predsednik Polacco opozoril na to, da so svetniki Avanzini, Franzil in Zecchini (nekdanja Marjetica) skupaj s svetniki Barbo, Giulianijem in Pentassugliom (nekdanji LD) ustanovili novo svetniško skupino, "Partito Democratico".

Rajonski svet je imel na dnevnem redu tudi mnenje o spremembah na točkovanju lestvice za vstop v občinske jasli. Rigotti, načelnik svetovalske skupine FI, sicer v osebnem imenu, je izrazil veliko razočaranje nad lestvico. Obrazložil je, da otroci s handicapom imajo po zakonskih določilih pravico do mesta v jaslilih, in ocenil zato kot neprimerno, da se takemu otroku pripiše katerakoli vsota točk, ker je tak otrok sprejet v jasli mimo lestvice, kar dokazujejo razsodbe v prid po točkovanju izključenih otrok s handicapom. Za sprejem lestvice so glasovali večinoma svetniki večine (7 da), Rigotti in vsa leva sredina smo odklonili predlog lestvice (10 ne).

Slovenska skupnost se je odločila za politično potezo v vseh rajonskih svetih na Tržaškem, da podpre predlog deželnege sveta Furlanije Julijske krajine, ki je v statut vnesel štirijezični naziv dežele.

Štirijezični naziv dežele FJK je po Zecchinijevih izvajanjih, med katerimi je poudaril, kako je vedno podpiral slovensko manjšino, označil kot "žlone", torej dolga, neizgovorljiva kača, kar ne bi koristilo nikomur. Mimo nemščine, furlanščine in slovenščine seveda, po njegovem mnenju, bi morali potemtakem vključiti tudi naziv v srbskem in hrvaškem jeziku, ki so številčno gotovo veliko bolj zastopani kot nemško govoreči prebivalci dežele. Očitno je tudi, da hočejo preko resolucije prehiteti odgovor rimske pristojne komisije. Predsednik Polacco in svetnik Brussil (AN), Rigotti, Pascazio in Felician (vsil FI) so izrazili prepričanje, da ni v pristojnosti rajonskih svetov, da o takem vprašanju razpravljamo. Pascazio (FI) je še poudaril, da si je dežela izmislila štirijezično deželo in da dežela nima posebnega statuta zaradi prisotnosti več jezikov. Franzil (PD) je pa podprl resolucijo rekoč, da se lahko rajonski svet izrazi o kakršnikoli politični zadevi, da ima svoj glas, ki ga je treba izkoristiti, in nadaljeval, kako je pomembno spoštovanje jezikovnega bogastva.

Svetnica Barbo (PD) je napovedala vzdržanje zaradi doslednosti, ker tudi ona meni, da je vprašanje naziva dežele izven pristojnosti rajonskega sveta.

V svojem uvodnem in zaključnem posegu sem izpostavil, da je ta resolucija politična poteza, izraz mnenja, podčrtanje dejstva, da je jezikovna raznolikost naše dežele kot bogastvo omembe vredno že v statutu dežele in da to bogastvo citirajo vidni predstavniki tako iz političnega življenja kot tudi kulturnega, gospodarskega itd. Resolucija ne zre samo na slovensko manjšino ali sploh na manjšinska vprašanja, temveč poudarja bogastvo prisotnosti več materinskih jezikov na teritoriju. Čeprav se zavedam, da so lahko nekateri razlogi, da je dobila dežela posebni statut, danes manj poudarjeni, naraščata pa v ljudeh vedno bolj zavest in spoštovanje do jezikovne raznolikosti v luči vedno bolj sproščenejšega sožitja. Ne nazadnje so dežele deležne nekaterih dodatnih pristojnosti in tudi doklad, kar se tiče seveda žepa vsakega posameznega državljanca. Večina je glasovala strnjeno proti (10 ne), Franzil, Davenna (RC) in jaz seveda za (3 da), medtem ko so se svetniki PD Barbo, Pentassuglia, Avanzini, Giuliani in Zecchini skupaj z svetnikom Davanzom (Cittadini) vzdržali. / Svetnik četrtega rajonskega sveta, Igor P. Merku, Slovenska skupnost

DSI Peterlinova dvorana

Zagonetna osebnost
Juliusa Kugyja

Zagonetna osebnost Juliusa Kugyja je v knjigi Enrica Mazzolija dobila jasnejšo obliko. Tržaški kulturni delavec in raziskovalec je namreč Kugyjeve spise preštudiral, jih osvojil in predelal. Njegov italijanski izvirnik je prof. Marija Cenda prevedla, založba Mladika je tako izdala knjigo z naslovom Kugy v prvi svetovni vojni. O publikaciji sta na večeru Društva slovenskih izobražencev spregovorila avtor in Rafko Dolhar, ki je knjigi prispeval spremeno besedo in esej. Življenje Juliusa Kugyja, katerega je letošnje leto posvečeno, gre razdvojiti na obdobje pred prvo svetovno vojno in po njej. Rodil se je v Gorici, čeprav je svoj življenjski lok prebil najprej v avstrijskem, nato pa v itali-

janskem Trstu. Oče je bil koroški potujoči Slovenec, mati hči slovenskega pesnika Jovana Vesela Koseskega; Kugy je bil zato slovenskega porekla, čeprav se je njegov oče nato odločil vzgajati njega in brata v nemškem duhu. Na Dunaju je dokončal študij prava, za katerega se je odločil zato, da bi ustregel očetovi volji bolj kot svoji. Kugy ni bil navdušen niti nad dejstvom, da je po očetovi smrti moral s bratom vzeti v roke vajat domačega podjetja, ki je trgovalo z južnim sadjem in kavo. Kljub temu da je bil pri poslih dosleden in celo uspešen, je veliko časa posvečal botaniki in glasbi: botaniziral je med drugim tržaško floro, bil je tudi kvalificiran orglar in zborovodja.

PESEK Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost

Minister Mate: "Za Slovenijo ste se borili s kulturo in jezikom."

Tradicionalni novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost je tokrat potekal v petek, 18. januarja, v restavraciji Pesek pri Bazovici. Izбира lokacije ni bila slučajna, kot je poudaril predsednik stranke SSK Rafko Dolhar. "Odločili smo se za ta prostor, ker se nahaja v neposredni bližini nekdanjega mejnega prehoda, ki ga sedaj po vstopu Slovenije v schengensko območje ni več." Dolhar se je v pozdravnem nagovoru spomnil daljnega časa, ko so v občini Dolina - na ozemlju katere leži naselje Pesek - nekateri imeli predstavnike SSK "za klerofašiste, danes pa je načelu občinske uprave naša Fulvia Premolin".

In ravno dolinska županja je pred mikrofonom spomnila goste, da je občinsko območje prostor, kjer si kraški svet in istrsko sredozemska zemlja podajata roke. "Pred tridesetimi leti je pri nas stekla pobuda Odprta meja: v času železne zaves je bila to politična zmaga in je pripomogla k temu, da je meja na tem koncu celine postala najbolj odprta meja v Evropi."

Po govoru, ki ga je imel deželni tajnik stranke Damijan Terpin (objavljamo ga na prvi strani), so svoj pozdrav ponesli tudi številni gostje. Vladni podtajnik pri italijanski vladi Miloš Budin se je najprej spomnil pokojnega Mirka Špacapana, nakar je izrazil zadovoljstvo ob dejstvu, da je bilo minulo leto pozitivno za pravš-

ni razvoj naše manjšine. "Odnos italijanske države in dežele FJK do naše narodnostne skupnosti je krenil na pravi tir. Hkrati so tudi obiski italijanskega vladnega vrha v Sloveniji obrodili zaželene sadove." To nalaga naši manjšini novo odgovornost, "da aktivno prispevammo k vsebinskemu in for-

Foto IG

malnemu sozvočju obeh držav." Probleme in interese moramo obravnavati v luči skupne koristi "dveh držav, dveh narodov, dveh manjšin." Glede deželnege volilnega zakona in prihodnjih deželnih volitev pa je Budin prepričan, "da moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da bo slovenska manjšina z volilnega vidika izrazila največ, kar zmore, nikakor ne manj od tega, kar tehta." Nesoglasje v naših vrstah bi gotovo škodilo celotni narodnostni skup-

nosti - je bil mnenja Budin, ki je hkrati opozoril na zahteven proces ustanavljanja Demokratske stranke, "ki pa mora vendar zagledati luč, da bomo končno odpravili razdrobljenost levosredinskih sil".

Goriški prefekt Roberto De Lorenzo se je v svojem pozdravu tudi

Vladimir Smrtnik, predsednik Enotne liste, ki je zaželel, da bi slovenski narodni skupnosti uspelo izvoliti v deželni svet čim večje število svetnikov; vodja Ura da za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan pa je izrazil zadovoljstvo, da zaščitni zakon končno daje otipljive sadove.

Častni gost večera, slovenski notranji minister Dragutin Mate, pa je opozoril na pomembnost trenutka, ki ga Slovinci končno doživljamo v svoji zgodovini. "Soočamo se s posebno prelomnico! Slovenska zemlja je v svoji preteklosti marsikaj hudega prestala ravno zaradi mejnih razdelitev. V prihodnosti mejne črte ne bodo postale več predmet bolečih razprav in trenj. Glede zamejskega prostora je minister Mate dejal, "da ste se vi borili za Slovenijo s kulturo in jezikom. Vzporedje med položajem, ki ga je slovenski narod imel v Jugoslaviji, in vašim v Italiji, ni odvečno. Res pa je, da je danes za našo

matično domovino posebno obdobje, obdobje predsedovanja Evropski uniji: čeprav bo naša država na čelu EU le za skopih šest mesecev, bo gotovo znala zapustiti pomemben pečat." Prijeten večer v restavraciji Pesek sta obogatila še nastopa MePZ Lipa iz Bazovice in baritonista Damijana Locatellija. Pevski sestav je vodila zborovodkinja Tamara Ražem, ki je solista Locatellija spremljala na klavir.

Igor Gregori

Stališče deželnege tajnika SKGZ Igorja Gabrovca
Ukinitev rajonov krši
določila zaščitnega zakona

"Ukinitev ali vsekakor racionalizacija mestnih okrožij oz. rajonov v Trstu in v Gorici neposredno prizadene interese slovenske narodne skupnosti, ki je v teh organih izvolila veliko število svojih zastopnikov." Tako ugotavlja deželni tajnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Igor Gabrovec, ki svoje mnenje utemeljuje z navajanjem 21. člena zaščitnega zakona.

Posebno poglavje gre odmeriti Kugyjevi gorski dejavnosti ali boljše ljubezni do višav. Kugyja poznamo kot izrednega poznavalca Julijskih Alp: poznal je vsak kamen od Trente do Kanalske doline. Svojo strokovnost

V členu, ki govori o zaščiti družbenih, gospodarskih in okoljevarstvenih interesov slovenske narodne skupnosti v FJK, je že v prvi točki zapisano, da na območju, ki ga določa 4. člen, morajo upravna ureditev, raba teritorija, gospodarsko, družbeno in urbanistično načrtovanje ter njihovo izvajanje težiti k zaščiti zgodovinsko-kulturnih značilnosti. "Spremembe v ustroju vzhodno

in zahodnokraškega rajonskega sveta v Trstu in ukinitve goriških rajonov, kjer smo Slovenci dejansko večinski in že več mandatov izvolimo celo predsednike, predstavlja zato zmanjšanje možnosti vplivanja na upravljanje teritorija, kjer smo množično prisotni. Podobne utemeljitve narekujejo Deželi, da ponovno ustanovi organ, vsaj podoben nekdanji Kraški gorski skupnosti, za kar so se v vseh teh letih jasno izrazili tudi vsi naši župani," zaključuje svoj poseg tajnik SKGZ Igor Gabrovec s pozivom politično-institucionalnim forumom, naj ven-

darle začnejo resno spoštovati ključna določila zaščitnega zakona, ki so zaobjeta v 21. členu.

severovzhodni steni in tako omogočil oskrbovanje cesarske vojske na vrhu tudi med zimo ter organiziral vojaško plezalno šolo v Trenti. Dragoceni so bili njegovi nasveti avstrijskim topničarjem, kam naj postavijo svoje havbice, da bi temeljiteje obstreljevali italijanske postojanke. Soudeleženi je bil tudi pri kobariškem prodoru. Kugy je mnenje, ki ga je imel o zahodnih sosedih, sintetiziral v napisu Cave italice fident (Varuj se italijanske zvestobe), ki ga je dal vklesati na steno Viša: da je Italija obrnila hrbet nekdanjim avstrijskim zaveznikom, ni prebavil. Kugy je po vojni vedel, da bi mu njegova preteklost v avstrijskih vrstah znala v novi državni ureditvi škoditi, zato je določil, naj se zadnje poglavje njegove knjige spominov Iz življenja gornika, v katerem je govor o vojnih dogodkih, objavi trideset let po njegovi smrti. To poglavje pa je Liliana Avčín leta 1995 preved-

la v sloveščino. "Slovenci imamo tako celosten pogled na Kugyjevo knjižno zapuščino", je dejal Dolhar ob sklepu svojega posega. Ko se je Kugy po vojni vrnil domov, se je obdobje sobivanja različnih tržaških kultur zgrudilo pod težo fašizma. "Kugy se v nadaljnjih letih umakne v pisanje svojih spominov, ne da bi režimske oblasti prezrle razsežnosti njegove osebnosti," je dejal avtor knjige Mazzoli. Dolhar pa je še dodal, da "Dorče Sarđoč priča med drugim, da je bil v zaporu Coroneo zaprt med antifašisti tudi triinosemdesetletnik Julius Kugy." Mazzoli je glede proučevanja Kugyjevega življenja dejal, da njegovega lika še nismo docela obdelali. Doslej se je o njem pisalo le na podlagi tega, kar je sam o sebi napisal. Drugi viri niso bili še raziskani. Gost je spregovoril tudi v vlogi predsednika združenja Mitteleuropa, katerega načelo sloni na ovrednotenju avstro-ogrsko kulturne dediščine naših krajev.

IG

STOLNICA SV. JUSTA Koncert ZCPZ 2008

Ob 36-letnici smrti Ivana Ščeka

Zveza cerkvenih pevskih zborov ima v Trstu najdaljšo tradicijo prirejanja božičnih koncertov. Že preko štiri desetletja je pobudnica slovenskega koncerta, na katerem slovensko petje zazveni v osrednjem mestnem svetišču, stolnici sv. Justa. Vsako leto se dogodek obnavlja z novim programom in

mlajša dekliška skupina Vesela pomlad so med prazniki izvedli vrsto koncertov v sklopu projekta Opolnoči, ki je s petjem in snemanjem cd plošče ovrednotil prav vsebine te zbirke, ki jo je izdala ZCPZ. Nastop v stolnici v nedeljo, 20. januarja, je imel poseben pomen, saj sta zbor za zveza zborov šestnajstih pesmi ob

Božično-novoletni koncert je postal tudi priložnost za javno predstavitev zbirke Mir ljudem na zemlji, o kateri je spregovoril predsednik ZCPZ Marko Tavčar. Pesmi za otroški in mešani zbor, ki jih je zborovodja, pedagog in skladatelj napisal na razna besedila, so bile natisnjene v šestdesetih letih, letošnji, nov natis pa ponuja vsem pevcem in zborovodjem dopolnjeno zbirko, ki jo bogati tudi slovenska maša Sveta noč, izraz skladateljevega zadoščenja ob uvedbi narodnih jezikov v liturgijo. Slovenska beseda je bila namreč deležna globokega spoštovanja v družini Šček, ki šteje med svojimi najbolj uglednimi člani duhovnika Virgila in skladateljico Bredo. Vsem njim je posvečena zbirka, za katero je spremno misel napisal Rafko Valenčič. Spevne pesmi je notografirala Martina Feri, slika na platnici zbirke in tudi cd-ja, ki ga je izdala založba Mladika, pa je delo tržaškega slikarja in ilustratorja Milana Pasarita. Pred nastopom zbora Gallus in Vesela pomlad s pesmimi, ki tvorijo vsebino zbirke, je poseb-

no prepričljivo, mehko in prisrčno zapel Zdrženi zbor ZCPZ, za katerega je zborovodja Edi Race smiselno izbral štiri božične pesmi: Vodopivčeva v priredbi Zorka Hareja, skladbo, ki jim jo je posvetil ljubljanski stolni organist Gregor Klančič (slednji je tudi sklenil večer z igranjem na orgle tržaške stolnice), Venturinijevo pesem v znamenju povezave s krajevno zborovsko literaturo in še Mavo-vo pesem, pri kateri je kot solistka nastopila sopranistka Renata Vereš, sodelavka na poletnem seminarju ZCPZ. Petje je spremljal organist Tomaž Simčič. Posebno pester program se je nadaljeval s petjem in z besedo projektna celota, ki so jo otroci in odrasli pevci izrazito poglobili s snemanjem in večkratnim nastopanjem, da je lahko sproščeno zazenela kot solidno pripravljene koncertni program, v katerem so posamezne, dopadljive skladbe dokaj občutni utrinki stilno nekoliko enobarvne celote. Zbora je na klaviaturo spremljal Marko Sancin. Tudi letos je koncertu prisluhnilo lepo število predstavnikov verske, politične in kulturne stvarnosti, med katerimi sta bila škof vikar msgr. Vončina in vodja pastoralnega središča Marjij Gerold, ki je pozdravil številno občinstvo in je v duhu naslova večera izrazil željo in voščilo, da bi notranji mir vedno spremljal vsakega človeka pri opravljanju vsakdanjih dolžnosti.

PAL

Foto Kroma

izvajalci. Nov natis zbirke božičnih pesmi ob 35-letnici smrti skladatelja Ivana Ščeka ni pustil organizatorjem dvomov o izbiri letošnjega programa. Mešani zbor Jacobus Gallus, otroški zbor in

36. obletnici smrti avtorja. Koncertni projekt je sestavljal preplet petja in recitacije odlomkov iz knjige Božič na Slovenskem, ki jih je recitirala Alda Sosič. Zbora sta vodila skladatelj sin Matjaž Šček in Mira Fabjan.

Sklad Mitja Čuk

Zadnja številka 6krat v lanskem letu

Čeprav je leto 2007 za nami, bomo posvetili nekaj besed reviji za vzgojo in izobraževanje 6krat, saj je v zadnjih decembrskih dneh izšla dvojna številka 11-12. Župniku Jožetu Špehu je bil zaupnik na temo pravkar minulega Božiča. Zora Tavčar v rubriki Nekdanja jugoslovanska književnost opozarja na enega najplodnejših in najzanimivejših srbskih nadrealistov med obema vojnama Oskarja Daviča in na njegov roman Beton in kresnice, iz katerega je izbrala nekaj najznačilnejših odlomkov. Ženska v svetovni dramati, ki jo tokrat postavlja pod

drobnogled, pa je Sofoklejeva Antigona, "junakinja srca, simbol vesti proti oblasti in sili". Diomira Fabjan Bajc spet ponuja vrsto zanimivih drobnih fraz ali besednih zvez, ki jih večkrat prevajamo naravnost in dobesedno iz italijanščine, a imajo tudi lepo slovensko obliko. Antonietta Spizzo predstavlja zanimivega Benečana Giovannijsa Corena, ki ga mnogi imenujejo tudi »učitelj iz gozda«, saj do potankosti pozna skrivnosti naravnih danosti svojih krajev. Na drugo stran nekdanje meje pa se je s svojim fotoaparatom odpravila Urša Pajk, da bi odkrila Gregorčičev planinski

raj v okolici pesnikove rojstne vasi. O vzporednem pometanju po samih sebi in naših domovih ter o brskanju po pozabljenih kotičkih naših duš s pomočjo kitajske znanosti feng shui piše Marjanka Rebula.

Foto Kroma

Na 6kratovih straneh pa najdemo tudi eno izmed "smešnih, resničnih pripovedi slovenskih ribičev", ki jih je zapisal kapetan Bruno Volpi Lisjak in jih izdal v knjigi Vonj po morju. V poročilih o delovanju Bambičeve galerije sta tokrat za beleženi razstavi keramičarke Gabrijele Osbich Pison in mladega goriškega umetnika Ivana Žerjala. Vanja Cvelbar že v tretjem nadaljevanju razlaga oblike modernega lova na zaklad ali geocachinga. Po sledih glagoljašev, katoliških duhovnikov vzhodnorimske cerkve, ki so opravljali bogoslužje v slovenskem jeziku in uporabljali glagolico, stopa Marko Filipčič. Barbara Purkat pa predstavlja prijetne neformalne oblike srečanj, pri katerih gre za sodelovanje razrednika s starši.

AL

Slovenska Vincencijeva konferenca

"Nadaljevali bomo na poti karitativne dejavnosti"

Predsednik Slovenske Vincencijeve konference, prof. Aldo Stefančič, je na seji, ki je bila v ponedeljek, 14. januarja, v prostorih Slovenske prosvete na Donizettijevi ulici posredoval članom in članicam novosti, ki jih je federacija Vincencijevih konferenc na vsedržavni ravni sprejela pred kratkim v Rimu: preurejen je bil namreč notarski akt in sprejet nov statut. "Spremembe so bolj formalnega značaja, naše delovanje ne bo utrpelo večjih sprememb", nam je povedal prof. Stefančič. Na seji so se člani in članice namreč pogajali, kako uskladiti nove predpise tako, "da bo naša dobrodelna organizacija še naprej ohranila v svojem nazivu ime sv. Vincencija." Po novem naj bi se ime organizacije v itali-

janski glasilu Associazione societa' di san Vincenzio De Paoli consiglio centrale di lingua slovena, slovenski prevod pa Slovensko združenje slovenske Vincencijeve konference osrednji svet za Trst in Gorico oz. Združenje slovenske Vincencijeve konference osrednji svet. Največja novost zadeva notranji ustroj organizacije. Nekdanji odbor bo zamenjal svet oz. izvršni svet, ki ga bodo sestavljali predstavniki posameznih sekcij konference. "Ta sprememba

odmerja večjo težo posameznim sekcijam, poleg tega pa smo na seji razpravljali še o tem, kako bi se izognili določenim predpisom, ki bi utegnili otežkočati delovanje naše slovenske Vincencijeve konference. V Rimu smo namreč dosegli večjo suverenost ne-italijanske govorečih Vincencijevih konferenc, ki delujejo na državnem ozemlju. Novi tok med drugim določa združe-

vanje sekcij konferenc, ki nimajo zadostnega števila članov: to za nas na srečo ne velja," nam je povedal prof. Stefančič, ki je še dodal prizadevanje članov in članic SVK, da bi kljub nelahkim okoliščinam organizacija nadaljevala na poti karitativne dejavnosti. "K temu nas je rotil tudi tržaški škof Evgen Ravignani, ki se sicer zaveda, kako naporno je delo SVK, saj nimamo v naših vrstah mladih moči, ki bi nase prevzele breme organizacije."

IG

Foto IG

vanje sekcij konferenc, ki nimajo zadostnega števila članov: to za nas na srečo ne velja," nam je povedal prof. Stefančič, ki je še dodal prizadevanje članov in članic SVK, da bi kljub nelahkim okoliščinam organizacija nadaljevala na poti karitativne dejavnosti. "K temu nas je rotil tudi tržaški škof Evgen Ravignani, ki se sicer zaveda, kako naporno je delo SVK, saj nimamo v naših vrstah mladih moči, ki bi nase prevzele breme organizacije."

Obvestili

V cerkvi Sv. Duha v Devinu bo v nedeljo, 27. januarja, ob 20. uri koncert z naslovom Glasba in poezija za "Dan spomina". Izoblikovala ga bosta Vasja Legiša (violončelo) in igralka SSG Nikla Petruška Panizon. Na programu bodo skladatelj Johann Sebastian Bach, Ernst Bloch in Pavle Merku' ter teksti in poezije Prima Levija in Srečka Kosovela. Vstop prost. Vljudno vabljeni!

Potovanje z Novim glasom v Uzbekistan je od 15. do 22. maja 2008. Za informacije in vpisovanje na upravi Novega glasa v Gorici, tel.

Darovi

Za Novi glas daruje Igor Švab 5,00 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin Dom daruje: N. N. 500,00, Jelka Terčon Šah 25,00, Mira Bole 25,00 evrov. Gospa Bole daruje še za Med nami 25,00 ter za ploščo g. Zorka 50,00 evrov.

V spomin na pok. duhovnika Franceta Zlobca ob drugi obletnici smrti daruje Ida Klarič 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Še do konca januarja možen predpis v šolo Pestra ponudba na naših šolskih zavodih

Mesec januar in z njim obdobje vpisovanja v prvi letnik vrtcev in šol se bliža koncu. Rok za vpis namreč zapade čez slab teden dni, 30. januarja, ravnateljstva pa so že pred časom (nekatera že ob koncu prejšnjega leta) priredila informativna srečanja oz. dneve odprtih vrat. To velja tudi za slovenske nižje in višje srednje šole na Tržaškem, ki se predstavljajo z nedvomno dokaj pestro ponudbo. Če se najprej

po koncu katerih bi morala celotna stavba biti na razpolago za didaktične dejavnosti. Novosti so tudi pri pouku, saj se je število učnih ur v prvih razredih zmanjšalo, v naslednjih letih pa bi se moralo to razširiti še na ostale razrede. Šola ima tri smeri, in sicer mehansko, elektronsko in kemijsko-biološko. Na slednji bo mikrospecializacija potekala v sodelovanju z oddelkom za kemijo tržaške univerze, saj bodo dijakom na voljo

Foto Kroma

zaustavimo pri nižjih srednjih šolah, moramo povedati, da na eni izmed njih, se pravi na nižji srednji šoli Sv. Cirila in Metoda, že več let deluje glasbena smer (na glavnem oddelku pri Sv. Ivanu, medtem ko je na oddelku na Katinari program kot na ostalih srednjih šolah), se pravi, da je težišče učnega programa na glasbenem pouku oz. pouku nekaterih instrumentov. Šola vsako leto prireja tudi tradicionalno glasbeno revijo, katere se udeležuje veliko število učencev slovenskih in italijanskih šol s Tržaškega. Če pogledamo ostale šole, je treba povedati, da na dveh, se pravi na nižjih srednjih šolah Srečka Kosovela na Opčinah (z oddelkom na Proseku) in Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu, poteka pouk le od ponedeljka do petka, sobota je prosta. Opaziti je tudi določeno okrepljeno sodelovanje s šolami v Sloveniji: tako šola Sv. Cirila in Metoda že več let sodeluje z osnovno šolo s Škofij, letos pa bo potekala izmenjava dijakov z osnovno šolo Ivana Groharja iz Škofje Loke. Šola Kosovel pa sodeluje z OŠ iz Košane pri naravoslovnem projektu, skupaj s srednjo šolo Iga Grudna iz Nabrežine in osnovno šolo iz Komna pa ravno v sklopu padca meje prireja pomladni večerni pohod na Sveti Lenart. Kar se tiče drugih pobud, naj omenimo, da Šentjakobska šola Cankar sodeluje v mreži šol za preprečevanje šolskega osipa. Glede višjih srednjih šol se največje novosti napovedujejo na poklicnem zavodu za industrijo in obrt Jožefa Stefana, kjer naj bi že letos stekla obnovitvena dela,

univerzitetni profesorji in raziskovalci, del laboratorijske dejavnosti pa bo potekal tudi na univerzi sami. Na mehanskem in elektronskem oddelku mikrospecializacija poteka skupno, drugače pa se dijaki zavoda Štefan udeležujejo strokovnih ekskurzij, obiskujejo sejme, udeležujejo se znanstvenih tekmovalj, zelo pomembna je tudi praksa v podjetjih. Šola bo letos obhajala 30-letnico delovanja, medtem ko je v lanskem letu 60-letnico praznoval pedagoški in družboslovni licej Antona Martiška Slomška, naslednik nekdanjega učiteljskega. Potem ko je bila ta šola desetletja kovačnica učiteljskega in vzgojiteljskega kadra naših osnovnih šol in vrtcev, je pred leti razširila svojo ponudbo in poleg pedagoške nudi tudi pouk na družboslovni smeri, pri čemer je bila uvedena vrsta novih predmetov (v prvi vrsti družbene vede), inovativen pa je tudi pristop oz. pouk (npr. s soprisotnostjo profesorjev). Trgovski tehnični zavod Žige Zoisa ponuja dve učni smeri: poleg oddelka za knjigovodje oz., kot ji uradno pravijo, pravno gospodarsko podjetniške smeri, je tu tudi oddelek za geometre, ki deluje že skoraj 28 let in pripravlja dijake na poklic v gradbenem sektorju, istočasno pa nudi zelo dobro podlago za nadaljnji študij arhitekture na univerzi. Licej Franceta Prešerna pa že več let ni več razdeljen na "realno" in "klasično", saj ponuja štiri smeri: naravoslovno-mul-timedijisko, znanstveno-fizikalno, jezikovno in klasično, ki bo mimogrede letos obhajala 60-letnico delovanja.

CELOVEC Tischlerjev simpozij

...da bi ga spoznal tudi mlajši rod

V sklopu praznovanj 50. obletnice ustanovitve Zvezne gimnazije za Slovenec v Celovcu je v petek, 18., in v soboto, 19. januarja, potekal simpozij o življenju in delu dr. Joška Tischlerja. Njegova življenjska pot je bila zlasti v prvih po-

vih izsledke raziskave na panojih in z ustno predstavitevjo opravljenega dela. Iz šolske avle se je nato program preselil v manjše razrede, kjer so potekale delavnice. Različni ljudje, ki so prišli v stik z dr. Joškom Tischlerjem – od hčerke Anice Doralt pa do kole-

bolj prisotno v zavesti mlajših rodov. V petek popoldne pa se je program nadaljeval v prostorih doma Sodalitete v Tinjah, kjer se je nadaljevala razprava o vlogi dr. Tischlerja pri oblikovanju šolstva med koroškimi Slovenci. Tischler si je prizadeval, da bi vsi na Koroškem poznali oba deželna jezika: njegovo prizadevanje, naj se poučujeta oba jezika, je nekaj let bilo uresničeno, od leta 1958 – to je pred natanko 50 leti – pa je namesto avtomatičnega poučevanja slovensčine potrebna prijava otroka k pouku slovenskega jezika. V Tinjah je med drugimi v soboto, 19. januarja, o stikih dr.

vojnih letih tesno povezana s prizadevanjem za obnovitev kulturnega dela in šolstva med koroškimi Slovenci. Dr. Tischlerja imenujejo še danes "očeta slovenske gimnazije". Da bi tudi mlajšim rodovom približali njegov lik in delo, se je prvi del dvodnevne simpozija odvijal kar v prostorih slovenske gimnazije v Celovcu. Najprej so dijakom višjih razredov predstavili razmere, v katerih je pravzaprav nastajala slovenska gimnazija. Obdobje 50. let je marsikateremu dijaku dandanes časovno zelo oddaljeno, a vendar še vedno prisotno v zavesti, saj je proučevanje preteklosti in specifičnosti gimnazije še vedno prisotno v programu dijakov. Poleg predavateljev, ki so z različnih zornih kotov predstavili lik in delo dr. Joška Tischlerja, so prav dijaki predsta-

gov na gimnaziji in v kulturnih organizacijah koroških Slovencev – so doprinesli veliko zanimivih informacij, s katerimi bo življenje in delo dr. Tischlerja ostalo še

Tischlerja s primorskimi Slovenci preda dr. Drago Štoka. Njegov prvi spomin na dr. Tischlerja sega v leto 1956, ko se je dr. Tischler mudil s skupino koroških Slovencev na Repentabru, na taboru Slovenske prosvete. Dr. Tischler se je ob tisti priložnosti posebno zanimal tako za šolsko vprašanje (Slovenci na Tržaškem smo že imeli šolski sistem v slovenskem jeziku, na Koroškem pa je bila gimnazija še v nastajanju...) kot tudi o samostojnem političnem nastopanju. Dvodnevni posvet o vlogi in osebnosti dr. Joška Tischlerja je bil torej priložnost, da se na različnih ravneh ponovno osvetlijo teme polpretekle zgodovine, ki so tudi za koroške Slovence še vedno aktualne.

Peter Rustja

Ob smrti velikega šahista

Črno-belo življenje Bobbyja Fischerja

Bele in črne figure na prav tako belih in črnih poljih šahovnice so bile leta 1972 v ospredju poročanja mednarodnih časopisov in televizij. Črno-bela logika hladne vojne je dodala šahovskemu dvoboju med Spaskijem in Fischerjem v Reykjaviku še ščepec politične in geopolitične napetosti. Bili so časi, ko so – kot v hollywoodskih filmih – bili dobri fantje na eni strani, drugi pa na drugi... Leta 1972 je bilo za Američane jasno, za koga je treba navijati. Le dve desetletji kasneje pa je bil svet povsem drugačen. Berlinskega zidu ni bilo več in celo nekdanji šahovski heroj ZDA in Zahoda je postal čez noč nasprotnik, in to – ironija usode – prav zaradi ponovnega matcha s Spaskijem. Fischer se je leta 1992 kljub embargu proti Jugoslaviji odločil, da sprejme milijonsko ponudbo organizatorjev za ponovitev svetovnega matcha s Spaskijem. Fischer se je v očeh ameriške administracije pač znašel na napačnem kraju ter s tem prekršil pravila igre administracije. Sicer pa je Fischer rad postavjal na glavo dotedanje gotovosti in paradigme v edinem svetu, v katerem je komuniciral na svoj način – to je v svetu šaha. Šah in šahovnica sta bila naravno nadaljevanje Fischerjeve osebnosti

oziroma sestavna dela slednje. Fischer je s svojimi partijami opozoril nase že kot najstnik in postal velemojster kot petnajstletnik, in sicer na turnirju v Portoržu leta 1958. Kasneje ga je pot večkrat popeljala na Madžarsko, kjer je z znanimi sestrami Polgar (v katerih je morda videl del svojega otroštva ob šahovnici) igral cele dneve šah. Po letu 1992 je Fischer pravzaprav opustil aktivno igranje šaha. Na spletnih straneh se je od časa do časa pojavljala kaka informacija, da je Fischer še vedno aktiven kot šahist – in sicer na spletnih šahovskih strežnikih. Šahovski navdušenci se pač niso kar tako zlahka vdali

delu, da je Fischer povsem zaprt v druge misli. Zadnje desetletje njegovega življenja je bilo kar se da razburljivo in razburkano. Leta 1996 so prvič odigrali tekmo šaha na podlagi njegove

zamisli preurejanja začetnih figur na šahovnici. Možnost izbire 960 različnih izhodiščnih položajev bi dodala igri večjo zanimivost in postavila v ospredje kreativno misljenje igralcev. Sicer pa je za mnoga leta Fischer preživel po svetu. Preživil je se tudi kot DJ na radijskih postajah v Aziji. Na filipinskem radiju je komentiral napad na Twin Towers v New Yorku kot židovsko zaroto, in to kljub dejstvu, da je sam bil židovskega rodu. Tudi zaradi tega so ameriške oblasti še dodatno poostrele lov na Bobbyja Fischerja. Leta 2004 so ga japonske oblasti aretirale zaradi neveljavnega potnega lista. Fischer je preživel skoraj leto kot zapornik na Japonskem, od koder je lahko odpotoval šele, potem ko mu je islandski parlament podelil državljanstvo in potni list. Zanimivo je, da se je večina časopisnih člankov, ki so izšli ob smrti Bobbyja Fischerja, pravzaprav spomnila pretežno dvoboja v Reykjaviku leta 1972. Bobby Fischer je prav zaradi tega dvoboja postal ikona hladne vojne. Življenjska pot ga je popeljala naposled prav v kraj, kjer je v očeh velike večine ljudi začela njegova pot k uspehu – na Islandijo.

PR

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Najlepša" leta...

Ko bom mati najstnice ali najstnika, si bom mogoče premislila. Danes pa se sprašujem, kateri je razlog, da današnji najstniki zelo stežka izrazijo svoj pogled na svet. Vsek od nas je v svojih pubertetniških letih občutil neko vrzel med sabo ali mogoče skupino, srčno prijateljico, ljubezensko simpatijo in pa vsem ostalim, kar ga je obkrožalo. "Starši 'itak ne razumejo', šola je itak institucija, ki skrbi za uniformiranje osebe družbi, mediji želijo ustvarjati spet nove potrošnike, ostale odrasle osebe so itak vedno bolj nervozne, vedno manj se posvečajo medosebnim odnosom in nasploh jih ne želimo imeti za vzor". Vsek od nas je v določenem trenutku verjetno občutil nek uporniški plamen, ki ga je gnal, da se bori za vse, kar je v tistih letih bistvenega pomena; želeli smo se razlikovati od odraslih v idejah, v oblačilih, v načinu umetniškega (in besednega) izražanja. Na pamet smo ponavljali besedila pesmi avtorjev, ki se nam je zdelo, da so blizu naši duši in našemu dojemanju sveta, pa čeprav so bili mogoče še bližji dobri marketinški potezi in poznavanju tržišča. Silili smo ven, vedno nekam ven, pa čeprav nam je bilo (upravičeno) prepovedano. Odklanjali smo šolske časopise, ker smo si želeli prostega ustvarjanja, brez profesorjevih vsebinskih usmeritev in popravkov, stalno smo uveljavljali naše mnenje, pa čeprav smo se na dnu srca včasih zavedali, da se mogoče v mnogočem motimo. Danes sem morala službeno postavljati dijakom zelo enostavno vprašanje o doživljanju prostega časa. In se nisem mogla načuditi velikemu neložju najstnikov pri izražanju lastnih idej in pogledov na svet. Niti ne verjamem, da je bil za to kriv mikrofon, bolj se mi zdi, da se ti mladostniki otepa ju izražanja svojih misli in pogledov na svet nasploh. Kolega s sinom v najstniških letih mi je nekoč rekel: "Sploh ni res, da mladi ne govorje. Je

pa res, da ne govorje, ko si ti tega želiš. Zato moraš pač biti prisoten in odprtega srca, da jim prisluhneš, ko se sami odločijo, da spregovorijo". In verjetno res. Mogoče ni nobena najstniška generacija zaupala medijem, večina mladostnikov se je vedno otepala izražanja lastnega mišljenja taktat, ko si družba tega želi. Mogoče so ravno oni veliko svobodnejši od tega, kar smo postali mi, odrasli.

Ne morem si kaj, da bi me ne zbudle vedno iste predstavitve mladostniškega sveta v medijih: mladi samo žurajo in pijejo, nobenega ideala več, nič samoiniciative ipd. Ravno tako, kot se vedno znova hudujem nad medijsko predstavitvijo univerzitetnega sveta na mednarodnih izmenjavah

Erasmus. Ubogo angleško dekle, ki je bilo razmesarjeno v Perugii, je razlog za nevem-koliko skrajno površnih predstavitev tega, kar naj bi bilo študentsko življenje: ponočevanje, brez knjig seveda. Vedno znova možu in vsem, ki so tisti hip ob meni, ponavljam, da ne, ne strinjam se s tako predstavitvijo študentskega življenja, ko pa sem bila sama na meduniverzitetni iz-

menjavi na tujem in sem garala do onemoglosti, v strahu, da bi me drugačen način pisnega izpraševanja in tuj jezik znal neprijetno presenetiti. Zbodejo me predstavitve mladinskega sveta, ki ne verjame več v nič, le v boginjo Matérijo, ker verjamem, da so v določenem oziru krivične. Mogoče smo res premalo prisotni, premalo pripravljene, da prisluhnemo njihovim potrebam. Navsezadnje je verjetno najpomembnejša potreba v tistih letih družjenje, stik z vrstniki v iskanju neke opore, mogoče potrditve lastne identitete in hitrega oblikovanja v nekaj drugačnega od desetletnega dekletca ali fantka. Mogoče smo kot družba premalo pripravljene, da se zares postavimo pod vprašaj in nam je le na tem, da izoblikujemo nove osebe, ki bi mislili in delovali na isti način kot mi, kar je povsem zmotno.

Italo Delloro Gambini

Ko odhajajo pričevalci burnih dogodkov preteklega stoletja

Ob žalostni vesti, da nas je pred tedni za vedno zapustil izolski občan Italo Delloro Gambini, pripadnik tamkajšnje italijanske skupnosti, sem ponovno segel po njegovi knjigi Izola skozi čas (Isola d'Istria a ritroso nel tempo) in podoživel z njim številna njegova razpotja, izbire in motive, ki so ga pri tem vodili. Iz spoštovanja do avtorja in iz pietete do njegovega spomina sem se odločil, da jih na kratko osvetlim, saj se nam s svojo življenjsko zgodbo predstavlja kot živa legenda minulega turbulentnega stoletja ter daje s svojim pričevanjem dragocen prispevek k zgodovinski našega prostora. S svojimi pogumnimi in ne navadnimi izbirami, največkrat proti toku, pa nam daje zgled izjemne odprtosti, pokončnosti in zvestobe lastnim idealom. Avtorjev razburkan "curriculum vitae" se je začel, ko se je že kot mladenič odločno opredelil za antifasizem in sprejel nase vsa tveganja, ki so bila s tem povezana. V zrelih letih je to svojo dosledno držo utemeljeval z besedami, "da ni poznal nobene fašistične karkoli konstruktivnega", pa da so bile vse vrednote fašizma "usmerjene k herojstvu, patriotizmu in prenapetemu nacionalizmu, ki je terjal od ljudi, da služijo domovini v njeni, nikoli zadovoljeni pogoltnosti po tujih ozemljih." Ta pogoltnost je potegnila tudi njega v svoje mline, saj je bil mobiliziran v italijansko vojsko in poslan na vzhodno fronto, kjer je doživel zlom in kalvarijo vračanja zdesetkane, premražene in sestradane italijanske armade, ki so ji pri umiku tudi Nemci odrekli svojo pomoč. Po vrnitvi domov se je zapisal odporništvu in to sistemom njegove-

mu delu (OF), ki je zagovarjal priključitev slovenskih in hrvaških ozemelj nekdanje Julijske krajine k Jugoslaviji, v veliko zamero mnogih izolskih rojakov, ki so podprli drugi del odporništv (CLN), ki pa je sanjaril o obnovitvi rapalskih meja. To svojo izbiro je utemeljeval z razlogi, da so imeli Slovenci in Hrvati po štiri-

dal, da se je celoten jugoslovanski državni aparat "sprevergel v instrument vsakršnega nasilja ter se kot nenadzorovani vzvod moči dvignil nad samo družbo v trenutku, ko sta se Tito in njegovo spremstvo v strahu pred izgubo oblasti oprla nanj in zlasti na službo državne varnosti, namesto da bi povečala pravice delavskega razreda." Ob razmišljanju o grozotah preteklega stoletja se je Delloro zatekel k B. Brechtu in vključil kot moto svoje knjige njegove misli: "Tudi sovraštvo proti nizkotnosti lahko skazi obraz" oz. "tudi mi, ki smo se borili za humanost, nismo mogli biti humani." Te misli izpovedujejo veliko resnico, ki jo preradi pozabljamo, da namreč tudi boj proti krivicam, nasilju, zločinstvom lahko zdrsnje v novo nasilje in zločinstvo. To je več ali manj tragika vseh nasilnih družbenih prevratov, ki spremljajo in bodo verjetno še naprej spremljali človeka skozi zgodovino, kar pa še ne pomeni, da se zaradi tega človek ne sme dvigniti proti krivicam in nasilju. Posebno simpatijo je zbudila pri bralcu tudi Dellorojeva zvestoba idealom socialne države. V času, ko se je v tranzicijskih državah, vključno s Slovenijo, velik del komunistov prelevil v kapitala lačne volkove, je delovalo prav sveže srečanje s človekom, ki je še vedno prepričljivo branil ideale socialne pravičnosti. Tako se nam je, če naj nekoliko poenostavim, ob preminulemu papežu Janezu Pavlu II., predstavil kot eden redkih preživelih "komunistov". Sam se jima pridružujem v upanju, da bomo k desetim božjim zapovedim nekoč dodali še enajsto, to je "ne izkoriščaj ekonomsko človeka po človeku oz. naroda po narodu".

Milan Gregorič

Vlada popuška sindikatom in zato stavk najbrž ne bo

Visoka inflacija tema predvolilne kampanje

V slovenskih medijih veliko in podrobno obravnavajo visoko stopnjo inflacije ter njene vzroke in posledice. Časniki in radijske ter televizijske postaje, ki so zdaj pretežno v lasti kapitala, tudi t. i. tajkunov, ter jih ideološko in politično navdihuje leвица, s komaj prikrito privoščljivostjo pišejo o domnevnih napakah in ravnanju vlade. Ta naj bi podcenjevala inflacijo in se nanjo odzivala z zamudo. Bila naj bi kriva za vse podražitve, čeprav finančni izvedenci, mnogi gospodarstveniki, pa tudi v banki Slovenija opozarjajo, da inflacijo v veliki meri pospešuje naraščanje cen, zlasti hrane, nafte in drugih energentov na

jela številne ukrepe za povečanje otroških dodatkov, prehrano dijakov in študentov, znižanje davčnih prispevkov za delavce in druge državljanke, ki imajo najnižje dohodke in za finančne olajšave na drugih področjih v državi. Za izboljšanje socialnih razmer bo uporabila presežek v državnem proračunu za lansko leto. Ta je znašal okoli 60 milijonov evrov. Premier Janez Janša je napovedal popravo proračuna. Iz nekaterih postavk bodo okoli 60 milijonov evrov preusmerili za blažitev stisk tistih, ki so najbolj prizadeti zaradi učinkov inflacije. Okoli polovico omenjenega zneska, to je 30 milijonov evrov, bodo odvzeli ministrstvu za obrambo.

torju, za 6. februar pa delavcem in drugih, zaposlenih v gospodarstvu. V obeh stavkah bi skupaj sodelovalo skoraj 370.000 ljudi. Zoper stavko se je izrekel le Fides, sindikat zdravnikov in zobozdravnikov. Kaže, da je vlada popustila in se uklonila zahtevam za povišanje plač skoraj vsem zaposlenim v državi. S povišanjem bi vlada izpolnila že prej sprejete obljube in obveznosti zaposlenim v javnem sektorju, pa tudi zahteve sindikatov za povišanje plač zaradi inflacije. V pogajanjih za preklic obeh omenjenih stavk na sindikalni strani pa ne omenjajo opozorila predsednika vlade Janeza Janše, da bi takšno povišanje plač, ki bi presegalo stopnjo produktivnosti v gospodarstvu, spodbudilo tudi nadaljnji porast inflacije.

Opozicija je s pretvezo boja proti inflaciji dosegla cilj, ki ga bo morda lahko najbolj izkoristila v predvolilne namene. Zbrala je dovolj glasov podpore poslancev za sklic izredne seje državnega zbora, na kateri bodo razpravljali o težavah zaradi inflacije. Vodja poslanske skupine LDS v parlamentu, Jožef Školč, je ob tem menil, da se vlada na inflacijo ni pravočasno odzvala, "zato je namen pobudnikov izrednega zasedanja, da vladi pomagajo." Po njegovem mnenju naj bi vlada takoj odpravila davek na izplačane plače, ki zelo obremenjuje gospodarstvo in zaposlene v njem.

Predvolilno kampanjo odražajo tudi nekateri drugi pomembni dogodki. Odpadniki iz Slovenske nacionalne stranke, s poslanci Sašem Pečetom, Barbaro Žganjer-Tavš in Boštjanom Zagorcem na

čelu, snujejo novo politično stranko, ki bi si nadela ime Stranka slovenska lipa. Neparlamentarna stranka mladih Slovenije se domnevno pogaja za vključitev v SLS. Predsednik te stranke Bojan Šrot se je uprll nameri vlade, da država proda družbo Telekom in državne delnice zavarovalnice Triglav, pri čemer je svoje nasprotovanje utemeljil takole: "V koalicijski pogodbi je zapisano, da se bo država pregledno umikala iz gospodarstva, nikjer pa, da bo v štirih letih vse razprodala in naslednikom, če bodo prišli, pustila prazen hlev." Zagotovil pa je, da SLS v nobenem primeru ne bo zapustila koalicije in izstopila iz vlade.

Veliko zanimanja med političnimi strankami in odmevov je vzbudilo sporočilo predsednika Socialnih demokratov Boruta Pahorja, da se je z nekdanjim finančnim ministrom in guvernerjem centralne banke Mitjem Gasparijem dogovoril o povolitnem sodelovanju. Ta je zapustil svojo stranko, LDS, v imenu katere je kandidiral tudi na nedavnih volitvah za predsednika države, in sprejel Pahorjev predlog, da bi postal podpredsednik nove vlade v primeru, da bi bil predsednik Socialnih demokratov določen za njenega mandatara.

Otroška zdravnica Slovenka leta 2007

Da se vse vendarle ne dogaja v politiki, je potrdila tudi razglasitev Slovenke leta 2007, ki so jo tako kot vse prejšnje v preteklih dvajsetih letih izbrali bralci revije Jana. To je postala otroška zdravnica Lilijana Kornhauser-Cerar. S svojim delom in požrtvovalnostjo pri življenju ohranja nedonošenčke v Ljubljani.

Ameriška nevladna organizacija Freedom House pa je opravila raziskavo, iz katere izhaja, da se Slovenija glede stopnje svobode uvršča med najbolj ocenjene države. Slovenija je dobila najvišjo oceno tudi za politične in državljanske pravice prebivalcev.

Marijan Drobež

Lilijana Kornhauser-Cerar

svetovnih trgih. Inflacija je hitro postala nova pomembna tema v predvolilni kampanji. Vse politične stranke v opoziciji so se strmile in pričele ostro kampanjo, občasno pravo gonjo, zoper vlado. Slednja je socialne napetosti poskušala zmanjšati, jih umiriti, s tem da je spre-

Manj bo zato denarja za obrambne priprave, potrebno bo odstopanje od nekaterih zavez, ki jih je prejšnja vlada dala vojaški in obrambni organizaciji Nato. Morda pa se bodo vladni pogajalci sporazumeli s sindikati, ki so za 30. januar napovedali opozorilno stavko zaposlenih v javnem sek-

Predsednik Republike Slovenije na obisku v Španiji

Türk v Madridu izpostavil pomen mirnega sožitja ver in kultur

Predsednik republike Danilo Türk, ki se v Madridu udeležuje prvega foruma Zaveznitva civilizacij, je 15. januarja, v govoru na plenarni seji, dejal, kako primerno je, da srečanje poteka v španski prestolnici, saj je dragoceni primer mirnega sožitja različnih ver in kultur v srednjeveški Španiji nekaj, kar v globaliziranem svetu nujno potrebujemo.

"Zgodovina Španije nas uči, kako je ob sobivanju muslimanske, krščanske in judovske religije in kulture pred mnogimi stoletji cvetel Iberski polotok," je dejal slovenski predsednik in poudaril, da je zgodovina velik učitelj, mirno sožitje različnih ver in kultur pa nekaj, kar v današnjem globaliziranem svetu nujno potrebujemo. Razprava o Zaveznitvi civilizacij, ki se je začela pred tremi leti, je že obrodila precejšnje sadove, sedaj pa moramo razmisliti o prednostnih nalogah, ki bodo zagotovile, da zaveznitvo v celoti izkoristi svoj potencial, je dejal in pozval: "Bodimo optimistični in ambiciozni. Razmišljajmo o tem, kako graditi temelje za prihodnje generacije. Naše obdobje zahteva to in nič manj kot to."

Kot je opozoril, je globalizacija svet povezala na nove načine, toda njeni sadovi so bili neenakopravno porazdeljeni, kar je povzročilo številne zamere: "Družbena odrinjenost,

ekonomska marginalizacija, kulturna zmedenost in politična razlastitev ustvarjajo občutek nemoči, obupa in jeze in lahko še prehitro postanejo gojišče nestrpnosti, sovraštva in nasilja." Toda hkrati je to okolje, v katerem lahko pobude, kot je Zaveznitvo civilizacij, odigrajo pomembno vlogo.

Pri tem pa se ne smemo bati odpirati "najbolj temeljna in težavna vprašanja", je izpostavil Türk in sam v govoru odprl dve. Po eni strani je pozval h globalni razpravi, ki bo odgovorila na večna vprašanja: "Kaj je civilizacija?", ločila vzroke spopadov od njihovih političnih manifestacij ter analizirala zlorabo religije in kulture za nacionalne interese, politične ambicije in ekonomski pohlep. Pri tem je posvaril pred "globoko zgrešeno in politično nevarno" teorijo o spopadu civilizacij.

Drugo vprašanje je "bolj neposredno in bolj politično", nanaša pa se na bližnjehvzdni konflikt. Zaveznitvo civilizacij mora po Türkovih besedah "ponuditi otipljive pobude za pomoč pri iskanju rešitve" tega problema. Kot je poudaril, so lahko praktične aktivnosti, kot so diplomatske pobude, naraven del Zaveznitva civilizacij. "Ko danes razmišljamo o nadaljnjih korakih in dodatnih zavezah, moramo stremeti k razvoju Zaveznitva civilizacij v gibanje, ki bo sposobno spodbu-

diti resnično spremembo - v glavih ljudi in v političnih in ekonomskih razmerah. Napni mo vse moči, da naredimo iz vizije Zaveznitva zgodbo o uspehu," je govor sklenil slovenski predsednik.

Ob robu srečanja v Madridu se je Türk ločeno sestal na pogovorih s turškim premierom Tayyipom Erdoganom, visokim predstavnikom EU za skupno zunanjo in varnostno politiko Javierjem Solano, španskim pre-

mierom Josejem Luisom Roderiguezom Zapaterom, nekdanjim norveškim premierom Kjellom Magnejem Bondevikom in z alžirskim premierom Abdelazizem Belkhademom. Erdoganu je Türk predstavil prioritete slovenskega predse-

dovanja EU, spregovorila pa sta še o približevanju Turčije EU. Priprave na vrh EU - Latinska Amerika, ki bo spomladi v Limi, so bile tema pogovorov slovenskega predsednika in Zapatera, poleg tega pa sta govorila tudi o vsebini pogovorov italijanskega predsednika Giorgia Napolitana s Türkom. Zapatero in Türk sta govorila tudi o bilateralnem sodelovanju med državama in prišla do zaključka, da vse priložnosti v odnosih med državama še niso izčrpane. Razmere na Kosovu in na Bližnjem vzhodu so bile teme pogovorov Türka in Solane, dotaknila pa sta se še dogajanj na drugih kriznih žariščih. Z nekdanjim predsednikom norveške vlade Bondevikom se je slovenski predsednik pogovarjal zlasti o dejavnosti Madridskega kluba, ki združuje nekdanje voditelje držav in vlad.

Z alžirskim premierom Belkhademom se je predsednik Türk pogovarjal o politiki EU do sredozemskih arabskih držav, še posebej v luči načrtov o Sredozemski uniji. Türk je sogovorniku predstavil načrte o ustanovitvi Euro-sredozemske univerze s sedežem v Sloveniji, Blakhedem pa mu je zagotovil podporo arabskih sredozemskih držav.

Türk je imel isti dan na programu še srečanje z generalnim sekretarjem ZN Ban Ki Moonom, v sredo, 16. januarja, pa še s predsednico Finske Tarjo Halonen, nekdanjo predsednico Irške Mary Robinson in generalnim sekretarjem Sveta Evrope Terryjem Davisom.

STA

Kratke

Malo možnosti za odpoved splošne stavke v Sloveniji

V Sloveniji je čedalje več zahtev za splošno stavko delavcev in drugih zaposlenih v vseh sektorjih in dejavnostih. Napovedujejo jih sindikalne centrale, pri čemer so najbolj aktivni v zvezi svobodnih sindikatov, ki jo politično in ideološko navdihuje leвица. V stavki, ki bi bila proti koncu januarja ali v prvih dneh meseca februarja, naj bi sodelovalo kar okoli 600 tisoč delavcev in drugih zaposlenih in bi bila največja v vsej zgodovini samostojne države Slovenije.

Namen stavke bi bil povišanje plač vsem zaposlenim, posebej tistim z nizkimi plačami, ki jih naraščajoča inflacija najbolj ogroža. Vlada je z raznimi ukrepi, sprejetimi v zadnjem času, sicer delno izboljšala razmere delavcem in drugim ogroženim prebivalcem, premier Janez Janša pa je sindikate in delodajalce pozval k sodelovanju in sporazumu, tako stavka ne bi bila potrebna in bi jo odpovedali. Slovenski delavci sicer odobravajo napore vlade za premostitve težav, ki jih povzroča inflacija, vendar pa opozarjajo, da bi morali spodobno živeti tudi s plačo. V Sloveniji povprečna plača znaša sedaj okoli 850 evrov, najnižja pa 538,53 evra mesečno.

Demšarjevi v Novi Gorici: vsi v družini zdravniki

V družini Mihaela in Enise Demšar v Novi Gorici so se vsi namenili plemenitemu poklicu in poslanstvu zdravnika. Gre za pomembno in zanimivo področje, kakršne ni nikjer drugod v Sloveniji. Zakonca Demšar sta po večletnem delu v zdravstvenem domu kot specialista splošne oz. družinske medicine ustanovila lasten Zdravstveni zavod, ki ima koncesijo, tako da skupaj z Zdravstvenim domom, ki je javni zavod, opravlja javno zdravstveno službo za zavarovance. Na vsakega od omenjenih zakoncev pride na dva tisoč zdravstvenih zavarovancev oz. pacientov z območja Nove Gorice. Pri tem velja poudariti, da je bil dr. Mihael Demšar več kot 18 let direktor Zdravstvenega doma kot javnega zavoda in je zaradi svoje strokovnosti in požrtvovalnega dela veliko prispeval k temu, da je ta Zdravstveni dom še zmerom med najboljšimi v Sloveniji.

Medicinsko fakulteto v Ljubljani sta končali in postali zdravnici tudi hčerka zakoncev Demšar, 28-letna Jasmina, ki je že zaposlena v ljubljanskem Kliničnem centru, in 26-letna Ana, ki bo najbrž dobila delo v splošni bolnišnici v Mariboru. Študij medicine sta končali z odličnim uspehom.

Razstava o deležu vinske kleti na Dobrovem pri razvoju vinogradništva v Brdih

V zgradbi vinske kleti na Dobrovem je na ogled razstava o njenem deležu oz. vlogi pri razvoju vinogradništva in vinarstva v Brdih. Pripravili so jo ob petdesetletnici kleti, ki je ena največjih v Sloveniji, v njej pa proizvajajo tudi vrhunska vina novih blagovnih znamk, ki jih izvažajo tudi v mnoge tuje države.

Razstavo je pripravil domačin Herko Saksida, sicer višji kustos Goriškega muzeja. Pri njeni zasnovi so sodelovali tudi magistra Jana Šubic-Prislan, Davorin Pogačnik in Vanda Bratina iz restavratorske delavnice Goriškega muzeja. Iz vinske kleti pa so pri pripravi razstave sodelovali Danilo Purgar, Rajko Fjor, Marko Kristančič, Robert Sirk, Simon Jančič in Gorazd Oblak. Razstava o deležu vinske kleti na Dobrovem pri razvoju vinogradništva in vinarstva v Brdih, v poslopju kleti, bo odprta še nekaj časa. K ogledu so posebej vabljivi vinogradniki z območja Števerjana, italijanskega dela Brd.

Božični dobrodelni koncert v Renčah

V soboto so v župnijski cerkvi v Renčah pripravili dobrodelni božični koncert, na katerem so zbrana sredstva namenili društvu ledvičnih bolnikov Posočje za urejanje dializnega centra v Kobaridu. Društvo si namreč že vrsto let prizadeva, da bi v Kobaridu zaživel nov dializni center in v ta namen je bilo organiziranih že precej dobrodelnih akcij. Z dializnim centrom bi namreč močno olajšali življenje in trpljenje bolnikom, ki se iz Posočja redno vozijo na dializo v do 100 kilometrov oddaljeno šempetrsko bolnišnico.

Povabilu k nastopu se je odzvalo šest župnijskih zborov iz župnij Podraga, Renče, Gornji Logatec, dva župnijska zbora iz Šempetra pri Gorici (Starejši šempetrski župnijski zbor in Župnijski mešani pevski zbor Šempeter) in združeni zbori župnij Velike Žablje, Planina in Šmarje. Vsak od zborov je izvedel dve do tri božične pesmi, na koncu pa so zadonele še štiri božične iz več kot sto grl pod vodstvom renškega župnika gospoda Slavka Hrusta. / Mateja Poljšak Furlan

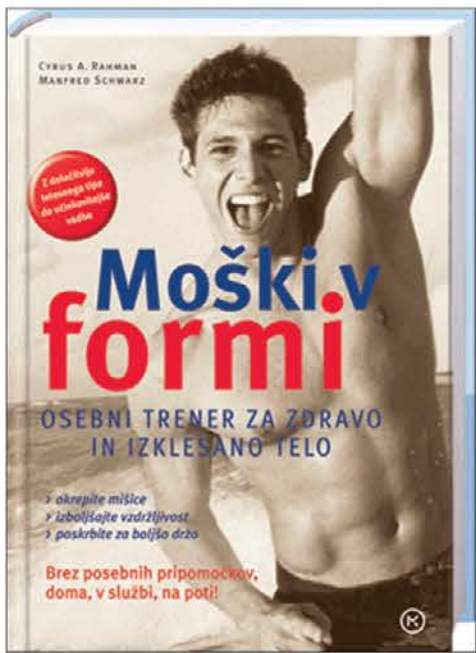
Osební trener za zdravo in izklesano telo

Moški v formi

Pred kratkim je Založba Mladinska knjiga v Ljubljani izdala knjigo v obliki priložnika, ki sta ga napisala Cyrus A. Rahman in Manfred Schwarz. Na 144. straneh bomo spoznali knjigo kot osebnega trenerja in na preprost in učinkovit način dosegli čvrste mišice, zdravo in izklesano telo. Marsikom bo ta trening pomagal doseči optimalno vzdržljivost, ustrezno izgorevanje maščob, večjo gibljivost in s tem boljšo držo.

Vsebinska knjiga je izredno praktično strukturirana. V uvodnih poglavjih bomo spoznali, kako doseči boljšo formo in s tem zdravje. Avtorja navajata deset najboljših razlogov za dobro formo in opisujeta cilje športne vadbe z najpogostejšimi vprašanji o športni vadbi. Pripravila sta pregled stanja, test telesne pripravljenosti in opis športov, ki so ustrezni za določenega človeka z navedbo 28 priljubljenih oblik rekreacije. V zaokroženem poglavju o

osebnem treningu bomo spoznali, kaj je potrebno načrtovati,

o kakšna je motivacija, kje naj te lovimo in kakšno opremo potrebujemo. Avtorja sta opisala osnovni program za več moči in napisala kratek pregled najpomembnejših mišic ter naj-

boljših nasvetov za telesno držo čez dan in med vadbo. Knjiga je ilustrirana s številnimi barvnimi slikami in preglednicami, posebej so prikazane vaje za začetnike ter tiste vaje, ki so pomembne za trebušne mišice, hrbtne in prsne mišice. Lepo sta opisala skrivnost vzdržljivosti za aerobno vadbo.

Za življenje ni dovolj trenirati, potrebna je tudi zdrava in uravnotežena prehrana. V tem priložniku bomo našli najboljše nasvete za načine prehranjevanja, povezavo športa in hrane, številne prehranske nasvete in vprašanje, katera je najprimernejša hrana oz. živila. V sklepnem delu knjige bomo spoznali še tehnike sproščanja za vsak telesni tip in 14 praktičnih, zanesljivih tehnik sproščanja.

Prepričani smo, da si bodo uporabniki hitro pridobili novo znanje in osnovne vaje, ki bodo takoj pokazale prve rezultate, saj je knjiga opremljena s primernimi navodili o prehrani, sprostitvi in telesni negi.

Gabrijel Devetak

Kvota mleka še burijo duhove

Prیرهja in poraba mleka v Italiji

Prیرهja mleka se je v Italiji več ali manj ujela po desetletnih presežkih s kvoto dodeljeno italijanskim rejcem. Količina proizvedenega mleka je dosegla 10,85 milijonov ton, kvota dodeljena Italiji pa znaša 10,5 milijonov ton. Prirejeno mleko predstavlja približno 60% domače italijanske porabe, ostalih 40% pa uvažamo iz severnih in vzhodnih držav Evropske unije.

Zanimiv je tudi podatek o stališču krav molznic, katerih število se je v zadnjih dvajsetih letih močno skrčilo. Pred nekaj desetletji so bili v hlevih italijanskih rejcev skoraj trije milijoni molznic, danes pa le 1,6 milijonov. Ob tem gre podčrtati, da je prیرهja mleka

ostala bistveno nespremenjena, ker se je močno povečala molznost krav, ki v mnogih hlevih presega 80 stotov mleka na laktacijo, kar z rahlim odstopanjem

kvot bi uvoz mleka, prirejenega govedorejsko, v razvitih državah pomenil nevzdržno konkurenco. Rejci tudi nasprotujejo povišanju proizvodnje mleka znotraj Unije za 2% letno, ker menijo, da bi tudi ta ukrep lahko negativno vplival na tržno ceno mleka.

Trgovci in mlečna industrija pa so nasprotnega mnenja, češ da je treba kvote čim prej ukiniti, ker bo sprostitev prیرهje prepričala prehiter skok cen mleka pri izvozu. Izkušnje pa nas učijo, da se je

predstavlja letno prیرهjo na molznico. Toda kljub domačemu primanjkljaju so pred kratkim italijanski rejci priredili manifestacijo proti ukinitvi mlečnih kvot, ki jo EU načrtuje po letu 2015, medtem ko so pred leti odmevno protestirali proti njihovi uvedbi. Svoje mnenje so spreminili, ker se je med tem časom Evropska unija močno razširila in ob sprostitvi

cena mleka na drobno v zadnjih letih stalno višala, kljub temu da je v hlevu ostala nespremenjena ali se je celo občasno znižala.

Teško je predvideti, kdo bo potegnil krajši konec. Spremlja pa nas bojazen, da bodo rejci tudi tokrat najbolj prikrajšani. Do leta 2015 manjka sicer še precej časa, treba pa je predvideti posledice sprostitve prیرهje mleka in začeti že danes ukrepati, da ne bo absolutna liberalizacija proizvodnje mleka imela za strukturno šibkejšo govedorejo, kot je italijanska (in slovenska!), hudih posledic v prid govedorejsko razvitejšim državam, kot so Danska, Holandska, Nemčija in Poljska.

Uspehi italijanskih vinarjev / Tržišče se širi in krepí

V Italiji se pije vedno manj vina, po svetu pa vedno več

Gospodarski dosežki italijanskih vinarstev, še posebej večjih, so v letošnjem letu zelo dobri ali vsaj zadovoljivi. Ta uspeh pa gre v glavnem pripisati izvozu, ki je v letu 2007 verjetno dosegel 16 milijonov hl, kar postavlja Italijo na prvo mesto na lestvici držav izvoznic vina.

Manj ugodno pa je stanje v notranjosti države, kjer se poraba vina stalno krči in je padla na izpod 50 litrov na osebo, saj se je v zadnjih letih (2000 - 2006) znižala za 2,3%. Podobno stanje najdemo tudi v drugih državah, kjer je poraba vina tradicionalno visoka. V Španiji je stanje enako italijanskemu, v Franciji beležijo znižanje porabe vina za 1,2%, v Nemčiji pa za 2%. Na tej lestvici pa

najdemo z nasprotnim predznakom Rusijo (+ 1,1%), Kitajsko (+ 4,9%), Ukrajino (+ 8,9%), predvsem pa Indijo (+ 20,8%) in še mnogo manjših držav. Po svetu se torej pije vedno več

vina, prihaja pa do pravega paradoksa. V deželah, kjer je tradicija proizvodnje in uporabe vina močno zakoreninjena, se poraba vina manjša, v drugih državah, kjer so tradicionalno prisotne v večji meri druge pijače, predvsem pivo, pa večja.

Svetovna tržna vrednost porabljenega vina presega trenutno 24 milijonov evrov, a po mnenju poznavalcev mednarodnega tržišča bo v nekaj letih dosegla 27 milijonov evrov. Svetovno povprečje porabljenega vina na osebo naj bi doseglo 3,7 litrov. Ta podatek nam pove, da se sicer tržišče vina širi in krepí, da pa so tržne možnosti še zelo velike. Analize tujih tržišč nam potrjujejo, da so porabniki vina vedno zahtevnejši, zato je prihodnost vinarstva predvsem v kakovosti, še posebej, če se bo dvigala kultura pitja in širilo združevanje vina s hrano. V tem primeru bo lahko Italija uspešno zaigrala na struno svoje bogate kulinarčne ponudbe, tako doma kot po svetu.

Evro jim je zmanjšal posle V Sloveniji samo še nekaj menjalnic

Napovedi, da se bo v Sloveniji po uvedbi evra občutno zmanjšalo število menjalnic, so se uresničile. Evro je v večini držav, iz katerih prihajajo tujci, razširjen in uveljavljen denar, ki ga običajci prinašajo s seboj in jim torej menjalnice niso potrebne. Veliko so jih zaradi tega zaprli ali pridružili raznim finančnim ustanovam

oz. denarnim ustanovam. V Ljubljani so prenehale delovati skoraj vse menjalnice denarja, prav tako tudi v Novi Gorici in drugod na Goriškem. Od menjalnic družbe Maki, ki je imela pred leti največji delež strank v Slovenski Istri, se je obdržala le poslovna enota v Kopru, vendar je tudi v njej od uvedbe evra v Sloveniji pa do zdaj promet

upadel za 80%, po znesku obrnjenega denarja za 85%, po številu strank pa za 70%. Posli obstajajo v menjavi s hrvaškimi kunami, ameriški in avstralskimi dolarki, švicarskimi franki, bosansko-hercegovaškimi markami in v majhnem obsegu z drugimi valutami raznih držav. Družba Ažur v Ljubljani je že leta 2005 zaprla menjalnico v Trebnjem na Dolenjskem, proti koncu leta 2006 na glavni ljubljanski tržnici, kmalu po uvedbi evra v Mercatorjevem centru v Šiški, pa eno od dveh v Brežicah. Ohranili pa so menjalnice v Grosuplju, Brežicah in na Bregani ob meji s Hrvaško.

Po raziskavi ameriške televizije CBS Veliko samomorov med vojaškimi veterani

Ameriška televizija CBS je naredila raziskavo o ameriških vojaških veteranih in ugotovila, da doživljajo pravo epidemijo samomorov. V letu 2005 je bilo med ameriški vojaškimi veterani 6256 samomorov oziroma povprečno kar 17 na dan, kar je okoli dvakrat več, kot znaša stopnja samomorov na splošno. Na 100.000 prebivalcev ZDA jih samomor stori 8,9, na 100.000 veteranov pa med 18,7 in 20,8. V starostni skupini veteranov od 20 do 24 let je stopnja še višja, med 22,9 do

31,9 samomorov na 100.000 ljudi. Po trditvah televizije CBS imajo ameriški vojaški veterani očitno hude psihološke težave, o katerih se veliko ne govori. V ZDA trenutno živi 25 milijonov vojaških veteranov, od katerih jih je v Iraku ali Afganistanu doslej služilo 1,6 milijona. Ministrstvo za veteranske zadeve sicer za duševno zdravje nekdanjih vojakov porabi na leto okoli tri milijarde dolarjev. Televizija CBS je za svoje poročilo uporabila podatke o samomorih iz posameznih zveznih držav od leta 1995 naprej.

STA

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. januarja, ob 14. uri.

Začenja se sezona na zasneženih strminah

Meja padla tudi v našem alpskem smučanju

Stem koncem tedna bo startala smučarska sezona pri nas. Navdušenci belih strmin sicer vrtoglavijo vijugajo že nekaj mesecev in so seveda skušali maksimalno izkoristiti tudi praznično obdobje. Žal je v preteklih dneh prav vse prizadela tudi vest, da se je na Trbižu na Višarski progi ponesrečila odlična mlada smučarka kriškega Športnega društva Mladina Meri Perti, dijakinja posebnega liceja Ingeborg Bachmann, namenjenega zimskim športom. Z vsakoletnim zamejskim

tošnje izvedbe, odpovedalo tej zadolžitvi, ker se njegov odbor pač ne strinja s pravilnikom. Posledično pa so zamejsko prvenstvo črtali s sporeda tekem za Primorski smučarski pokal. To pobudo, ki se je pred štirimi leti rodila kot nekakšen zamejski svetovni pokal v malem in združuje štiri rekreacijske tekme, so namreč razširili čez pravkar ukinjeno mejo, tako da lahko na njej tekmujejo tudi smučarke in smučarji iz Slovenije. Novost letošnjega Primorskega pokala je torej prav ta, da bodo zadnjod

dreti mejo, ki nas je toliko let ločevala. Ostale tri tekme na sporedu Primorskega pokala ostajajo Pokal Zadruga kraška banka za podjetja (v prireditvi Brdine, 9. februarja v Forniju), 39. Zimske športne igre (zgodovinski organizator Slovensko planinsko društvo iz Trsta, 9. marca na Trbižu) in Pokal prijateljstva treh dežel (v soorganizaciji Smučarskega kluba Devin, 15. marca na Piancavallu).

Tudi letos je deželni odbor smučarske federacije FISL zaupal našim društvom prireditve več uradnih deželnih zveznih tekmovanj. Vse bodo v kraju Fornidi Sopra: Devin bo 10. februarja organiziral veleslalom za dečke in naraščajnike, Mladina 17. februarja veleslalom za mladince in člane, Brdina pa od 22. do 24. februarja nekaj tekem (gimkana, veleslalom) za najmlajše kategorije baby in miške. Koledar je prejšnji teden ob prisotnosti športnih oblasti na sedežu Zadruga kraške banke na Opčini predstavila smučarska komisija pri ZSSDI, ki ji načeljuje Ennio Bogatez.

O težavah ob pomanjkanju snega smo že spregovorili. Prav zaradi tega so morali odpovedati štiri prestižne mednarodne tekme FIS za tradicionalni Pokal treh narodov, ki bi jih bilo moralo SPDT že ta teden organizirati na Žlebeh (Nevejsko sedlo). Tekmovanje bi lahko kvečjemu nadoknadili ob koncu sezone, koledar pa je tako natrpan, da primernih prostih terminov skorajda ni.

HC

Martin Maver in Ennio Bogatez

smučarskim prvenstvom, ki bo predvidoma (pogojnik je v tem času, ko je narava zelo skopa s snežnimi padavinami, vedno obvezen) v nedeljo v kraju Fornidi Sopra, pa se bo uradno začela sezona deželnih tekmovanj, ki jih prirejajo naša društva. Sedemindvajseto izvedbo bo priredil openski Smučarski klub Brdina, o tej prireditvi pa se je v zadnjih časih veliko govorilo, mestoma tudi polemčno. Javnost razdvaja vprašanje, kdo sme nastopati na zamejskem prvenstvu. Po zadnjih sklepih smučarske komisije pri Združenju slovenskih športnih društev v Italiji lahko zamejski prvaki postanejo samo Slovenci iz Italije, člani naših petih društev. Zaradi te odločitve se je na primer Slovensko planinsko društvo iz Gorice, kateremu so prvotno zaupali organizacijo le-

štirih tekem (najverjetneje v Cerknem 22. marca) priredila društva iz Notranjsko-primorske regije. Slednja, začenši s sezonskim Krasom, pa tudi drugimi, že nekaj let plodno sodelujejo z našimi klubi, s to skupno potezo pa so želeli športni delavci z obeh strani tudi v smučanju po-

NOGOMET
Elitna liga: Fincantieri - Vesna 1:1, Pordenone - Juventina 1:1
Promocijska liga: Kras Koimpex - San Lorenzo 1:1
1. amaterska liga: Primorje Interland - Pieris 1:1, Medea - Primorac 3:0, Sovodnje - San Giovanni 0:1
2. amaterska liga: Esperia - Breg 1:0, Begliano - Zarija/Gaja 1:0
3. amaterska liga: Fiumicello - Mladost 2:1
KOŠARKA
C liga: Bor Radenska - Marghera 76:64
C2 liga: Jadran Mark - Portogruaro 81:55

D liga: Kontovel/Sokol - Perteole 70:82, Fogliano - Breg 77:65
ODBOJKA
Ženska C liga: Porcia - Sloga List 3:0
Moška C liga: Sloga Tabor Televita Val Imsa 3:1, Soča ZBDS - San Vito 3:0
Ženska D liga: Reana - Bor/Breg Kmečka banka 3:1, Il Pozzo - Gouvolley Kmečka banka 3:2, Fiume Veneto - Kontovel 1:3
Moška D liga: Olympia Tmedia - VBU 3:0, Sloga - Porcia 1:3
HOKEJ IN LINE
A1 liga: Polet Kwins Zadruga kraška banka - Forlì 3:4

SPORT Kolesarstvo

32. trofeja ZSSDI

32. mednarodna kolesarska dirka v organizaciji KK Adria iz Lonjerja pri Trstu, veljavna za Trofejo ZSSDI, že trka na vrata. Na sporedu bo namreč v nedeljo, 2. marca, organizacijski stroj KK Adria pa je že stekel s polno paro. Dirka je bila že uvrščena v mednarodni koledar in bo kot običajno odprla vrhunsko kolesarsko sezono v Furlaniji Julijski krajini, zanjo pa vlada iz leta v leto vse večje zanimanje. "Število prijavljenih moštev že presega predpisano mejo tekmovalcev. Nastopiti želi namreč kar 39 klubov, sprejeli pa smo jih lahko največ petindvajset", je povedal direktor dirke Radivoj Pečar, ki je imel tudi letos nehavaležno vlogo marsikoga zavrniti. Med temi je bilo letos pravič tudi kar nekaj slovenskih

sta bili še zastopani na Lonjerjski dirki. Gotovo se bo dirke udeležilo moštvo Zalf Desir'Ze Fior, za katerega tekmuje tudi

lanjski zmagovalca Simone Ponzi, ki bo verjetno tudi na letošnji izvedbi med protagonisti dirke. Ponzi se je po lanski zmagi v Lonjerju še velikokrat izkazal, osvojil je veliko dirk in bil celo vključen v reprezentanco do 23 let, ki je nastopila na svetovnem cestnem prvenstvu v Stuttgartu. Kaj pa prog? Organizatorji bodo seveda zadnje novice razkrili na običajni tiskovni konferenci, ki bo v prostorih športno-kulturnega centra v Lonjerju v četrtek, 21. februarja, s pričetkom ob 18.30. Po Pečarjevih besedah bo prog ostala nespremenjena, se pravi, da bo sklepi del dirke predvidevali krožno vožnjo čez Bošket in park Sv. Ivana. Video posnetek spusta in vzpona tega dela proge si lahko že ogledate na spletnih straneh www.slospor.org. Tudi letos so glavni pokrovitelji dirke dežela FJK, tržaška Pokrajina, Občina Trst in Zveza zadruga bank FJK in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji.

Za večjo prepoznavnost trijezičnega območja

Ideja o kulturni coni je super

Novogoriški župan Mirko Brulc je sredi januarja v Ljubljani zunanjemu ministru Dimitriju Ruplu predstavil idejo o tem, da bi na območju Gorice, Nove Gorice in Šempetra ukinili davek na knjige in multimedijske izdelke ter ostale kulturne dobrine. S tem bi postalo območje, kjer se stikajo italijanska, furlanska in slovenska kultura, magnet za številne tuje turiste in bolj prepoznavno na zemljevidu Evrope. Po Brulčevih besedah je zunanji minister idejo sprejel z zadovoljstvom, kar pa ne pomeni veliko, saj sta za izpeljavo zastavljene

projekta pomembnejša sogovornika minister za kulturo Vasko Simoniti in minister za finance Andrej Bajuk. Omenjena pobuda sodi v lokalni kulturni program novogoriške občine med leti 2008 in 2013, veliko zanimanja zanjo pa prihaja tudi iz Italije, kjer naj bi jo podpirali na ravni goriške občine in province, zanjo pa naj bi se po Brulčevih besedah navduševal tudi poslanec vlade v Rimu Miloš Budin. Ker evropska zakonodaja prostih dovoljuje brezcarinskih cen ne dovoljuje več, se pobudniki ideje zave-

dajo, da se jim projekt morda ne bo izšel. "Če nam tega, da bi bile kulturne dobrine, kot so knjige, cd-ji, DVD-ji in podobno, neobdavčene, ne bo uspelo doseči, potem bomo naredili vse

in izrazil prepričanje, da bo skupen projekt, ki naj bi zaživel že prihodnje leto, uspel. Med pobudniki omenjene ideje je tudi nekdanji kulturni minister in nekdanji direktor SNG Nova Gorica Sergij Pelhan, ki je poudaril bistveno razliko med dvema opcijama, med prosto in t. i. kulturno cono. Če bi prišlo do popolne odprave davkov oziroma proste cone, za kar je sicer manj možnosti, bi največ pridobili trgovci v tem prostoru, zagotovo pa bi se povečal tudi obisk turistov, saj bi bili na tem

zato, da se bo denar od tovrstnih davkov vračal v to okolje in bo namenjen za nove prevode, simpozije in projekte v okviru sodelovanja treh kultur, italijanske, furlanske in slovenske," je še povedal Brulc in dodal, da nameravajo idejo v kratkem podrobneje predstaviti tudi ministru za kulturo Vasku Simoniti, kasneje pa še finančnemu ministru Bajuku. "Z ministrom Bajukom se bo treba dogovoriti o tem, da bi se država odpovedala cca. 200.000 evrom, kar ni znesek, ki bi ogrozil naš državni proračun," je še povedal Brulc

območju bistveno cenejši vsa svetovna literatura, filmi in glasba, ne le italijanska, slovenska in furlanska dela. V primeru vračanja denarja pa bi se formirala kulturna cona, v kateri sicer ne bi prišlo do navala lovecve na nizke cene z vseh koncev Evrope, zato pa bi denar smotrno koristili za izvedbo najrazličnejših kulturnih projektov. Obe različici te pozitivne ideje velja pozdraviti, pa čeprav gre za zdaj le za pobudo, katere izvedba je še precej negotova in odvisna od številnih če-jev.

Nace Novak

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Za trojansko vojno ni kriv nežnejši spol!

Ni važno, kaj poveš, važno je, kako poveš. 100-letna vojna je trajala npr. 116 let, pa jo vseeno velik del javnosti skrjša za celo poldrugo desetletje. Ni važno, kaj poveš, važno je, kako poveš. Gre za bistveno postavko pri ustvarjanju mitov in mitologije. Tudi vojna za Trojo se je resnično bila med Grki in Trojanci. Lepa Helena pa pri tem ni imela ničesar, dejansko so bili krivi gospodarski interesi v Mali Aziji: pa naj si še kdo drzne sikniti, da je nežni spol itak za vse kriv. Starim Grkom je bilo očitno bolj v interesu vso krivdo zvaliti na uboge ženske, ki se v tistih časih še niso spomnile feminizma.

Ni važno, kaj poveš, važno je, kako poveš. Res je, da vsi spadajo v isti politični prostor, levosredinski. Pravo vprašanje v Italiji pa je to, kaj je levosredinski politični prostor. Če pokukamo nekoliko v zgodovinske anale, bomo ugotovili, da se je današnja delitev na levo-sredince in desno-sredince ustvarila med letoma 1992-1994, torej v času prehoda iz prve v drugo republiko. Dejansko je v tem obdobju že propadla vsaka strankarsko-ideološka zaveza prve republike. Krščanski demokrati, mastodontični konstrukt, ki je bil v Italiji zgrajen kot protiutež KP-ju, je izginil. Izginil je tudi KP, ki ga je čas dejansko povozil.

Na sceno je stopil Berlusconi, ki mu je brez Craxija grozil stečaj, in napovedal neizprosno boj proti komunizmu. Navidezno je leve od desnih spet ločevala ideologija. Navidezno. Berlusconi je postal centralna figura političnega prostora, ki italijansko dnevno politiko s populizmom obvladuje že trinajst let. Vse se dejansko vrti okoli njega. V Italiji ni leve in desne, ampak berlusconijevci in antiberlusconijevci. Termina levica in desnica sta v tem kontekstu povsem obrobnega pomena. Leva-sredina v posebitvah Oljke in podobnih alter egov nima ničesar skupnega razen antiberlusconijevstva. Zato se vsakič, ko antiberlusconijevci pridejo na oblast, skregajo že v istem trenutku, ko si porazdelijo stolčke (ali še prej). Gre enostavno za delitev, ki jo je politika prevzela od medijskega spopada v osemdesetih. Podjetnik De Benedetti je postal sinonim za levo-sredino, podjetnik Berlusconi pa za desnico. De Benedetti je postal sinonim za levo-sredinskega protiberlusconijevstva, Berlusconi je Mondadori in Panorama pa rdečkasti komunizarijev.

Najbolj žalostno za italijansko demokracijo je pravzaprav dejstvo, da je druga republika zapadla v populizem personalizirane politike Berlusconijev in Antiberlusconijev. Opevani politični pluralizem ne obstoji v heterogenosti političnih vsebin, ampak v naklonjenosti in nenaklonjenosti določeni osebi. In še bolj žalostno je, da se vse to prodaja kot avtentični in iskreni politični pluralizem. Ja, prav res. Ni važno, kaj poveš, važno je, kako poveš.

Andrej Černic

Z razumevanjem je treba sprejeti priseljence

Saj so tudi naši hodili s trebuhom za kruhom

Včasih, ko si vzamem čas, da v miru spijem kavo ali hitim po opravkih, pa me nagovori črnopolti prodajalec vsakovrstne šare, postanem tudi jaz slabe volje in začnem nergati. Saj ne, da bi bila zaradi tega tako zelo jezna, ko se trenutek srečam z njegovimi velikimi, plahimi očmi, se mi največkrat celo zasmili. Včasih me mika, da bi z njim poklepetala, da bi izmenjala vsaj nekaj prijaznih besed, a kaj, ko se mi vsakič mudi, ko mi po glavi že tako roji tisoč skrbi, in kaj, ko nimam toliko denarja, da bi vsakemu pouličnemu prodajalcu poklonila evro za kavo. No, in prav zaradi tega nergam in sitnarim, kdaj bo že tega konec in kdaj me bodo pustili, da v miru pijem kavo in zraven še prelistam dnevnik. Prepričana sem, da je tudi z drugimi največkrat tako. Ljudje v svojem bistvu nismo hudobni, samo strah nas je, samo bojimo se, da bomo karkoli izgubili, samo

miru in varnosti si želimo in hočemo, da bi se življenje čim bolj držalo starih, ustaljenih tirov, brez neprijetnih sprememb in prese-nečenj. Uboj, ki je pred tedni pretresel Rim in v katerega je bil vpleten Rom iz Romunije, je ta naš vsakdan globoko spremenil. Ljudje so se počutili ogrožene, in človek, ki je ogrožen, z veliko lahkoto nasede paniki in lažni resnici. Kot vsakdo, ki želi sočloveku dobro, tudi jaz globoko obsojam tako grozodejstvo, zanj ne najdem nikakršnega opravičila. Vendar... ali naj se grozodejstvu odzivamo z drugimi grozodejstvi? Ali naj ljudi po narodnosti in izvoru delimo na dobre in slabe? Le trenutek treznega pomisleka je dovolj in nihče ne bo mogel zanikati, da obstajajo morilci tudi med Italijani, med Slovenci, med vsemi Evropejci in na žalost med vsemi prebivalci tega našega starega planeta. Žal se včasih zgodi, da tudi človek, ki se

je vedno držal moralnih vrednot, koga ubije, zgodi se, da mati ubije lastnega otroka, mož lastno ženo, brat brata. In vendar je največkrat težko soditi, težko obsojati, predvsem, ker nihče izmed nas ni čisto brez greha, in ni med nami tistega, ki bi lahko vrgel prvi kamen.

Kljub temu je marsikdo izmed nas, tudi tisti, ki so na oblasti, po uboju Giovanne Reggiani izgubil razsodnost in pozabil, kako smo vsi ljudje enaki pred Bogom in pred oblastjo. V očeh tiste množice Romunov, ki jim je bilo vzeto še tisto borno imetje, ki so si ga prislužili, ki so jim bile vzete sanje, tiste sanje, ki so pred sto leti in več gnale naše pradede in prababice, da so pluli neznanim celinam naproti, v tistih očeh je bilo največkrat razbrati samo ža-

lost, samo strah, samo globoko razočaranje. In sama sem v tistih očeh našla čustva svojega brata, ki se je kot izseljenec v Nemčiji zaljublil v tamkajšnje dekline in sta pribеžala k nam, ker ga njeni starši niso marali. V tistih očeh sem po dolgih letih spet videla negotovost svojega brezposelnega očeta, ki se je pri štiridesetih odpravil v Nemčijo, pa ni znal jezika in ni vedel, kam bo šel, ko bo zapustil vlak. Moj oče se je po nekaj mesecih sicer vrnil, moj brat pa se je z mlado Nemko poročil, vrnila sta

tistih romunskih otrok je bilo tisoče vprašanj, kot je bilo tisoče vprašanj v mojih očeh, ko sta mi starša povedala, da smo dobili vizum za Kanado, pa je to zame pomenilo, da bom izgubila svojo željo, svojo ulico, svojo sobico in svoj mali balkon. Na srečo sem jaz ostala doma, sedaj živim v svoji domovini, kjer vsi govorijo jezik, ki ga imam najraje. Tisti otroci pa se bodo še dolgo zaman spraševali, zakaj je bila policija tako toga in nasilna z njihovimi starši.

Kljub temu da se vsi bojimo sprememb in drugačnosti, je nedopustno, da človek izgubi razsodnost in pozabi na zdravo pamet. Res je sicer, da ljudi iste narodnosti vežejo iste navade, ista kultura in sorodna čustva, res pa je tudi, da smo, ne glede na narodnost, najprej ljudje. Taki, ki si želimo živeti, ki sanjamo, upamo, delamo, pa tudi hrepenimo po lepšem, jočemo in se veselimo. Sama imam prijateljico, ki je Romunka. Ko je dobila v Trstu stanovanje, je bilo težko, veliko sem ji morala pomagati. Še sedaj se spomnim mlade sosedice, ki je rekla, da ne mara teh

priseljencev, ker so neurejeni in kradejo. Sedaj živi tale Romunka že dolgo v Trstu, tista mlada sosedica, ki je prisegala na italijanstvo in ni marala prišlekov iz Vzhodne Evrope, pa je sedaj njena najboljša prijateljica in se v prostem času igra z njeno malo hčerko. Taki smo ljudje. Taki smo, ko nas je strah, ko se branimo pred neznanim. Taki smo spet, ko sanjamo in hrepenimo po lepšem. Pomembno je, da se znamo ob vsem tem zamisliti, da znamo pogledati sočloveku v oči in razbrati strah in hrepenenje v njih. Včasih, ko tudi mene nekaj zagradi, ob pogledu na množice revnih in lačnih, ki pritiskajo na našo ubogo Evropo, se samo spomnim, kako so me sprejeli moji sedanji sovaščani, ko sem, tudi sama polna negotovosti in strahu, prišla živeti v Kostanjevico. Samo kavo so mi prinesli in me vprašali, ali mi je lepo med njimi, in na veselico so me povabili, mi nalili vina in nazdravili z mano. Meni, ki sem sicer Slovenka, pa tudi drugim Italijanom, ki so prišli živeti sem, na vas. No, za to sem jim tisočkrat hvaležna, za vsako besedo, za vsako kavo in za vsak kozarec vina, ki je pripomogel, da se vsak dan bolj trudim, da sem vsakomur dober sosed in vedno pošten državljan.

Suzi Pertot

se v Stuttgart, dobila otroka, mojegga nečaka, ki je sedaj priznan fizik v Združenih državah, on pa je tantom dokazal, da je vreden njihove ljubezni in spoštovanja. V očeh

Posveg svetnika Igorja Gabrovca Peti koridor še vedno v popolni megli

Lani poleti smo kot devinsko-nabrežinska opozicija Retovi upravi v svojo silo odprli vprašanje v zvezi z načrtovano podzemno traso petega koridorja, ki naj bi povezovala Ronke s Trstom. Konec julija je leva sredina priredila odmevno javno skupščino, na kateri je prišla na dan zaskrbljenost prebivalstva in javnih upraviteljev zaradi popolnega pomanjkanja jasnih informacij. Od župana Reta smo zahtevali sklic izredne seje občinskega sveta, do katere je prišlo oktobra. Občinski svet je na seji soglasno (!) sprejel resolucijo, ki je obvezala župana, njegov odbor in samo skupščino, da vprašanje podzemne trase čimprej obravnava v pristojni komisiji občinskega sveta tudi s soudeležbo zunanjih strokovnjakov. Nadalje se je občinski svet v prvi polovici oktobra obvezal, da bo prišlo v "najkrajšem času" do srečanja s Pokrajino Trst, z Deželno in s tehniko italijanskih železnic s ciljem, da bi bolje razumeli, koliko in kako bi načrtovana trasa realno negativno vplivala na območje devinsko-nabrežinske občine. Tretja slovesna obveza je zadevala transparentno oz. informacijo v odnosu do občanov. Po skoraj treh mesecih lahko ugotovljamo, da ni prišlo niti do minimalne uresničitve nobenega od treh sklepov, kar postavlja vso Retovo upravo pred veliko odgovornost do vseh občanov. Medtem, ko devinsko-nabrežinski upravitelji čakajo, se drugi premikajo. Deželni odbornik Sonogo vsak teden javno izjavlja medijem, da je trasa petega koridorja dejansko načrtovana in da z njo vsi soglašajo. Nekaj nejevolje je bilo slišati z Goriške, kjer je menda trenutno še najbolj nezadovoljen doberdobski župan. Na Tržaškem vlada popolna tišina, v kateri odmevajo le vprašanja brez odgovora. Glede Devin-Nabrežine edini doslej razpoložljivi načrt petega koridorja kljub nedorečenosti

že dovolj jasno nakazuje hud udarec območjem Štivanja, Vižovelj in še najbolj Nabrežine, kar smo jasno izpostavili na javni skupščini sredi poletja v Nabrežini. Naše zahteve so bile in so jasne in nedvoumne: načrtovalec mora resneje proučiti vprašanje podzemnega toka Timave, kot tudi so potrebne odločne korekture trase pri Štivanu in Vižovljah ter še posebej na območju Nabrežine, ki je bila doslej najbolj prizadeta. Poleg izhoda tunela, ki je načrtovan v dolini Senik pri kamnolomih, ostaja odprto vprašanje stare vasi, ki naj bi jo po starem načrtu tunel več kot oplazil. Moje razmišljanje skuša biti zelo pragmatično in odgovorno. Čas teče in načrtovalci ne mirujejo, tako da je počasnost devinsko-nabrežinske uprave lahko usodna za interese potencialno prizadetih občanov. Ob vsakem koraku mora biti nujno soudeleženo krajevno prebivalstvo in še posebej javni upravitelji zainteresiranih občin, ki bodo prebivalcem prvi odgovarjali za izbire. V primeru, da bo kdaj prišlo do uresničitve petega koridorja, je jasno, da bo načrt prinesel velike koristi širšemu območju. Prav je zato, da si širša skupnost prevzame tudi breme velikih nevarnosti in morebitne gospodarske ali gnotne škode, ki jo lahko utrpijo prizadeti posamezniki in skupnosti. Pristojni javni upravitelji-pogajalci morajo od načrta iztržiti popolno povračilo škode, in to na dveh nivojih. Zasebnikom mora biti v obliki odškodnine izplačana tržna vrednost vseh nepremičnin, ki jih je prizadela gradnja tudi podzemne železnice, saj je škoda le navidezno nevidna. Drugi nivo odškodnine pa mora zadevati skupnost v celoti, kateri morajo biti v zameno za direktno ali indirektno škodo priznane izredne oblike financiranja javnih objektov, večnamenskih struktur ali priložnosti za gospodarski razvoj.

PODPIRAJ NAŠ TISK

JANUAR mesec katoliškega tiska

RASTI SKUPAJ

Književne kulture ne ustvarjajo samo pisatelji – ustvarjalci, ampak nastaja le ob skupnem sodelovanju vseh narodovih plasti, ob njihovi moralni podpori, ki se kaže v zanimanju in ljubezni, ter ob materialni podpori v obliki kupovanja knjig. Vsakdo bi se moral zavedati velike resnice, da kdor podpira domačo knjigo, soustvarja zgradbo slovenske književnosti, znanosti in umetnosti.

France Vodnik